

Det er din kultur, der er problemet!

- et kritisk blik på Dansk Folkepartis konstruktion af 'kultur', 'integration', 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere'.

Roskilde Universitet

Specialeafhandling i kommunikation

Maria Strange Lassen

Februar 2012

Vejleder: Mira Skadegaard Thorsen

Omfang: 187.173 tegn (77 normalsider)

Indhold

Forord	5
Del 1: Introduktion	
Indledning	6
Afgrænsning af problemstilling	7
• <i>Nøglebegreber: integration og kulturforståelse</i>	8
Den sociokulturelle tradition	9
Betegnelser	10
• <i>Hvorfor 'synlig minoritet' og ikke 'indvandrere'?</i>	11
• <i>Minoritet</i>	12
• <i>Majoritet og 'etnisk dansker'</i>	14
Problemformulering	16
Præsentation af empiri	16
Del 2: Videnskabsteoretisk ramme	
Socialkonstruktivismen	19
• <i>Socialkonstruktivismens betydning for min forskerrolle og vidensproduktion</i>	22
• <i>Kritik, forskerrolle og gyldighed</i>	22
Del 3: Teoretiske forståelser	
Begreber samt teoretiske blik	27
• <i>'Integration'</i>	27
• <i>Kulturforståelse: essentialistisk eller konstruktionistisk?</i>	29
• <i>Identitetsforståelse</i>	30
• <i>Gruppedannelse</i>	32

Del 4: Metode - den kritiske diskursanalyse

Begrundelse for metodevalg	33
Faircloughs diskursbegreb	35
• <i>Opgradering af diskursbegrebet</i>	36
Faircloughs tredimensionelle model	37
Refleksioner: Når diskurser bliver til 'sandheder'	41

Del 5: Teoretiske forståelsen til analysen

Nationalisme	45
• <i>'Nation'</i>	47
Racisme	48
Ny (kulturel racisme)	48
Opsummering	49

Del 6: Analysen

Læsevejledning	50
Begrundelser for valg af citater	51
Første analysedel – fokus på DFs konstruktion af de sociale identiteter samt begreberne 'integration' og 'kultur'	53
• <i>DF konstruerer 'synlige minoriteter' som en kollektiv identitet</i>	53
• <i>Konstruktionen af DFs identitet</i>	57
• <i>DFs konstruktion af 'synlige minoriteters kultur'</i>	60
• <i>DFs kulturforståelse</i>	63
• <i>DFs konstruktion af 'etniske danskeres kultur'</i>	68
• <i>DFs konstruktion af begrebet 'integration'</i>	69
Delkonklusion	71
Anden analysedel – fokus på kulturracisme og nationalisme	73

• <i>DFs kulturopfattelse – et tegn på kulturracisme?</i>	73
• <i>Den kulturracistiske diskurs artikulerer elementer fra en biologisk diskurs</i>	75
• <i>DFs understregning af det 'danske' -et tegn på nationalisme?</i>	78
Delkonklusion	84
Tredje analysedel – en diskussion af magt og DFs diskurs	86
Del 7: Afrunding	
Refleksion over min vidensproduktion	91
Konklusion	93
Litteraturliste	97
Bilag	101
Resume	117
Formidlingsartikel	118

Forord

Formålet med dette speciale er at undersøge Dansk Folkepartis integrationspolitik gennem et par samfundskritiske briller. Jeg ved, at jeg sandsynligvis ikke er den eneste studerende, som vælger at undersøge og diskutere partiets politik. Derfor opfordrer jeg læseren til at se mit speciale som ét af mange videnskabelige indlæg i debatten omkring integration. Jeg vil derfor ikke forsøge at lukke debatten eller give læseren en endegyldig sandhed om DFs integrationspolitik. Her vil nogen måske undre sig, for hvis jeg hverken kan eller vil konkludere noget endegyldigt, hvad er mit formål så? Jeg arbejder ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang, hvor man overordnet mener, at mennesker, via sproget, er med til at konstruere verden. Netop derfor er det ikke muligt at producere en endegyldig sandhed om verden, for mennesker vil altid have mulighed for at tillægge den forskellige betydninger og perspektiver ved hjælp af sproget. Jeg har valgt at undersøge min problemstilling ved hjælp af Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse. Denne metode går hånd i hånd med socialkonstruktivismen, da dens formål ej heller er at producere en endegyldig sandhed.

Jeg undersøger Dansk Folkepartis integrationspolitik gennem et kalejdoskop. De farverige glasstykker i det kikkertlignende legetøj vil altid vise sig forskelligt afhængig af, hvordan jeg drejer det. Jeg vælger at holde kalejdoskopet på én måde, og derfor har jeg kun mulighed for at se et bestemt udsnit af de farverige glasstykker. En anden studerende ville holde kalejdoskopet anderledes, og derfor ville de farvestrålende glasstykker og dermed også perspektivet ændre sig.

Jeg vil gerne sige tusind tak til min vejleder, Mira Skadegaard Thorsen, for kyndig vejledning gennem hele specialemesteret.

Del 1: Introduktion

Indledning

"Danmark har altid været et indvandrerland" (Østergaard: 2007, s. 37).

Dette citat vil måske undre nogen, da mit indtryk er, at medier og politikere hovedsageligt har valgt at fokusere på 1960'erne og 1980'erne, som de årtier, hvor indvandringen for alvor tog til.¹ Ikke desto mindre har Danmark altid huset større eller mindre grupper af indvandrere.²

"Hollænderne på Amager, jøder og reformerte i Fredericia og København og kartoffeltyskerne på Alheden" (Østergaard: 2007, s. 37) er alle sammen at finde i vores historiebøger. Da Sønderjylland og Holsten var en integreret del af Danmark, blev der talt både tysk og dansk (Østergaard: 2007, s. 45). Dette viser, at Danmark, før indvandringen i 1960'erne og 1980'erne, allerede havde stiftet bekendtskab med anderledes kultur og sprog. Trods dette er det dog stadig indvandringen i 1960'erne og 1980'erne, som ligger i frisk erindring i den danske befolknings hukommelse. Indvandringen før disse årtier er tilsyneladende sværere at genkalde (Østergaard: 2007, s. 47).

Langsomt, men sikkert, begynder danskerne at stille spørgsmål – hvem er disse udlændinge? Er indvandringen problematisk, uproblematisk eller noget helt tredje? Hvad betyder indvandringen for danskernes muligheder for at få arbejde, og kunne det tænkes, at indvandringen fører uønsket kriminalitet med sig?³ Da indvandring er et politisk orienteret emne, er det op til politiske partier at diskutere de presserende spørgsmål om indvandringen. I denne diskussion er

---

¹ I 1960'erne rejste mange udlændinge til Danmark for at arbejde. De tilrejsende blev kaldt for fremmedarbejdere (Østergaard: 2007, s. 36). I 1980'erne var der politiske uroligheder i Iran, Libanon og Sri Lanka. Urolighederne voksede sig større og større, og i årene 1984 til 1986 modtog Danmark omkring 10.000 flygtninge fra disse lande (<http://www.dst.dk/upload/1999.pdf>, d. 29/9-11).

² Jeg bruger indtil videre betegnelserne 'indvandrer' og 'dansker'. Jeg vil dog senere i specialet anvende to andre betegnelser, 'synlig minoritet' og 'etnisk dansker', da jeg finder disse mere hensigtsmæssige. Jeg venter dog med at bruge betegnelserne, da de kræver en mere uddybende forklaring, som jeg ikke finder passende på nuværende tidspunkt. Nysgerrige eller utålmodige læsere kan bladere frem til side 7, hvor jeg redegør for betegnelserne.

³ Jeg er klar over, at jeg her italesætter 'indvandrere' på en bestemt måde. Jeg vil senere i specialet diskutere, hvordan jeg kan undgå at reproducere bestemte forståelser af 'indvandrere' (jf. side 37).

politikere med til at definere indvandrere som begreb. Her er det afgørende, *hvordan* politikerne former og perspektiverer diskussionen, for det er blandt andet dem, der er med til at skabe diskursen.⁴

Politikerne kan omtale indvandrere på flere forskellige måder, men uanset hvilken en, de vælger, vil det ikke være neutrale beskrivelser af virkeligheden. Når et parti, som Dansk Folkeparti, udtrykker nedenstående, er det derfor ikke en simpel afspejling af virkeligheden, men derimod partiets version af den: *"At gøre Danmark multietnisk indebærer en risiko for, at udviklingsfjendtlige, reaktionære kulturer vil nedbryde vores hidtil stabile, homogene samfund"* (jf. bilag C, linje 5).⁵ Partiets version er dog ikke en forvrænget. Dette skyldes, at der ikke findes nogen objektiv virkelighed bag konstruktionerne. Derfor er DFs version blot én mulig konstruktion blandt mange andre. Det er ligeledes en væsentlig pointe, at beskrivelser af verden er konstrueret aktivt ud fra specifikke formål (Hussain: 1997, s. 175 +176). Det betyder for eksempel, at når DFs politiske formål er at begrænse indvandringen, vælger partiet at fremstille virkeligheden om indvandrere som en potentiel trussel mod det danske samfund. Denne specifikke konstruktion af virkeligheden er ikke en passiv beskrivelse, men derimod en aktiv handling, da én version er valgt frem for en anden (Hussain: 1997, s. 176).

Afgrænsning af problemstilling

Jeg vil i det følgende kapitel afgrænse min problemstilling. Dette betyder, at jeg er nødsaget til at vælge noget fra, da jeg på grund af mit sparsomme sideantal ikke har mulighed for at afdække hele genstandsfeltet. Jeg ser dog ikke dette som en svaghed da jeg, med et snævert fokus, får mulighed for at gå i dybden med min problemstilling.

---

⁴ Markante meningsdannere, som for eksempel eksperter og forskellige avis- og billedmedier er også med til at skabe, reproducere eller forandre diskursen om 'indvandrere'. Samfundets borgere er også med til at reproducere den givne diskurs, hvis ikke de forholder sig kritisk til, hvordan medier, politikere eller meningsdannere omtaler indvandringen.

⁵ Jeg vil igennem resten af specialet veksle mellem betegnelsen Dansk Folkeparti og DF. Partiet blev stiftet på Christiansborg d. 6 oktober 1995. Stifterne er Pia Kjærsgaard, Poul Nødgaard, Ole Donner og Kristian Thulesen Dahl. Før Dansk Folkepartis stiftelse var alle medlemmer af Fremskridtspartiet.

Jeg interesserer mig overordnet for politiske diskurser, og hvordan de er med til at konstruere bestemte versioner af virkeligheden. Jeg finder det interessant at undersøge, hvordan DF er med til at konstruere og/eller reproducere en bestemt diskurs om indvandrere og integration. Min vidensinteresse kredser således om, hvordan man diskursanalytisk kan undersøge et politisk fænomen.

Jeg har, som tidligere nævnt, valgt at undersøge min problemstilling ved hjælp af Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse. På side 29 vil jeg uddybe begrundelserne for mit metodevalg og introducere læseren for Faircloughs vigtigste begreber.

Jeg har haft mange overvejelser omkring vinklen på debatten om integration og indvandring. Dette skyldes grundlæggende, at sagen kan belyses fra flere forskellige vinkler. Skulle omdrejningspunktet være, hvordan partiet bruger begrebet 'danskhed' i forhold til indvandrere? Eller skulle jeg fokusere på, hvordan køn og ligestillings spørgsmål bliver brugt i indvandrerdebatten? Eller noget helt tredje?

Nøglebegreber: integration og kulturforståelse

Jeg har efter mange overvejelser valgt, at 'integration' skal være nøglebegrebet i min empiriske undersøgelse.⁶ Jeg har sat mig for at undersøge, hvordan Dansk Folkeparti konstruerer begrebet 'integration' og herunder undersøge, hvordan de sociale identiteter og relationer bliver konstrueret. Jeg mener, at integrationspolitikker er vigtige at forholde sig til, da de siden 80'erne har været en integreret del af den politiske debat både i Danmark og resten af Europa (Givens: 2007, s. 67). Dermed forestiller jeg mig, at samfundets borgere har en interesse i, hvordan debatten tager sig ud. En given integrationspolitik har også en afgørende betydning for mennesker, som vælger at rejse til Danmark. Til trods for,

---

⁶ Når jeg sætter klammer om ord/begreber, er det fordi jeg ønsker at markere, at disse er socialt konstrueret. Dette betyder, at ordene/begreberne kunne have været meningsudfyldt anderledes. De skal dermed ikke opfattes som naturlige og uforanderlige størrelser. Ord/sætninger, der står i kursiv og citationstegn, er citater fra analysedataet. Det, som er markeret med kursiv skrift, er teoretiske begreber.

at vi i her i landet har en integrationspolitik, der har til formål at integrere de mennesker, som rejser hertil, er der stadig eksempler på, at der sker en kulturel eller social eksklusion (Hussain: 1997, s. 11).

Jeg vil også undersøge, hvilken betydning DF tillægger begrebet 'kultur' i politiske kommunikationsprocesser. Iben Jensen mener, at befolkningen i Danmark omkring 80'erne begyndte at udvikle sig fra at være nogenlunde homogen til heterogen – både hvad angår tal og bevidsthed (Jensen: 1998, s. 15).⁷ Med tal må Jensen referere til, at mennesker fra andre lande begyndte at bosætte sig i Danmark, og at landet derfor ikke længere hovedsageligt bestod af 'danskere'. Med bevidsthed forestiller jeg mig, at Jensen refererer til, at immigranterne var forskellige fra 'danskere' i forhold til for eksempel levevis.

Jensen betegner det nuværende, danske samfund som *interkulturelt*, fordi der *"udkæmpes en 'kamp' på det hverdagslige, det institutionelle og det politiske plan om hvem der har retten til at definere hvilke regler der skal herske i et samfund med flere kulturer der interagerer med hinanden"* (Jensen: 1998, s. 15).⁸ Jeg er især interesseret i at undersøge, hvordan denne 'kamp' kommer til udtryk på et diskursivt plan. I den sammenhæng vil jeg undersøge, hvordan Dansk Folkeparti fremstiller begrebet 'kultur'. Jeg har således afgrænset min undersøgelse til at handle om, hvordan kommunikationsaktører (i dette tilfælde Dansk Folkeparti) kommunikerer.

Den sociokulturelle tradition

Jeg vil kort introducere læseren til den sociokulturelle tradition, som er specialets kommunikationsteoretiske ramme.

"Communication is a symbolic process whereby reality is produced, maintained, repaired, and transformed" (Carey: 1989, s. 23, citeret fra

---

⁷ Passagen stammer fra Iben Jensens bog *"Interkulturel kommunikation i komplekse samfund"*. Bogen er dog skrevet i 1998, så samfundets ændring fra at være nogenlunde homogent til heterogent startede omkring 1983. Jeg har valgt at inddrage Iben Jensen, fordi hendes bog om interkulturel kommunikation er relevant for min problemstilling.

⁸ Jeg bruger *interkulturel* synonymt med *multikulturel* eller *multietnisk*.

Craig: 2007, s. 81). Dette citat forklarer overordnet, hvordan synet på kommunikation er i en sociokulturel kontekst. Kommunikation ses som en symbolsk proces, der konstruerer, opretholder, reparerer og forandrer virkeligheden. Dermed er virkeligheden et produkt af forskellige kommunikationsprocesser. Jeg ser en tydelig forbindelse mellem den sociokulturelle tradition og den kritiske diskursanalyse, da begge interesserer sig for, hvordan virkeligheden bliver konstrueret. Dette ligger til grund for, at jeg har valgt den sociokulturelle tradition som specialets kommunikationsteoretiske tilgang.

Betegnelser

I dette kapitel vil jeg introducere læseren for betegnelsen 'synlig minoritet' samt forklare, hvorfor jeg gennem resten af specialet vælger at gøre brug af denne. Indtil nu har jeg som bekendt brugt betegnelsen 'indvandrere', men jeg har reflekteret over om det er hensigtsmæssigt at fortsætte med denne. Som Iben Jensen pointerer, har de betegnelser, vi vælger at bruge nemlig *"(...) afgørende betydning for hvordan verden bliver fortolket"* (Jensen: 1998, s. 22). Dette skyldes, at sproget i en socialkonstruktivistisk sammenhæng er det eneste redskab, hvormed vi kan beskrive verden. I analysedataet viser det sig, at partiet bruger indtil flere betegnelser - 'indvandrere', 'udlænding' samt 'gamle indvandrere' (jf. bilag A, linje 7 + 8, bilag C, linje 40).⁹ For ikke at reproducere disse betegnelser eller skabe forvirring har jeg valgt udelukkende at bruge 'synlig minoritet'.

Jeg introducerer også læseren for betegnelserne majoritet og minoritet. Betegnelserne fremkommer ikke i analysedataet, men jeg konstruerer dem, fordi jeg mener, at jeg kan bruge dem til at illustrere et eventuelt magtforhold mellem minoriteten og majoriteten. Sidst, men ikke mindst, introducerer jeg læseren for betegnelsen 'etnisk dansker'.

---

⁹ Tilsyneladende bruger partiet 'indvandrere' om de mennesker, der er indvandret hertil og nu bor her fast: *"Derfor er klare krav et helt centralt element i den nødvendige integration af de indvandrere, som nu engang er her"* (jf. bilag A, linje 11). 'Udlændinge' definerer partiet umiddelbart som dem, som ønsker at bosætte sig i Danmark, men som endnu ikke har fået dansk statsborgerskab: *"Udlændinge skal kunne optages i det danske samfund (...)"* (jf. bilag B, linje 5). 'Gamle indvandrere' bruges om de mennesker, der har boet i Danmark længe og har fået tidsubestemt opholdstilladelse (jf. bilag C, linje 40).

Hvorfor 'synlig minoritet' og ikke 'indvandrere'?

Ordbogen giver følgende definition af 'indvandrere': "*person der tager eller har taget varigt ophold i et land efter at have forladt sit hjemland*".¹⁰ Det vil sige, at der, ifølge den gængse definition, er tale om individer fra alle lande og verdensdele, som af forskellige årsager vælger at bosætte sig i et nyt land.

I den offentlige debat defineres 'indvandrere' imidlertid ofte som individer, der kommer fra ikke-vestlige lande.¹¹ Det lader derfor til, at den oprindelige betegnelse ikke længere gør sig gældende, da medierne har tillagt den en ny mening. Denne nye mening er tilsyneladende også den, som DF benytter sig af. Følgende citat underbygger denne tese:

*En fortsættelse af de seneste årtiers indvandring fra lande uden for den vestlige kulturkreds, kombineret med indvandrernes ofte højere fødselshyppighed, kan inden for de nærmeste årtier få vidtrækkende, ødelæggende virkninger ikke blot for Danmarks befolknings sammensætning, men for hele samfundsstrukturen og sammenhængskraften.*¹²

Ud fra dette citat konkluderer jeg, at DF definerer 'indvandrere' som et individ fra et ikke-vestligt land. Jeg kan i den sammenhæng tilføje, at jeg ikke har hørt DF betegne svenskere eller tyskere, der har bosat sig i Danmark som 'indvandrere', selvom de ud fra den gængse definition ville være det. Spørgsmålet er så, hvorfor DF kun bruger betegnelsen 'indvandrere' om individer fra ikke-vestlige lande. Jeg forestiller mig, at det er den mørkere hudfarve, som er afgørende for, hvornår DF betegner et individ som en 'indvandrere'. Individer fra de nordiske lande og store dele af Europa har ikke mørk hud, og disse bliver umiddelbart heller ikke

¹⁰ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=indvandre,d.15/12-11>.

¹¹ http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere?highlight=indvandrere,d.15/12-11. Denne definition af 'indvandrere' forekommer desuden i en interviewundersøgelse af Ferruh Yilmaz' (1997). Det viste det sig, at de interviewede forbandt 'indvandrere' med mennesker fra ikke-vestlige lande (Hussain: 1997, s. 201). Ferruh Yilmaz har blandt andet en ph.d. i kommunikation (<http://communication.ucsd.edu/fyilmaz/cv.htm>, d.16/2-12). Jeg refererer gennem specialet en del gange til Yilmaz. Dette skyldes, at han i sine analyser/undersøgelser berører nogle af de samme emner som jeg. Jeg har i den sammenhæng læst flere af hans undersøgelser for at danne mig et overblik over forskningsfeltet.

¹² http://www.danskfolkeparti.dk/Udlændinge_og_asylpolitik.asp,d.15/12-11.

kategoriseret som 'indvandrere'.

I min søgning efter et alternativ til 'indvandrer' stødte jeg på betegnelsen 'synlig minoritet' i Rikke Andreassens afhandling *"Der er et yndigt land"*.¹³ Andreassen bruger 'synlig minoritet' som en fælles betegnelse for flygtninge, indvandrere og deres efterkommere. Dette begrundes af Andreassen med, at den anerkender, at majoriteten og minoriteten ikke ligner hinanden udseendemæssigt.¹⁴ Forskellen kommer til udtryk ved en mørkere hud- eller hårfarve (Andreassen: 2007, s. 12). Andreassen pointerer også, at 'synlig minoritet' ikke er ladet af politiske undertoner, som 'andengenerationsindvandrer', 'muslim', 'indvandrer' eller 'udlænding' kan være det (Andreassen: 2007, s. 11). For eksempel er 'indvandrer' i sin oprindelige betydning neutral, men gennem tiderne er betegnelsen blevet brugt af medier og politikere, og er dermed blevet ladet på en bestemt måde. Jeg vil fremover gøre brug af betegnelsen 'synlig minoritet' med mindre andet er angivet. Jeg vil dog ikke ændre i citaterne, hvor DF bruger betegnelsen 'indvandrer', 'udlænding' eller 'gamle indvandrere', da en omskrivning ville påvirke citaternes originalitet.

Minoritet

En definition på en minoritet lyder som følgende: *"befolkningsgruppe som adskiller sig fra flertallet i et land (område), fx med hensyn til etnisk baggrund, hudfarve eller religion eller med hensyn til levevilkår eller seksualitet"*.¹⁵ Ordbogen definerer således en minoritet, som en gruppe af mennesker, der adskiller sig fra flertallet. Men som definitionen udtrykker, kan der både være tale om forskellighed på baggrund af etnicitet, hudfarve, religion, levevilkår eller seksualitet. I denne fremstilling mener jeg, at det er nærliggende at bruge hudfarve og religion som de faktorer, der kendetegner den minoritetsgruppe, som er specialelets

---

¹³ Rikke Andreassen er lektor i kommunikation på Roskilde Universitet. Andreassen har særligt fokus på etnisk og kønsmæssig ligestilling (<http://www.rikkeandreassen.dk/>, d.1/2-12). Jeg bruger primært Andreassen i dette afsnit, da jeg mener, at hendes betegnelse 'synlig minoritet' er brugbar i dette speciale.

¹⁴ 'Synlige minoritet' er en oversættelse af den Nordamerikanske betegnelse 'visible minorities' (Andreassen: 2007, s. 11).

¹⁵http://www.denstoredanske.dk/Rejser,_geografi_og_historie/Folkeslag/Etnografiske_termer/etnisk_minoritet, d.27/1-12.

interessefelt. Dog mener jeg, at det er muligt at gøre betegnelsen endnu mere præcis.

Helen Krag påpeger, at en minoritet i videnskabelige sammenhænge kan fungere som analytisk begreb, ”*der beskriver en bestemt type relation mellem grupper (eller repræsentanter for gruppen) i samfundet*” (Krag: 2007, s. 38).¹⁶ Krag påpeger endvidere, at en minoritet altid står i et asymmetrisk forhold til majoriteten. Det betyder, at minoriteten er underlagt majoriteten, som kommer til at stå for det ’normale’, mens minoriteten står for det, som er anderledes (Krag: 2007, s. 39). Magtperspektivet er således en væsentlig faktor at medtage.

Det asymmetriske forhold mellem minoriteten og majoriteten kommer ligeledes til udtryk i forhold til magtstrukturer. Kvinder er for eksempel en minoritet i mediebranchen, da de antalsmæssigt er underrepræsenterede i chefstillinger. Derfor har kvinder ikke adgang til magt på lige fod med mænd. Mænd har i kraft af deres position som chefer mulighed for at sætte dagsordenen (Andreassen: 2007, s. 39). Under apartheidstyret i Sydafrika var det dog minoriteten, der havde adgang til magtstrukturerne. Selvom ’de sorte’ antalsmæssigt var dominerende, var det stadig den hvide minoritetsbefolkning, der sad på magten. Ud fra dette eksempel viser det sig, at en minoritet sagtens kan have adgang til magtstrukturer, selvom den antalsmæssigt er underrepræsenteret.

Jeg finder magtperspektivet interessant i forhold til min problemstilling, da jeg ønsker at undersøge om DFs integrationsdiskurs reproducerer et ulige magtforhold mellem ’synlige minoriteter’ og ’etniske danskere’. DF får i kraft af deres position, som en del af majoriteten, beføjelserne til at kategorisere, hvad der er ’normalt’, mens ’synlige minoriteter’ ikke har samme muligheder på grund af deres status som minoritetsgruppe.

---

¹⁶ Helen Krag er forhenværende lektor i minoritetsforskning ved Københavns Universitet. Krag's kompetenceområder er blandt andet minoriteter, minoritetsforskning og minoritetsrettigheder (<http://www.kvinfo.dk/side/634/action/2/vis/1243/>, d. 13/2-12). Jeg har valgt at bruge Krag, fordi hun fokuserer på magtperspektivet i forhold til minoriteter og majoriteten. Jeg finder dette aspekt interessant og brugbart i forhold til specialets problemstilling.

Fairclough og magt

Fairclough mener, at nogle diskurser er medvirkende til at etablere eller opretholde et asymmetrisk magtforhold. Hvis dette er tilfældet har diskursen, ifølge Fairclough, en *ideologisk effekt* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 75). Fairclough definerer *ideologi* som:

"(...) significations/constructions of reality (the physical world, social relations, social identities), which are built into various dimensions of the forms/meanings of discursive practices, and which contribute to the production, reproduction or transformation of relations of domination (Fairclough:1992, s. 87).

Fairclough påpeger endvidere, at ideologier er mest effektive, når de formår at etablere en viden, som om den var 'common sense' (Fairclough: 1992, s. 87).

Majoritet og 'etnisk dansker'

Ifølge ordbogen betyder majoritet følgende:

"mængde af individer, genstande el.lign. der som del af en stor tællelig mængde udgør mere end halvdelen af denne".¹⁷ Definitionen giver dog et noget diffust billede af, hvad en majoritet er. Jeg vil derfor, ligesom i afsnittet om minoritet, se begrebet i forhold til magt. Majoriteten kan defineres som den gruppe, der har magten til at bestemme de normer, som skal gælde for samfundet. I kraft af sin position vil majoriteten forsøge at pådutte disse normer til minoriteten. Hvis minoriteten "nægter" at tage normerne til sig, kan majoriteten udelukke gruppen fra det sociale fællesskab (Krag: 2007, s. 39).

I min analyse vil jeg endvidere benytte mig af betegnelsen 'etnisk dansker', da denne indfanger den udseendemæssige forskellighed mellem 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere' – hudfarven og det mørkere hår.¹⁸ Jeg vil bruge denne betegnelse i stedet for 'dansker', som DF ellers bruger i analys materialet. Dette skyldes, at 'dansker' ville reproducere en forestilling om, at 'synlige minoriteter' er en afgrænset gruppe, der ikke er

---

¹⁷ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=majoritet>, d.16/12-11.

¹⁸ Rikke Andreassen bruger samme betegnelse (Andreassen: 2007, s. 13).

'danske'. Ved at bruge 'etnisk dansker' kan jeg ligeledes distancere mig fra materialet, og på den måde undgå at reproducere en betegnelse, der i dette tilfælde ekskluderer en gruppe fra det sociale fællesskab.

Jeg antager, at 'etniske danskere' udgør majoriteten, da denne gruppe antalsmæssigt er dominerende (4.964.224 millioner), men som jeg pointerede tidligere, er det ikke altid antallet, der afgør, om det er minoriteten eller majoriteten, der har magten (jf. eksemplet med apartheid).¹⁹ Jeg vil derfor tilføje en ekstra præmis, der kan hjælpe med at afklare, hvem der besidder magten. I nyhedsmedierne er 'synlige minoriteter' underrepræsenterede. Ikke forstået på den måde, at medierne ikke beretter om 'synlige minoriteter', men at gruppen ikke har adgang til at være medskabende i disse fortællinger. Post-kolonialister har kritiseret journalister, forfattere og forskere fra Vesten for at beskrive 'synlige minoriteter' på en unuanceret måde og ikke lade dem komme til orde. *"At beskrive andre er ikke en neutral handling. Gennem beskrivelserne er man nemlig med til at skabe bestemte forestillinger om andre. Der er således magt i at beskrive"* (Andreassen: 2007, s. 33). Det vil sige, at medierne er magtfulde, fordi de igennem nyhedsfortællingen har stor indflydelse på, hvordan den øvrige del af befolkningen opfatter 'synlige minoriteter'. Samtidig er det nævneværdigt, at 'synlige minoriteters' stemme er fraværende, da det er 'etniske danske' eksperter eller journalister, der beskriver, hvordan 'synlige minoriteter' er. De er dermed passive i fortællingen om dem selv (Andreassen: 2007, s. 35).²⁰ Jeg forestiller mig, at det forholder sig på samme måde med Dansk Folkeparti. Partiet fortæller historier om, hvordan 'synlige minoriteter' er uden reelt

---

¹⁹ Der bor 5,4 millioner mennesker i Danmark, hvoraf 460.000 har en anden etnisk baggrund end 'dansk'. Dette svarer til omkring 8,5 procent. Af de 460.000 etniske minoriteter er omkring 350.000 immigranter – det vil sige født i et andet land og herefter bosat sig i Danmark. De resterende 112.000 er efterkommere af immigranter – det vil sige, at de er født i Danmark af forældre, som ikke er født i DK. Ud af de 8,5 procent (immigranter og deres efterkommere) har 2,5 procent oprindelse i USA, Canada, Australien, New Zealand eller Europa. De resterende 6 procent er immigranter og efterkommere med oprindelse fra Asien, Afrika, Mellemøsten og Sydamerika. Det er gruppen med de seks procent, som jeg er interesseret i, da de udseendemæssigt adskiller sig fra den danske majoritetsbefolkning (Andreassen: 2007, s. 24).

²⁰ Rikke Andreassen bruger eksemplet mere specifikt i forhold til 'synlige minoritets kvinder', men jeg mener stadig, at eksemplet har relevans i denne kontekst, da det er min opfattelse, at 'synlige minoriteter' – kvinder som mænd, generelt ikke er med til at fortælle historien om dem selv.

at have personlig kendskab til dem. Partiet er derfor magtfuldt, fordi det ligesom medierne bidrager med fortællinger om 'synlige minoriteter'.²¹

Problemformulering

Hvordan konstruerer og fortolker Dansk Folkeparti begreberne 'kultur' og 'integration', og hvordan konstruerer partiet i den sammenhæng de sociale identiteter og relationer?

Det første spørgsmål i problemformuleringen er skabt ud fra min vidensinteresse, mens det andet har taget form af den kritiske diskursanalyses formål, som netop er at undersøge, hvordan en given diskurs konstituerer de sociale identiteter og relationer (Fairclough: 1992, s. 64). De sociale identiteter indbefatter i denne kontekst 'etniske danskere', herunder DF og 'synlige minoriteter'. Jeg har dog valgt, at mit primære fokus skal ligge på konstruktionen af 'synlige minoriteter', da denne er mest tydelig i analyseteksterne. Det er dog ikke muligt at komme uden om konstruktionen af 'etniske danskere', da det viser sig, at når DF konstruerer 'synlige minoriteters' identitet, konstruerer partiet samtidig 'etniske danskeres' identitet.

De sociale relationer indbefatter i denne kontekst majoriteten og minoriteten. Som jeg beskrev tidligere, er 'etniske danskere' positioneret som majoriteten, mens 'synlige minoriteter' er positioneret som minoriteten.

Præsentation af empiri

Jeg vil i de følgende kapitler præsentere min empiri. Herunder vil jeg forklare, hvorfor jeg har valgt den pågældende empiri til at undersøge og diskutere specialets problemstilling.

---

²¹ Jeg er klar over, at partiet selvfølgelig ikke er lige så magtfulde, som da de sad i regeringen. Alligevel har partiet stadigvæk magt på trods af deres position som oppositionsparti. Det er min antagelse, at deres diskurs stadig eksisterer i bedste velgående, selvom vi har fået en ny regering.

Jeg har valgt at belyse specialets problemstilling ved hjælp af i forvejen eksisterende empiri. Det har været et projekt i sig selv at finde frem til de tekster, som skulle være genstand for analysen. Dette skyldes, at der eksisterer et utal af tekster (som for eksempel kampagner, politiske udspil og taler), som på hver deres måde illustrerer, hvordan DF fortolker 'kultur' og 'integration'.

Jeg har gennem min vandring i politiske tekster/udspil, årsmødetaler, udtalelser i medierne og åbningstaler fundet mange relevante og spændende analysegenstande. Vandringen har været lang, vejene snørklede og stierne næsten uendelige, men på trods af de forhindringer, jeg er stødt på, har jeg valgt at analysere en tekstsamling om DFs integrationspolitik og deres forståelse af 'kultur'. Alle teksterne foreligger på partiets officielle hjemmeside.²² Analyse materialet er som følgende:

1. En tekst fra *Mærkesager* (bilag A)
2. En tekst fra *Principprogrammet* (bilag B)
3. En tekst fra *Arbejdsprogrammet* (bilag C)
4. En anden tekst fra *Principprogrammet* (bilag D)

Jeg vil undersøge, hvordan DF, på deres hjemmeside, fremlægger deres version af virkeligheden (med fokus på 'kultur' og 'integration'). Dette skyldes, at jeg forestiller mig, at disse tekster, på overfladen, fremstår lødige og moderate. DF har også har fremstillet 'synlige minoriteter' på knap så moderate måder. For eksempel har Pia Kjærsgaard, i Tv-avisen på DR1, udtalt, at tørklædet, som bruges af nogle 'synlige minoritets kvinder', er det samme som det nazistiske hagekors: "*Jeg giver Søren Krarup fuldstændig ret i, at det er nøjagtigt det samme symbol - et tørklæde og et hagekors*".²³ Udtalelser som denne har sandsynligvis været genstand for kritik og analyse før, og derfor finder jeg det mere

---

²² Det samlede tekstmateriale er vedlagt som bilag. Se side 96.

²³ http://www.humanisme.dk/hate-speech/pia_kjaersgaard.php, d. 19/2-12

interessant at undersøge, hvordan partiet kommunikerer på deres officielle hjemmeside. Dermed ikke sagt, at en kritisk diskursanalyse af de officielle tekster vil blive uinteressant. Jeg forestiller mig, at der ligger utallige spændende iagttagelser under overfladen, som dog først vil se dagens lys ved hjælp af en kritisk diskursanalyse.

Jeg har valgt disse analysegenstande ud fra, at teksterne tilsammen illustrerer DFs diskurs om 'integration' og 'kultur'. Tekst nummer fire har udelukkende fokus på 'kultur', mens de tre andre er en sammenblanding af partiets syn på 'integration' og 'kultur'. Denne sammenblanding skyldes tilsyneladende, at når DF taler om 'integration', taler partiet samtidig om holdninger til 'kultur' og 'værdier'. For eksempel er *Arbejdsprogrammet* sammensat ud fra partiets forskellige politikker (for eksempel retspolitik, socialpolitik og sundhedspolitik), og man kunne derfor forvente en nogenlunde stringent adskillelse. Dog viser det sig, at når det kommer til partiets integrationspolitik, handler den i lige så høj grad om værdier og holdninger. Jeg antager, at teksterne er gennemarbejdede i og med de foreligger på partiets hjemmeside. Jeg går også ud fra, at teksterne uden undtagelser afspejler DFs officielle holdning til 'integration' og 'kultur', da især *Principprogrammet* bør afspejle deres politiske fundament.

Del 2: Videnskabsteoretisk ramme

Socialkonstruktivismen

Jeg vil i de følgende kapitler uddybe socialkonstruktivismen, som er min videnskabsteoretiske tilgang.²⁴ Samtidig vil jeg begrunde, hvorfor netop denne tilgang er velegnet til specialets problemstilling. Jeg anvender ”*Diskursanalyse som teori og metode*” (af Marianne Winther Jørgensen & Louise Phillips) og ”*Socialkonstruktivismen i klassisk og moderne sociologi*” (af Klaus Rasborg) til dette kapitel, da forfatterne giver en grundig gennemgang af den socialkonstruktivistiske tilgang. Jørgensen og Phillips gør især meget ud af at forklare, hvilken betydning en socialkonstruktivistisk tilgang har for diskursanalytikerens vidensproduktion, og denne del finder jeg særlig relevant.²⁵

Inden for den socialkonstruktivistiske tilgang ser man virkeligheden som et fænomen, der præges og formes afhængigt af, hvem der anskuer den. Dette betyder, at der ikke eksisterer *en objektiv realitet*.²⁶ Derimod er samfundsmæssige fænomener foranderlige, da man mener, de er blevet til gennem historiske og sociale processer. Verden og dens fænomener kan, ifølge socialkonstruktivister, forandre sig over tid, og det er de sociale aktører, som bidrager med disse forandringer (Rasborg: 2009, s. 349). Socialkonstruktivister opererer altså overordnet med den tankegang, at fænomener som for eksempel ’køn’, ’identitet’ og ’seksualitet’ er socialt konstrueret og dermed ikke tillagt mening på forhånd (Rasborg: 2009, s.

---

²⁴ Jeg er klar over, at socialkonstruktivisme også bliver benævnt som socialkonstruktionisme. I denne fremstilling holder jeg mig udelukkende til den første benævnelse.

²⁵ Jeg bruger også Jørgensen og Phillips til at fortolke Faircloughs metode. Jeg ved, at der er mange fortolkninger af Fairclough, men jeg har valgt at bruge Jørgensen og Phillips, fordi de giver en god og overskuelig gennemgang af metodens vigtigste begreber. Jeg bruger primært Fairclough i metodeafsnittet, men enkelte steder var han svær at forstå. Derfor har jeg også suppleret med Jørgensen og Phillips. Louise Phillips har en ph.d. i socialpsykologi (<http://www.scienv-com.eu/spip.php?article8>, d.25/2-12). Marianne Winther Jørgensen har en ph.d. i humaniora (<http://www.isak.liu.se/ksm/presentation-marianne?l=sv>, d. 25/2-12)

²⁶ *Objektiv realitet* er et begreb som realismen opererer med. Den hævder, ”at virkeligheden udgør en objektiv realitet, der eksisterer uafhængigt af vores erkendelse af den” (Rasborg: 2009, s. 349). Det vil altså sige, at et fænomen som for eksempel ’integration’ vil være fastlagt på forhånd. Inden for den realistiske tradition vil der derfor ikke være grobund for at diskutere diskurser, og hvordan et givent fænomen bliver italesat og opfattet på forskellige måder.

350). I forhold til min problemstilling betyder det derfor også, at det ikke er givet på forhånd, hvad vi skal forstå ved begreberne 'integration' og 'kultur'. Det viser sig tydeligt, at 'integration' kan anskues som et socialt konstrueret begreb, hvis vi kigger på forskellige partiers udlægning af det. For eksempel ser Enhedslisten anderledes på 24 års-reglen, pointsystemer og tilknytningskravet end DF. Følgende citater illustrerer, hvordan et politisk fænomen kan konstrueres forskelligt afhængig af afsenderes perspektiv:

"24-årsregel, pointsystemer og tilknytningskrav er fremmed- og kærlighedsfjendsk politik. Danske statsborgere skal selvfølgelig have ret til at leve i Danmark med den, de elsker, uden at staten blander sig"(Enhedslisten).²⁷

"Det kommer desværre ikke som den store overraskelse, at SF nu indrømmer, at de vil afskaffe 24 års reglen, som ellers har virket som et effektivt bolværk mod tvangsægteskaber og kædeindvandring"(Dansk Folkeparti).²⁸

På den ene side har vi Enhedslisten, som fremstiller 24 års reglen som et negativt og begrænsende middel, som forhindrer forelskede par i at gifte sig. På den anden side har vi DF, der fremstiller reglen som positiv, da den ifølge dem forhindrer *"tvangsægteskaber"* og *"kædeindvandring"*.

Historisk set kan man også konstatere, at konstruktionen af 'integration' har ændret sig løbende. Både borgerlige og socialdemokratiske partier definerede i 1980'erne 'integration' som 'uproblematisk', men da DF blev stiftet, ændrede diskursen om 'integration' sig. Indvandringen begyndte langsomt at blive konstrueret som et 'problem' (Thomsen: 2008, s. 86 + 87).

---

²⁷ <http://enhedslisten.dk/content/integration>, d.28/11-11.

²⁸http://www.danskfolkeparti.dk/SF_vil_fjerne_24_års_reglen_og_derived_åbne_grænserne_igen.asp d. 28/11-11.

Fire principper for socialkonstruktivismen

For at vende tilbage til, hvad der karakteriserer socialkonstruktivismen, vil jeg beskrive fire principper, som kendetegner tilgangen.

Kritisk indstilling overfor selvfølgelig viden

For det første har socialkonstruktivister ”en kritisk indstilling overfor selvfølgelig viden”, hvilket betyder, at vores viden om verden ikke afspejler en objektiv virkelighed (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 13).

Derimod er den måde, som vi kategoriserer verden på med til at skabe og forandre den sociale virkelighed. Virkeligheden anskues derfor også som et produkt af vores sproglige kategorisering (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 13)

Viden og identiteter er foranderlige

For det andet antager man i en socialkonstruktivistisk tilgang, at vores identiteter og viden om verden er foranderlige. Dette skyldes, at man opfatter de sociale identiteter som historiske og kulturelle individer, der gennem diskursive handlinger konstruerer den sociale verden (herunder viden, identiteter og sociale relationer) (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 14). For eksempel har vores forståelser af kønsroller forandret sig gennem historien. I dag er det ikke uhørt, at manden hjælper til med huslige gøremål eller børnepasning. Før i tiden var der en fælles forståelse for, at det udelukkende var kvinden, som stod for disse opgaver. Dette viser, at der gennem historien er sket en udvikling i synet på kønsroller – der er ikke længere en fælles konsensus om, at det er kvinden, der nødvendigvis skal gå hjemme, mens manden arbejder.

Viden – et produkt af den sociale interaktion

For det tredje er der en sammenhæng mellem den menneskelige viden og sociale processer. Med dette menes, at viden anskues som et produkt af vores sociale interaktion, og derfor er den ikke evig og almengyldig (Rasborg: 2009, s. 351). Dermed eksisterer der en diskursiv kamp om,

hvad der er 'sandt' eller 'falsk' (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 14). Nogle sociale aktører vil konstruere ét verdensbillede, mens andre vil skabe et andet. Disse er til tider uforenelige, og dermed starter den diskursive kamp. Denne vil fortsætte, indtil der opnås *hegemoni* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 15).²⁹ For at sætte dette i relation til specialet kan man fremhæve to forskellige diskurser om 'integration'. For eksempel fremstår Dansk Folkepartis syn på 'integration' uforeneligt med Enhedslistens. Ingen af diskurserne kan entydiggøres på grund af sprogets ustabilitet, og derfor eksisterer begge diskurser side om side. DF og Enhedslisten kæmper begge om at tilskrive 'integration' en bestemt betydning. Med en diskursteoretisk term kan man kategorisere 'integration' som en *flydende betegner* eller *floating signifiers* (Laclau: 1990, s. 28). *Flydende betegner* er defineret som "(...) elementer, der i særlig høj grad er åbne for forskellig betydnings tilskrivning" (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 39).

Sammenhæng mellem viden og social handling

For det fjerde er der en uløselig sammenhæng mellem viden og social handling. Dette betyder, at et bestemt verdensbillede afføder bestemte former for handlinger. I et givent verdensbillede vil der være nogle handlinger, som forekommer sandsynlige, mens andre er utænkelige (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 14). For eksempel fremstiller DF deres version af, hvordan 'synlige minoriteter' skal integreres i samfundet. Dette gør, at handlinger som for eksempel starthjælp og pointssystemer forekommer 'naturlige'. Med 'naturlig' mener jeg, at der er overensstemmelse mellem DFs verdensbillede og de sociale handlinger, som partiet udfører. DFs formål er, at indvandringen skal begrænses, og dermed kan man se pointssystemer og starthjælp som 'naturlige' midler for

---

²⁹ *Hegemoni* er et begreb, som Ernesto Laclau og Chantal Mouffe bruger i deres diskursteori (begrebet introduceres dog først af Antonio Gramsci, som Laclau og Mouffe er meget inspirerede af) (Jørgensen & Phillips: 1999: s. 42 + 43). Laclau og Mouffe mener, at en diskurs kan ændre sig, når den kommer i kontakt med en anden diskurs. Dermed eksisterer der en diskursiv kamp. I kampen udfordrer de forskellige diskurser hinanden for at opnå *hegemoni*. *Hegemoni* opnås, når den sproglige betydning bliver fastlåst. Laclau og Mouffe anser dog sproget som ustabil, og derfor vil betydning aldrig kunne fastlåses. Dermed er en diskurs i deres optik ikke en lukket enhed, men derimod åben for fortolkning (Laclau & Mouffe: 2002, s. 24).

at opnå målet.

Socialkonstruktivismens betydning for min forskerrolle og vidensproduktion

Min position som socialkonstruktivist har nogle konsekvenser for den viden, som jeg producerer som forsker. Socialkonstruktivismen sætter således rammen for de konklusioner, jeg kan drage. I de følgende kapitler vil jeg beskrive, hvilke overvejelser og refleksioner, jeg i den forbindelse har gjort mig.

Den viden, som jeg producerer, kommer ikke direkte til at afspejle virkeligheden. Dette skyldes, at jeg erkender virkeligheden gennem en særlig optik (Rasborg: 2009, s. 351). Derfor ville specialet sandsynligvis have formet sig anderledes, hvis det var en anden studerende, der havde skrevet det.

Jeg hverken ønsker eller kan komme bag om de diskurser, jeg analytisk undersøger. Som diskursanalytiker er man således ikke i stand til at afgøre, hvordan verden ser ud bag diskurserne. Dette skyldes, at der ikke eksisterer nogen objektiv virkelighed (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 31). I forhold til min case betyder det, at jeg ikke kan konkludere om DF's integrationsdiskurs er god (sand) eller dårlig (falsk). En sådan kategorisering ligger simpelthen uden for diskursanalysens råderum og formål. Jeg vil i slutningen af specialet reflektere yderligere over min vidensproduktion (jf. s. 81).

Kritik, forskerrolle og gyldighed

Kritikere mener, at socialkonstruktivismen er ubrugelig som videnskabelig tilgang.³⁰ Denne kritik bunder i det forhold, at man som socialkonstruktivist ikke kan afgøre, hvad der er 'rigtigt' eller 'forkert':
"ethvert resultat er bare én historie om virkeligheden blandt mange andre

---

³⁰ Kate Soper har i bogen *"Feminism, humanism and postmodernism"* kritiseret socialkonstruktivismen for at være ubrugelig (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 162 + 210).

mulige” (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 162). Fordi viden, identiteter og sociale relationer er socialt konstrueret, mener kritikere, at alting flyder.³¹ Jeg mener, ligesom Jørgensen og Phillips, at denne kritik er uholdbar, for selvom viden og identiteter i princippet er kontingente, er de i en konkret sammenhæng nogenlunde fastlåste. I en given situation vil der være en begrænset ramme *”for hvilke identiteter, et individ kan påtage sig, og hvilke udsagn, der accepteres som meningsfulde”* (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 14). Selvom en ’kvinde’ er en *flydende betegn* og dermed kan meningsudfyldes på flere måder, er der grænser for, hvilke karakteristika, der af omverdenen accepteres som ’kvindelige’. Det er sjældent, at en ’kvinde’ ækvivaleres med råstyrke eller fodbold. Disse karakteristika hæftes derimod på *betegneren* ’mand’ (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 55). Jeg er en ’kvinde’, men selvom jeg med en socialkonstruktivistisk identitetsforståelse har mulighed for at påtage mig flere identiteter, mener jeg ikke, at jeg fra den ene dag til den anden vil kunne omtale mig selv som værende ’mand’. Det ville de sociale omgivelser sandsynligvis ikke acceptere. Ovenstående eksempler er medtaget for at afvise kritikken om, at en socialkonstruktivistisk tilgang skulle resultere i ren relativisme.

Min socialkonstruktivistiske position medfører en problematik i forhold til min rolle som forsker. I følgende citat udtrykker Jørgensen og Phillips, hvori problematikken ligger:

”Hvis man accepterer, at virkeligheden er socialt skabt, at sandheder er diskursivt producerende effekter, og at subjekter er decentrerede, hvad skal man så stille op med den ’sandhed’, man som forsker-subjekt producerer?” (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 32).

Det er vigtigt, at jeg forholder mig til dette spørgsmål, inden jeg begiver mig ud på min diskursanalytiske rejse. Ellers bliver det kompliceret at argumentere for, hvorfor netop mine forskningsresultater og repræsentationer af verden er brugbare. Heldigvis findes der måder,

---

³¹ Jørgensen og Phillips mener, at dette er en forkert tolkning af socialkonstruktivismen. Kenneth Gergen og Jean Baudrillard kan muligvis fortolkes sådan, men inden for diskursteorien, diskurspsykologien og den kritiske diskursanalyse er det sociale felt både regelbundet og regulerende (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 14)

hvorpå jeg kan validere mine forskningsresultater, og dermed undgå ren relativisme.

Diskurspsykologerne Jonathan Potter og Margaret Wetherell pointerer, at det er meget vigtigt at medtænke sin egen rolle som forsker.³² Det betyder for det første, at jeg skal begrunde de forskningsmæssige valg, jeg har truffet. Indtil videre har jeg argumenteret for mit valg af empiri og gjort det gennemsigtigt for læseren, hvilke forhold jeg vil fokusere på i analysematerialet (jf. problemformulering). Jeg vil forsætte med at begrunde mine valg, for på den måde at opnå valide resultater. For det andet skal jeg redegøre for, hvor jeg står i forhold til de diskurser, som analysen tager udgangspunkt i (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 33 + 121). Det at medtænke min forskerrolle i det empiriske arbejde er således en måde, hvorpå jeg kan skabe gyldige og brugbare resultater.

Potter og Wetherell påpeger ligeledes, at socialkonstruktivismens indbyggede relativisme hverken svækker forskningsresultaternes videnskabelige gyldighed eller deres politiske betydning. Potter og Wetherell argumenterer for, at forskningsresultaterne kan bruges til at kaste et kritisk blik på de magtrelationer, som flourerer i samfundet – mellem for eksempel majoriteten og minoriteter eller mellem mænd og kvinder.³³ Dermed får resultaterne en politisk betydning (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 120 + 121).

Mine resultater bliver samfundskritiske, når jeg afdækker selvfølgelighederne i mit materiale. Formålet med min analyse er at afsløre, hvad der rent faktisk er sociale konstruktioner og ikke naturlige

---

³² Jonathan Potter og Margaret Wetherell spiller en central rolle inden for diskurspsykologiens udvikling – både i forhold til teori, metode og empirisk forskning. Bogen *Mapping the Language of Racism* rummer en af de mest omfattende empiriske undersøgelser om, hvordan hvide newzealænderes diskurs ('Pakehas') er med til at konstruere maorikulturen (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 106). Diskurspsykologien er desuden en modsætning til kognitivismen, som arbejder ud fra den antagelse, at sociale fænomener er et resultat af kognitive processer. I diskurspsykologien mener man derimod, at det er sproget, som er med til at forme det sociale (herunder verdensbilleder, sociale relationer og subjekter) (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 105).

³³ I Potters og Wetherells undersøgelse af racisme og diskurs forsøger de at sætte et kritisk blik på magtrelationerne mellem maorierne og hvide newzealændere. De argumenterer for, at de hvide newzealænderes diskurs opretholder en diskriminering af maorierne (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 121).

selvfølgeligheder. På den måde får diskursanalysen et kritisk perspektiv, fordi jeg netop stiller spørgsmålstejn ved fastlagte betydningsmønstre, som kunne være repræsenteret anderledes. Jeg vil ligeledes kaste et kritisk blik på magtrelationen mellem majoriteten og minoriteten, og på den måde får mine resultater en politisk betydning.

Del 3: Teoretiske forståelser

Begreber samt teoretiske blik

Jeg ønsker at analysere, hvordan DF konstruerer og fortolker begreberne 'integration' og 'kultur', men for at kunne foretage en sådan analyse er jeg nødt til at etablere nogle teoretiske forståelser om disse – både for læserens, men også for min egen skyld. Jeg finder det ligeledes relevant at pointere, hvilken forståelse af identitet, som jeg arbejder ud fra. Dette er nødvendigt, fordi jeg ønsker at undersøge, hvordan DF konstruerer de sociale identiteter. For at jeg overhovedet kan udtale mig om dette, er jeg nødt til at etablere en teoretisk forståelse for, hvordan en identitet skabes i en socialkonstruktivistisk og diskursanalytisk sammenhæng.

'Integration'

I ordbogen står der følgende om 'integration': *"optage eller indsluse som en mere eller mindre tilpasset eller selvstændig del af helheden"*.³⁴

'Integration' handler altså om, at nogen eller noget ikke er en del af helheden. I denne kontekst er der tale om mennesker, som flytter til Danmark og dernæst skal optages i samfundet. Der findes forskellige måder, hvorpå denne optagelse kan foregå. Der findes tre integrationsstrategier – *assimilation*, *segregation* og *gensidig integration*.³⁵

Assimilation er kendetegnet ved, at majoritetens 'kultur' bliver anset som den 'naturlige' og overlegne. Ved *assimilation* tilstræber man homogenitet. Det betyder, at minoriteterne skal tilpasse sig flertalsbefolkningens levevis ved at opgive deres egne kulturelle kendetegn og skikke (Krag: 2007, s. 175).

Segregation er karakteriseret ved, at minoriteterne skal forblive

---

³⁴ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=integrere>, d.11/1-12.

³⁵ http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere, d. 11/1-12.

adskilt fra majoriteten (Krag: 2007, s. 178).³⁶ Majoriteten har derfor mulighed for at fastholde deres egen kultur og leve adskilt fra minoriteten.³⁷

Den sidste strategi er *gensidig integration* også kaldet *pluralisme*. *Pluralisme* handler om, at majoriteten og minoriteten gensidigt skal påvirke hinanden – ”uden at de etniske minoriteters kultur helt forsvinder”.³⁸ Grundstenen i denne strategi er, at der skal være en gensidig anerkendelse – både politisk og socialt mellem minoriteten og majoriteten.³⁹ De skal tilpasse sig hinanden og indgå i samfundet på lige fod (være en del af uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet, det politiske liv samt deltage i fritids- og kulturaktiviteter). Samtidig skal minoriteten have lov til at beholde ”identitetsbærende træk fra den hidtidige kulturbaggrund”.⁴⁰ Dansk politik støtter umiddelbart den *pluralisme* strategien, men der er alligevel stor uenighed blandt de forskellige partier om i hvor høj grad minoriteten skal have lov til at bevare deres egne kulturelle træk. Endvidere står det sjældent på dagsordenen, hvad majoriteten skal gøre for at tilpasse sig minoriteten. Diskussionen synes kun at gå en vej – hvad kan minoriteten gøre for at tilpasse sig majoriteten?⁴¹

Jeg har medtaget ovenstående afsnit, fordi jeg som bekendt, vil undersøge, hvordan DF konstruerer ’integration’.

---

³⁶ Den tidligere sydafrikanske apartheidpolitik og Tysklands jødepolitik under 2. verdenskrig kan begge karakteriseres som segregationspolitikker (Krag: 2007, s. 178).

³⁷ http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere d.11/1-12.

³⁸ http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere d.11/1-12

³⁹ http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere d.11/1-12.

⁴⁰ http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere d.11/1-12.

⁴¹ http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere d.11/1-12.

Kulturforståelse: essentialistisk eller konstruktionistisk?

Iben Jensen, som er adjunkt i kommunikation på Roskilde Universitet, forklarer, at man forenklet kan opdele 'kultur' ud fra tre forståelser.⁴² Der er tale om en *essentialistisk*, *kulturteoretisk* samt *konstruktionistisk* forståelse (Jensen: 1998, s. 48).⁴³ Jeg vil ikke gå mere i dybden med den kulturteoretiske forståelse, da denne ikke har relevans for min problemstilling.

Den essentialistiske kulturforståelse (også kaldet det *beskrivende kulturbegreb*) er defineret ved en forestilling om fastlagte ideer, værdier, normer og regler, som det enkelte menneske har overtaget fra den tidligere generation. Denne medfødte 'kultur' forsøger mennesket at bringe videre til den næste generation (Jensen, jf. bilag F, s. 110). I denne forståelse er 'kultur' noget man er og ikke noget, man gør. Dette betyder samtidig, at der ikke er mulighed for individet at træde ud af disse fastlagte rammer.⁴⁴ Det er endvidere karakteristisk for *det beskrivende kulturbegreb*, at man vil forklare den kulturelle baggrund som årsag til en given handling. Derudover er det karakteristisk, at man med en *essentialistisk kulturforståelse* vil forsøge at fastslå, hvad der for eksempel er særligt 'dansk' (Jensen: 1998, s. 48).

Med en konstruktionistisk forståelse af 'kultur' (også kaldet det *komplekse kulturbegreb*) vil denne ikke være iboende i mennesket. 'Kultur' er her forstået som noget man skaber (Jensen, jf. bilag F, s. 111). 'Kultur' er derfor ikke fastlagt på forhånd, og der er ikke statiske rammer for, hvad der er særligt 'dansk'. Det er også en vigtig pointe, at 'kultur' ikke altid kan forklare, hvorfor mennesker handler, som de gør. Ifølge *det komplekse kulturbegreb* er der mange andre faktorer, som også kan spille

---

⁴² Jeg er klar over, at genstandsfeltet inden for kulturelle forståelser er bredt. Jeg har derfor haft mange muligheder i udvælgelsen af teoretiske forståelser. Mit valg faldt dog på Iben Jensen, fordi hun giver en god og overskuelig introduktion til to forståelser af 'kultur', som er relevante for min problemstilling.

⁴³ Jeg er klar over, at den konstruktionistiske forståelse lægger sig op af socialkonstruktionismen. Jeg arbejder som bekendt ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang, men da de to tilgange næsten er ens, ser jeg ikke noget problem i at anvende den konstruktionistiske forståelse af 'kultur'.

⁴⁴ Den norske antropolog Arne Martin Klausen og den danske kulturforsker Hans Gullestrup arbejder begge ud fra den forestilling, at 'kultur' er en integreret del af mennesker (Jensen: 1998, s. 48). Deres kulturforståelse er dermed essentialistisk.

ind – fx køn, alder og uddannelse (Jensen, jf. bilag F, s. 111). Når 'kultur' bliver skabt i interaktionen mellem mennesker, er det nærliggende at forstå *det komplekse kulturbegreb* som socialt konstrueret (Jensen: 1998, s. 49). Jeg vil ligesom Iben Jensen bruge 'kultur' i ubestemt form, for på den måde at understrege, at der er tale om en socialt konstrueret begreb, som dermed er åbent for fortolkning (Jensen: 1998, s. 12). Jeg vælger at forstå 'kultur' som et åbent begreb, fordi det passer sammen med min socialkonstruktivistiske tilgang.

Identitetsforståelse

Fairclough peger på vigtigheden af at undersøge, hvordan diskurser er med til at konstruere de sociale identiteter. Dog er Faircloughs tilgang i følge Jørgensen og Phillips svag, når det kommer til forståelsen af identitet (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 151). For at udbedre denne svaghed har jeg valgt at inddrage Ernesto Laclau og Chantal Mouffes teori om identitet og gruppedannelse. Teorien er behjælpelig i forhold til min undersøgelse af DFs konstruktion af de sociale identiteter.

Subjektet er decentreret

Alle diskursanalytiske tilgange (diskurspsykologien, diskursteori og den kritiske diskursanalyse) er kritiske over for et essentialistisk syn på identiteten (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 14 + 52). I en socialkonstruktivistisk og diskursanalytisk sammenhæng er identitetsforståelsen dermed *anti-essentialistisk*. Dette betyder, at identiteten ikke er fastlagt på forhånd, da den bliver konstrueret i samspillet mellem mennesker (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 56). Eftersom jeg arbejder ud fra en socialkonstruktivistisk og diskursteoretisk tilgang adopterer jeg forståelsen af identitet som en foranderlig størrelse.

I tråd med dette mener Laclau og Mouffe, at subjektet er *fragmenteret* eller *decentreret* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 56). Dette betyder, at subjektet kan påtage sig flere forskellige identiteter afhængig af situationen. Dette er muligt, fordi diskurs, i følge Laclau og Mouffe,

aldrig kan entydiggøres, og dermed eksisterer der flere modstridende diskurser, som alle er med til at konstruere identiteten (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 53 + 56). For eksempel kan jeg i løbet af dagen både positioneres som 'datter', 'kvinde' og 'kæreste'.

Ifølge Laclau og Mouffe er identitet noget, som bliver skabt gennem sociale processer: *"identitet er noget, man påtager sig, tildeles og forhandler i diskursive processer, og dermed forstås identiteten som noget helt igennem socialt"* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 55). Dette 'noget' er de subjektpositioner, som de forskellige diskurser tilbyder.

Identiteten er overdetermineret

Laclau og Mouffe mener også, at identiteten er *overdetermineret*. Dette betyder, at et individ i princippet altid har mulighed for at identificere sig på forskellige måder afhængigt af situationen. Individet vil altid være *overdetermineret*, fordi diskurserne grundlæggende er kontingente – *"der findes ikke nogen objektiv logik, der udpeger en entydig subjektposition for subjektet"* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 54 + 56). Subjektet har i teorien mulighed for at indtage enhver subjektposition, men kan det ikke diskuteres, i hvor høj grad subjektet faktisk er frit stillet til at vælge? Eksisterer der ikke en række normer for, hvilke subjektpositioner individet kan indtage? For eksempel vil der i de fleste sociale praksisser være et nogenlunde fastlagt mønster for, hvilke subjektpositioner, der er til rådighed og hvem, der kan indtage dem. På en arbejdsplads er der eksempelvis indtil flere subjektpositioner – 'chef', 'mellemlider', 'sekretær' og 'almindelig ansat'. Fælles for dem alle er, at positionerne er nogenlunde fastlagte, og til hver af dem er der forventninger omkring opførsel og adfærd. 'Chefen' bestemmer og har beføjelserne til at give 'mellemlideren', 'de ansatte' og 'sekretæren' ordrer. En sådan adfærd er forventelig, mens det ville vække opsigt, hvis 'mellemlideren' gav 'chefen' ordrer. Jeg mener derfor, at Laclau og Mouffes identitetsforståelse kan kritiseres, da den i teorien giver subjektet mulighed for at indtage enhver identitet. Som jeg

har vist i ovenstående eksempel, er der nemlig nogle fastlagte strukturer, der gør, at subjektet ikke kan ”vælge frit på alle hylder”.

Gruppedannelse

Laclau og Mouffe definerer *gruppedannelse/kollektiv identitet* som en reduktion af muligheder. En gruppe bliver således konstrueret, når nogle karakteristika får signifikant betydning, mens andre ignoreres og dermed udelukkes fra diskursen. *Gruppedannelse* foregår gennem en etablering af *ækvivalenskæder* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 56). For at give et eksempel kan man tænke på gruppen ’sorte’. I årtierne efter 2. verdenskrig blev denne gruppe dannet i Storbritannien. Det var ikke ’de sorte’ selv, der konstruerede gruppen, men derimod ’de hvide’. Alle, der ikke var ’hvide’, blev identificeret og behandlet som ’sorte’. De ’sorte’ blev udelukkende ækvivaleret med hinanden på grund af deres hudfarve. Alle andre karakteristika blev udelukket i diskursen, og dermed blev forskelligheden blandt gruppen usynliggjort (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 56). Jeg vil i analysen vise eksempler på, hvordan DF via *ækvivalenskæder* skaber en *kollektiv identitet* for ’synlige minoriteter’.

Del 4: Metode - den kritiske diskursanalyse

Begrundelse for metodevalg

Jeg har valgt Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse som specialets metodiske tilgang, da jeg mener, at den er relevant i forhold til min problemstilling og vidensinteresse. Jeg ønsker som bekendt at undersøge, hvilken viden DF etablerer om begreberne 'integration' og 'kultur'. For at undersøge, hvordan dette kommer til udtryk kan jeg med fordel bruge Faircloughs metode, da han hævder, at diskurs blandt andet er konstituerende for videns- og betydningsystemer.

Faircloughs syn på magt er ligeledes relevant i forhold til specialets problemstilling. Jeg søger som bekendt at få svar på, om DFs diskurs bidrager til at konstruere et ulige magtforhold mellem minoriteten og majoriteten. Til dette er Fairclough relevant at bruge, da han fokuserer på, hvordan *diskursive praksisser* (tekstproduktion og konsumptionsprocesser) er med til at fremme bestemte gruppers interesser (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 75).⁴⁵ Magt er derfor i Faircloughs øjne ikke *produktiv*, men snarere en undertrykkende instans, da den fremmer nogles interesser frem for andres.⁴⁶ Det er blandt andet den kritiske diskursanalyses opgave at afsløre, hvordan den *diskursive praksis* forsøger at opretholde et ulige magtforhold mellem sociale grupper (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 76). Hvis jeg anså magt som værende *produktiv*, ville jeg ikke have mulighed for at afsløre et formodet, asymmetrisk magtforhold mellem majoriteten og minoriteten. Derfor har jeg valgt at anvende Faircloughs magtbegreb.

---

⁴⁵ Da jeg er interesseret i at afdække afsender og ikke modtagerperspektivet, er tekstproduktion relevant for mig. Konsumptionsprocesser handler om, hvordan tekster bliver modtaget, og dette kan jeg ikke udtale mig om i dette speciale.

⁴⁶ Foucault har udarbejdet en teori om magt. Foucault ser på magt ligesom diskurs – den tilhører ikke bestemte subjekter. Magt er derfor ikke undertrykkende, men derimod *produktiv*. Ifølge Foucault konstituerer magt diskurser, viden, kroppe og subjektpositioner (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 23). Magt bliver således positiv i forhold til det sociale – ”*Det er i magt, at vores sociale omverden produceres, at objekter udskilles fra hinanden og får karakteristika og relationer til hinanden*” (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 23).

Jeg har desuden valgt at bruge Norman Faircloughs tilgang, fordi den bidrager med et omfattende begrebsapparat til en tekstnær diskursanalyse (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 78). Mine kompetencer ligger blandt andet i den tekstnære analyse, og derfor faldt valget på Fairclough. Jeg vil dog senere diskutere, om Faircloughs begrebsapparat kan kritiseres for at være for omfattende (jf. s. 34). I følge Jørgensen og Phillips har Fairclough også *"den mest udviklede teori og metode til forskning i kommunikation, kultur og samfund"* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 72). Dette ser jeg også som et lødigt belæg, for at bruge Faircloughs metode.

Den kritiske diskursanalyse hænger fint sammen med socialkonstruktivismen, da de begge hævder, at sociale identiteter, relationer og viden ikke er en neutral og passiv afspejling af virkeligheden. Derimod spiller sproget en aktiv rolle i vores erkendelse af den sociale virkelighed. Sproget kan anvendes til at konstruere og forandre virkeligheden (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 9). Fairclough pointerer, at hans model til den kritiske diskursanalyse tilbyder *"a very general analytical framework which is intended to give readers a large-scale map of the terrain"* (Fairclough: 1992, s. 74). Som Fairclough påpeger, er analysemodellen meget generel. I praksis har dette betydet, at jeg har været nødt til at overveje grundigt, hvilke fokuspunkter min analyse skulle koncentrere sig om. Jeg har derfor måttet bruge en del tid på at reflektere over, hvordan jeg metodisk skulle gribe analysen an. Det kan på den anden side opfattes positivt, at modellen er meget generel, for det betyder, at den stort set kan bruges i alle diskursanalytiske projekter.

Jeg er forholdsvis grøn på det diskursanalytiske område, og dette kan også være en forklaring på, at jeg har måttet gøre en del forarbejde. Men på trods af mit forarbejde, lader det til, at der ikke er nogen endegyldig opskrift på en kritisk diskursanalyse. Det er i høj grad op til diskursanalytikeren selv, hvordan han/hun vil sammensætte analysen, og hvilke tekstlige træk, man vil fokusere på. Så længe man holder sig inden for de metodiske og teoretiske rammer, kan det meste lade sig gøre.

Faircloughs diskursbegreb

Fairclough påpeger, at diskurs bidrager til at konstituere, reproducere eller forandre tre forhold i den sociale verden. For det første er diskurs konstituerende for de sociale identiteter (bliver også benævnt som subjektpositioner eller typer af selv). For det andet er diskurs konstituerende for de sociale relationer. For det tredje har diskurs en indvirkning på videns- og betydningssystemer (Fairclough: 1992, s. 41 + 64).⁴⁷ Fairclough pointerer også, at diskurs er en social handling: ”(...) *discourse is a mode of action, one form in which people may act upon the world and especially upon each other, as well as a mode of representation*” (Fairclough: 1992, s. 63). Det vil sige, at DF udfører en handling, når de repræsenterer verden på en bestemt måde. Via sproget forsøger DF for eksempel at argumentere for, at indvandringen til Danmark skal stoppes, hvis sammenhængskraften i samfundet skal bevares.

En anden vigtig pointe er, at diskurs bliver formet af andre sociale praksisser og strukturer. Det betyder, at forholdet mellem diskurs og de sociale strukturer er dialektisk (Fairclough: 1992, s. 64).

Fairclough ser diskurs som både konstituerende og konstitueret.⁴⁸ Det vil sige, at diskurs både kan påvirke og forandre den sociale verden (konstituerende), men samtidig er den allerede socialt og historisk placeret (konstitueret) (Fairclough: 1992, s. 65). I denne kontekst betyder det, at DFs integrationsdiskurs på den ene siden er konstituerende for sociale identiteter, relationer og videnssystemer. På den anden side afspejler integrationsdiskursen sociale strukturer og processer som allerede er konstitueret (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 74). Et

---

⁴⁷ Der er en tydelig forbindelse mellem Fairclough og Foucault i deres syn på diskurs. Foucault mener også, at diskurs er konstituerende for de sociale identiteter, relationer samt videns- og betydningssystemer (Fairclough: 1992, s. 41). Der er ligeledes en sammenhæng mellem Faircloughs diskursbegreb og Michael Hallidays tre sprogfunktioner. Sproget har ifølge Halliday tre funktioner – en identitetsfunktion, en relationel-funktion og en ideationel-funktion. Den første funktion har til formål at konstruere identiteter, den anden relationer, mens den sidste funktion er med til at konstruere videns- og betydningssystemer (Fairclough: 1992, s. 64).

⁴⁸ Dette er en væsentlig forskel fra for eksempel diskursteoretikerne Laclau og Mouffe, som udelukkende ser diskurs som konstituerende for den sociale verden (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 74).

håndgribeligt eksempel på en social proces er terroraktionen mod World Trade Center i 2001. Denne frygtelige handling er ikke diskursiv, men jeg mener, at den i den grad har påvirket diskursen omkring 'synlige minoriteter' og hvordan de bliver fremstillet. Den måde, hvorpå DF vælger at fremstille 'synlige minoriteter', kan således være påvirket af en sådan hændelse. Jeg vil uddybe denne diskussion senere i specialet, jf. s. 84.

Fairclough gør opmærksom på, at de sociale strukturer oprindeligt er diskursivt konstitueret, men over tid er de stivnet som institutioner og ikke-diskursive praksisser (Fairclough: 1992, s. 66). Folk bliver således født ind i en eksisterende, dog konstrueret forståelsesramme, men over tid manifesterer den sig som en form for sandhedsramme, som de lever efter. Denne sandhedsramme er dog en diskursiv konstruktion, men dette kan være svært at få øje på. Det skyldes, at man så at sige befinder sig midt i diskursen. På den måde bliver det umiddelbart svært at stille sig kritisk over for det, som er socialt konstrueret. Man ser konstruktionerne som 'sandheder', der ikke kunne have været anderledes. Selvom jeg også er født ind i en specifik forståelsesramme, vil jeg bestræbe mig på at afdække forhold i mit analysemateriale, som bliver fremstillet som 'sandheder' frem for konstruktioner. Jeg vil uddybe denne diskussion på side 37.

Opgradering af diskursbegrebet

Jeg mener, at Faircloughs definition af diskurs, som en social handling, er hensigtsmæssig at uddybe. Yilmaz definerer ligeledes diskurs som en handling:

"Diskurs opfattes i denne tilgang som en social handling, hvorigennem der konstrueres en formålsbestemt version af virkeligheden for at opnå en effekt: at undskylde, legitimere, argumentere for uskyld, få andre til at gøre noget, lægge skylden eller ansvaret over på andre osv." (Yilmaz: 1999, s. 178).

Yilmaz lægger vægt på, at den, der konstruerer en given version af virkeligheden er bevidst omkring denne proces. I specialets kontekst

betyder det, at DF er bevidste omkring sproget, og derfor er partiet i stand til at bruge det strategisk. Partiet konstruerer således en bestemt version af virkeligheden for at opnå en effekt. DF forsøger at argumentere for, at indvandringen fra ”*fremmede kulturer*” til DK skal stoppes (jf. bilag C, linje 47). Derudover har DF til hensigt at få folk til at stemme på deres parti således, at det kan opnå større politisk indflydelse.

Jørgensen og Phillips nævner, at ingen af de diskursanalytiske tilgange tager stilling til om politikere faktisk bruger sproget strategisk. Dette skyldes, at formålet med diskursanalysen er at analysere det, der faktisk bliver sagt og ikke det, der foregår bag om diskursen eller i menneskers bevidsthed. Trods dette er der, i de diskursanalytiske tilgange, alligevel en antagelse om, at politikere og ”almindelige” mennesker sandsynligvis bruger sproget strategisk, men fordi de befinder sig inden for de diskurser, de trækker på, er de dermed også underlagt dem (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 194). På baggrund af denne iagttagelse vil jeg forstå DFs sprogbrug som delvist bevidst.

Faircloughs tredimensionelle model

Jeg vil i dette kapitel introducere læseren for Faircloughs tredimensionelle model (optrykt i Fairclough: 1992, s. 73).

Niveau 1 – tekstens egenskaber

Det første niveau går ud på, at man definerer *tekstens egenskaber* (tekst er defineret som tale, skrift, billeder eller en sammenblanding af det sproglige og visuelle) (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 80). Jeg vil her primært koncentrere mig om ”*formelle teksttræk (herunder vokabular, grammatik og sammenhæng mellem sætninger), som konstruerer diskurser og genrer lingvistisk*” (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 82). Inden analysen var jeg i tvivl om, hvilke formelle teksttræk, jeg skulle fokusere på. Fairclough er også selv inde på, at der kan opstå problemer i forhold til udvælgelsen:

"It is a sensible working hypothesis to assume that any sort of textual feature is potentially significant in discourse analysis. This raises a major difficulty. Language analysis is a complex and sometimes quite technical sphere in its own right, which incorporates many types and techniques of analysis" (Fairclough: 1992, s. 74).

Fairclough pointerer her, at alle typer teksttræk er betydningsfulde i en given analyse. Samtidig pointerer han, at tekstanalyse er en kompleks og teknisk affære, og dette kan derfor skabe komplikationer. Jeg slutter mig til Faircloughs pointer, da jeg i min læsning også blev en smule overvældet af, hvor mange teksttræk, han finder væsentlige. Fairclough nævner fire overordnede tekstlige træk: *vocabulary*, *grammar*, *cohesion* og *text structure*, og hertil hører en del underordnede teksttræk, som diskursanalytikeren kan vælge at fokusere på (Fairclough: 1992, s. 75).

Jeg er i min læsning af Fairclough kommet frem til den konklusion, at det i høj grad er op til diskursanalytikeren selv at afgøre, hvilke træk han/hun vil fokusere på, da alle træk har potentiale til at være betydningsfulde (jf. ovenstående citat). Det betyder, at jeg kunne have valgt at fokusere på alle typer af teksttræk i min analyse. Dette afstår jeg dog fra at gøre, da jeg for det første er begrænset af, at specialet ikke må fylde over 80 normalsider. For det andet mener jeg også, at tekster er forskellige. Derfor kan det diskuteres om alle teksttræk er lige relevante at gå i dybden med. Nogle tekster er for eksempel gennemsyret af dialogiske partikler (ord, der forholder sig til den foregående sætning).⁴⁹ I et sådant tilfælde mener jeg, at det vil være relevant at analysere dem frem for andre teksttræk, som er mindre gennemgående. Som afsluttende kommentar vil jeg påpege, at Faircloughs metode kræver, at man før har arbejdet med tekstnære analyser. Min erfaring er i hvert fald, at jeg, i analysen, har brugt en del viden fra mit andet fag, som er dansk sprog. Her blev jeg tidligere introduceret til den tekstnære analyse. Uden denne

---

⁴⁹ For eksempel: Nina: *"Kommer du i morgen?"* Jens: *"Det ved du **da** godt"*. Med *"da"* siger Jens, at det bør Nina være klar over, og at Jens' spørgsmål derfor er lidt overflødigt.

faglige bagage ville jeg sandsynligvis have haft vanskeligheder under vejs.⁵⁰

Niveau 2 – den diskursive praksis

I det andet niveau skal man som diskursanalytiker fokusere på teksten som *diskursiv praksis*. En diskursiv praksis definerer Fairclough som produktions-, distributions- samt konsumptionsprocesser (Fairclough: 1992, s. 78). En vigtig faktor er her, at når man beskæftiger sig med den første dimension, altså *tekstens egenskaber*, beskæftiger man sig samtidig med *den diskursive praksis*. I modellen er teksten dog adskilt fra *den diskursive praksis* trods det faktum, at man ikke kan undgå at berøre den ene dimension, uden samtidig at berøre den anden. Det betyder i praksis, at jeg i min analyse adskiller de to dimensioner (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 80 + 81).

Når for eksempel et politisk parti producerer en tekst, (det kan for eksempel være et regeringsgrundlag, et nyt politisk tiltag eller et principprogram) bliver den konsumeret (modtaget og fortolket) af målgruppen på en bestemt måde. På den måde er tekstproduktion og konsumptionsprocesser med til at reproducere og/eller forandre den sociale verden (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 73). Det betyder, at DF's tekster har betydning for, hvordan vi som sociale identiteter erkender den sociale verden. Inden jeg går videre, vil jeg igen understrege, at mit fokus er på tekstproduktionen og ikke konsumptionsprocesserne. Dette skyldes, at jeg tager udgangspunkt i afsender og ikke modtager. Derfor vil jeg ikke kunne udtale mig om, hvordan en given modtagergruppe konsumerer DF's tekster, da jeg ikke har udarbejdet en receptionsanalyse. En sådan analyse er et krav, hvis man er interesseret i at afdække modtagers fortolkning af en given tekst (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 81 + 93).⁵¹

---

⁵⁰ Dermed ikke sagt, at analysen har været legende let. Jeg mener blot, at min faglighed fra dansk sprog har rustet mig bedre, end hvis jeg for eksempel havde haft virksomhedsstudier som mit andet fag.

⁵¹ Jeg har valgt ikke at lave en receptionsanalyse, da jeg i dette speciale tager udgangspunkt i afsenders kommunikation. For at foregribe eventuelle kritikpunkter, mener jeg ikke, at det er forkert at udelukke modtagerperspektivet i specialet. I min indledning, problemformulering og problemfelt gør jeg det klart, at min undersøgelse tager udgangspunkt i afsenderen frem for

Jeg vil i stedet udtale mig om, hvordan partiets integrationsdiskurs producerer en bestemt viden, og hvordan den bidrager til konstruktionen af de sociale identiteter og relationer.

Interdiskursivitet

I undersøgelsen af *den diskursive praksis* foreslår Fairclough, at man som diskursanalytikerne tager begrebet *intertekstualitet* i brug (Fairclough: 1992, s. 84). Fairclough definerer *intertekstualitet* som følgende:

"Intertextuality is basically the property texts have of being full of snatches of other texts, which may be explicitly demarcated or merged in, and which the text may assimilate, contradict, ironically echo, and so forth" (Fairclough: 1992, s. 84).

Fairclough pointerer her, at tekster er fulde af fragmenter fra andre tekster. Fragmenterne kan komme åbenlyst til udtryk eller også kan de være fusioneret ind i teksten. Når en tekst direkte trækker på elementer fra en anden tekst, er der tale om *manifest intertekstualitet* (Fairclough: 1992, s. 85). Jeg vil dog ikke komme nærmere ind på dette begreb, da jeg i analyseteksterne ikke er stødt på denne type intertekstualitet. Jeg vil i stedet holde mig til de fusionerede intertekstualiteter, som Fairclough kalder for *interdiskursivitet*. *Interdiskursivitet* dækker over det fænomen, at tekster trækker på *"forskellige diskurser inden for og på tværs af grænserne mellem forskellige diskursordner"* (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 84). Det er således min opgave som diskursanalytiker at afdække, hvilke diskurser DF trækker på i integrationsdiskursen.

Inden jeg fortsætter vil jeg pointere, at Faircloughs omdrejningspunkt inden for den kritiske diskursanalyse er *forandring*. Fairclough interesserer sig for, hvordan en pågældende diskurs kan være med til at skabe social og kulturel forandring. Diskursiv forandring opstår netop, når tekster trækker på elementer fra flere forskellige diskurser

---

modtageren. Dette er et specifikt valg, som jeg har truffet, fordi jeg ønsker at kunne gå så meget som muligt i dybden med min problemstilling. Dette mener jeg er opnåeligt, hvis jeg blot tager udgangspunkt i afsender og derfor må afstå fra at lave en receptionsanalyse.

(*interdiskursivitet*) (Fairclough: 1992, s. 85). Det betyder, at hvis der i DFs tekster forekommer elementer fra forskellige diskurser, som partiet artikulerer på en ny måde, er det et tegn på diskursiv forandring.

Niveau 3 – den sociale praksis

Den tredje dimension omhandler begrebet *social praksis*. Her skal man analysere den bredere sociale praksis, som *den kommunikative begivenhed* er en del af (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 80). *Den kommunikative begivenhed* er defineret ved at være et tilfælde af sprogbrug, som for eksempel en artikel, en film eller en politisk tale (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 79). I denne kontekst er de fire analysetekster defineret som den *kommunikative begivenhed*.

Den kritiske diskursanalyse har til formål at undersøge relationerne mellem den diskursive og den sociale praksis. Analysen kan dog ikke konkludere noget generelt om denne praksis. Dette skyldes, som nævnt tidligere, at denne, ifølge Fairclough, både består af diskursive og ikke-diskursive elementer. For at fuldende analysen, har jeg derfor suppleret med sociologisk teori og kulturteori. I specialets indledende sider (jf. s. 23-28) introducerede jeg læseren for integrationsstrategier samt teoretiske forståelser af 'kultur', identitet og gruppedannelse. De teoretiske forståelser er også vigtige i forhold til min rolle som diskursanalytiker. De har klædt mig bedre på til at kunne forholde mig kritisk over for etablerede 'sandheder' i analysematerialet. I dette øjemed har jeg kunnet vise alternative versioner af DFs virkelighedsunivers.

Refleksioner: Når diskurser bliver til 'sandheder'

Jeg vil i dette afsluttende kapitel tage stilling til, hvordan jeg som diskursanalytiker kan forholde mig kritisk over for etablerede 'sandheder' i analysematerialet. Dette er især vigtigt, da jeg er en del af den 'kultur' og virkelighed, som jeg undersøger. DFs syn på 'integration' og 'kultur' kan på overfladen fremstå som en naturgiven 'sandhed', men som diskursanalytiker skal man være opmærksom på, at forestillinger som

disse er konstruktioner. Dette betyder, at de således også kan dekonstrueres (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 201). Men hvordan kan man som forsker dekonstruere konstruktioner, der over tid er blevet implementeret som rene selvfølgeligheder?

Jørgensen og Phillips påpeger, at dette kan være en vanskelig proces – især hvis man har en holdning til det genstandsfelt og de diskurser, man undersøger (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 31). De foreslår, at jeg som diskursanalytiker skal forsøge at sætte parentes om mig selv og min egen viden.⁵² På den måde kan jeg undgå at lade mine egne vurderinger og holdninger overskygge analysen (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 31). De tekstlige analyseredskaber, som er en stor del af Faircloughs metode, er også nyttige, når det kommer til at afdække selvfølgeligheder. Selvfølgeligheder, som man normalt ikke ville opdage ved en almindelig gennemlæsning (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 152).

I specialets spæde start stiftede jeg bekendtskab med, hvor vigtigt det er at kunne distancere sig fra analysematerialet. I indledningen stillede jeg følgende spørgsmål: *”kan indvandringen karakteriseres som problematisk eller uproblematisk?”* og *”medfører indvandringen kriminalitet og/eller uønsket arbejdsløshed med sig?”*. Her reproducerer jeg uden videre den forestilling, at indvandringen enten er ’problematisk’ eller ’uproblematisk’, men kunne man forestille sig, at det ikke er disse termer, som skal kategorisere indvandringen?⁵³ Og kunne det tænkes, at indvandringen er lig med andet end øget kriminalitet og arbejdsløshed?

Jeg er en del af den ’kultur’ og virkelighed, som jeg har valgt at undersøge, og derfor skal jeg holde tungen lige i munden, for ikke at

---

⁵² Som Jørgensen og Phillips selv påpeger, stammer metoden om *’at sætte parentes om sig selv’* fra den fænomenologiske tradition (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 31). Jeg vil dog hævde, at det kan være kompliceret at sætte en uigennemtrængelig parentes om sig selv. Dette skyldes, at jeg er en del af den ’kultur’, jeg undersøger og derfor kan der være steder, hvor jeg ikke opdager, at der faktisk er tale om konstruktioner. Dermed ikke sagt, at jeg vil ophæve parentesen om mig selv. Jeg vil selvfølgelig gøre mit bedste, for at afdække selvfølgelighederne i mit empiriske materiale.

⁵³ Ferruh Yilmaz (1997) påpeger, at menneskers forståelser af virkeligheden bunder i kommunikation. Kommunikationen kan for eksempel foregå gennem samtaler, ved at læse aviser/bøger eller se fjernsyn (Hussain: 1997, s. 251). Det vil sige, at konstruktionen ’indvandrerproblematik’ er blevet til gennem sådanne former for kommunikation. Men selvom det er en konstruktion, bliver den alligevel opfattet som en ’sandhed’ – *”en sandhed, der tages for givet og har været taget for givet i årtier”* (Hussain: 1997, s. 251). Det er dog mit mål at aflive disse former for ’sandheder’ og i stedet fremlægge dem som konstruktioner.

overse, hvad der faktisk er konstruktioner og ikke 'sandheder'. I forhold til mine spørgsmål i indledningen, bærer de præg af, at jeg på dette tidspunkt ikke var bevidst om, at virkeligheden faktisk kunne være konstrueret anderledes. Jeg så den som en ren selvfølge. Ved nærmere eftertanke kan jeg dog godt se, at indvandringen sagtens kan konstrueres på alternative måder. Hvorfor skulle indvandringen for eksempel ikke være lig med et friskt pust fra anden 'kultur'? Mine enten/eller spørgsmål er et tydeligt tegn på, at jeg har overset, at 'integration' er et socialt konstrueret fænomen. Jeg har, i stedet for at forholde mig kritisk, reproduceret den diskurs som politikerne og medierne konstruerer om 'synlige minoriteter'.

Dog er det ikke muligt at træde fuldstændigt ud af den diskurs, som jeg undersøger. Dette skyldes, at jeg, som tidligere nævnt, er født ind i en 'dansk', dog konstrueret forståelsesramme. Jeg er gennem min opvækst blevet påvirket af både medierne, politikerne og min omgangskreds, og derfor forstår jeg sandsynligvis noget som 'sandheder' og ikke konstruktioner. Dette kan give nogle problemer i forhold til min mulighed for at afdække selvfølghederne i mit materiale, men jeg vil så vidt det er muligt fremlægge andre mulige repræsentationer af verden. Jeg ser mine teoretiske forståelser om identitet og 'kultur' som nyttige midler, der kan hjælpe mig med at stille spørgsmålstegn til materialet. Jeg kan i den sammenhæng distancere mig fra materialet på en måde, som ikke havde været mulig, hvis jeg blot tog udgangspunkt i min egen hverdagsforståelse. Jeg vil derfor i den kommende del af specialet supplere med flere teoretiske blik, så jeg som forsker bliver yderligere rustet til at gå mit analysemateriale i møde.

Del 5: Teoretiske forståelser til analysen

Da jeg læste analysematerialet for første gang, stødte jeg på begreberne 'integration' og 'kultur' (jf. fx bilag C, linje 2, 5, 7, 8, 14, 17 og 24). Da begreberne optræder åbenlyst i materialet kunne jeg derfor tidligt etablere teoretiske forståelser af dem begge. Kategorien 'identitet' forekommer ikke åbenlyst i analysematerialet, men da den kritiske diskursanalyse blandt andet går ud på at undersøge konstruktionen af de sociale identiteter var det nødvendigt at have en forståelse af identitet og etablere den forholdsvist tidligt i specialet.

I takt med en mere grundig læsning af analysematerialet dukkede der kategorier op, som jeg ved første øjekast ikke havde lagt mærke til. Det viste sig, at materialet ikke kun udtrykte forståelser af 'kultur' og 'integration'. Materialet bar også præg af elementer fra en racistisk diskurs. I min litteratursøgning fandt jeg en undersøgelse, der pegede på, at der gennem de sidste to årtier er sket en ændring i den politiske diskurs omkring indvandring – både i Danmark og andre dele af Europa. Diskursen omkring indvandring er rykket mod højre på den politiske linje, og racistiske synspunkter er i den sammenhæng blevet normaliseret (Yilmaz: 2007, s. 4). Undersøgelsen peger således på en sammenhæng mellem racisme og politisk diskurs. Mine egne analytiske iagttagelser og Yilmaz' undersøgelse giver tilsammen et lødigt belæg for at undersøge, hvordan racistiske elementer bliver artikuleret i DFs diskurs om 'integration'.

Det viste sig også, at elementer fra en nationalistisk diskurs blev udtrykt i analysematerialet, og jeg vil i den kommende analyse vise, hvordan dette kommer til udtryk (jf. s. 74)

I det følgende vil jeg introducere læseren for nogle teoretiske forståelser om racisme og nationalisme. Dette er nødvendigt, hvis læseren skal kunne følge min argumentation. Derudover er den teoretiske ramme vigtig, for at jeg som diskursanalytiker kan distancere mig fra materialet

og i den sammenhæng afsløre, hvad der faktisk er konstruktioner og ikke naturlige 'sandheder'.

Nationalisme

De fleste teoretikere skelner mellem nationalisme som en politisk eller kulturel idé. *Den politiske nationalisme* stammer fra den franske revolution, og er grundlæggende karakteriseret ved, at enhver nation bør have sin egen stat, hvor borgerne er selvbestemmende (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 172). Medlemskab er let at erhverve – man skal blot bo i nationen og anerkende sit nationale tilhørsforhold. Det forholder sig imidlertid anderledes med *den kulturelle nationalisme*. Denne form er kendetegnet ved, at borgerne er bundet sammen via fælles historie, kultur og sprog. Det betyder, at borgerne ikke selv kan vælge om de vil tilhøre en given nation eller ej – ”*hvis man har en bestemt kultur eller taler et bestemt sprog, så er man medlem af en bestemt stat*” (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 172). Uanset hvilken form for nationalisme, der er tale om, bliver det nationale tilhørsforhold fremhævet gennem en række sociale institutioner. For eksempel er eksistensen af den danske stat en af de mest afgørende institutioner. Det er også tydeligt markeret, når man forlader det danske territorium – tænk blot på grænsebommene ved Sønderjylland. Den specifikke danske lovgivning er også et eksempel på en social institution, der markerer det nationale tilhørsforhold (Gundelach: 2002, s. 76).

Ifølge diskurspsykologen Michael Billig eksisterer der midlertidig mindre tydelige fremhævelser af det nationale. Billig kalder denne form for *banal nationalisme*. Billigs overordnede pointe er, at vi vedvarende bliver mindet om vores nationale tilhørsforhold: ”(...) *there is a continual 'flagging', or reminding, of nationhood*” (Billig: 1995, s. 8). På grund af den daglige påmindelse er det nationale blevet naturaliseret og derfor lægger vi ifølge Billig ikke umiddelbart mærke til dets eksistens.⁵⁴ Ikke desto

---

⁵⁴ Dannebrog er et nationalistisk symbol, men det er nok de færreste, der flager, fordi de ønsker at markere det nationale tilhørsforhold (Gundelach: 2002, s. 79). Til fødselsdage eller andre højtideligheder er flaget ofte en integreret del af disse festligheder, men da det ikke

mindre reproduceres det nationale – dog på en stilfærdig og ubemærket måde (Billig: 1995, s. 8). Billig pointerer i den sammenhæng, at tillægsordet ”*banal*” ikke må forstås som harmløs:

”It would be wrong to assume that ‘banal nationalism’ is ‘benign’ because it seems to possess a reassuring normality, or because it appears to lack the violent passions of the extreme right” (Billig: 1995, s. 7).

Det vil sige, at selvom det virker tilforladeligt og normalt at flage med Dannebrog, er det stadig en understregning af det nationale. Mange er bare ikke bevidste omkring det. Dette skyldes, at flagning ikke bliver forbundet med den ”voldsomme” nationalisme. (Gundelach: 2002, s. 77). Et bud på den ”voldsomme” nationalisme er for eksempel den ekstremt højreorienteret bevægelse Danmarks Nationale Front (tidligere Dansk Front).

Billig pointerer, at *den banale nationalisme* kan afsløres ved at kigge efter *deiktiske markører*: *”The crucial words of banal nationalism are often the smallest: ‘we’, ‘this’ and ‘here’, which are the words of linguistic ‘deixis’”* (Billig: 1995, s. 94). *Deiktiske markører* kan inddeles i tre overordnede grupper: *personlig, lokal og temporal deiksis*. *Den personlige deiksis* markerer, hvem der taler (personlige pronominer - jeg, du, han, hun, den, det, vi, I og de), mens *den lokale deiksis* markerer, hvor der tales fra (stedadverbier: her og dér). *Den temporale deiksis* understreger tidspunktet, hvorfra der tales (nu, da, i morgen, straks) (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 186).⁵⁵ Det er *de personlige, deiktiske markører*, som er mest relevante i forhold til specialets udvalgte analysetekster.

Jeg vil undersøge om DFs integrationsdiskurs udtrykker åbenlyse elementer fra en nationalistisk diskurs. Jeg vil dog også have for øje om den nationale diskurs reproduceres på en mere indirekte måde.

---

opfattes som et tegn på nationalisme, reproduceres den i stilhed. *”Flagning er bare noget man gør. Noget der hører sig til”* (Gundelach: 2002, s. 79).

⁵⁵ http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Sprog/Semantik_og_pragmatik/deiksis, d. 9/2-12.

'Nation'

Ideen om en 'nation' dækker over det forhold, at mennesker føler sig beslægtede. Denne slægtskabsfølelse bunder i, at menneskene stammer fra den samme etniske gruppe. De er samtidig bevidste om, at de har en fælles historisk og kulturel baggrund. Den historiske og kulturelle baggrund former identiteten. Det karakteristiske er her, at identiteten dermed bliver særegen for dem, der bor i 'nationen'. 'Den nationale identitet' bliver således afgrænset fra andre 'nationale identiteter'.⁵⁶ Et kriterium for at tilhøre en 'nation' er som oftest det fælles sprog. Det er dog ikke afgørende, for hvis vi vender blikket mod Schweiz, taler indbyggerne fire forskellige sprog (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 173). Et andet eksempel er engelsk, som bliver talt mange steder i verden. Selvom de mange lande er fælles om det engelske sprog, bliver de alligevel ikke betegnet som en samlet 'nation'.⁵⁷ Jeg har medtaget disse eksempler for at illustrere, at ideen om en 'nation' med et fælles sprog, en fælles kultur og historie kan anskues som en social konstruktion. Hvis vi kigger tilbage i verdenshistorien, viser det sig også, at verden ikke altid har været inddelt i nationalstater.⁵⁸

Hvis jeg anskuer en 'nationalstat' som en konstruktion frem for en naturlig enhed, giver det mig mulighed for at undersøge, hvordan denne er skabt historisk og hvordan den reproduceres, omdannes eller udfordres i en konkret praksis (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 170). I min analyse vil jeg derfor have for øje, at Danmark som afgrænset 'nationalstat' (med tilhørende fælles kultur og sprog) er en social konstruktion. Dette betyder, at forestillingen om Danmark, og hvordan landet bør være indrettet,

---

⁵⁶http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Statsbegrebet_og_suveraenitet/nation, d. 29/12-11

⁵⁷http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Statsbegrebet_og_suveraenitet/nation, d. 29/12-11

⁵⁸ I middelalderen kan man pege på kirkens folk, som faktisk havde et fællesskab på trods af, at de befandt sig i forskellige lande. Det var det latinske sprog, der bandt kirkens folk sammen. Der findes indtil flere forklaringer på, hvordan og hvorfor verden begyndte at blive opdelt i forestillede 'nationalstater'. Benedict Anderson påpeger, at trykkekunsten og kapitalismen har været skyld i, at verden langsomt begyndte at ændre sig fra en middelalderlig indretning til den vi kender i dag – et velordnet landkort *"hvor folk er inddelt i kulturelt og sprogligt homogene enheder med principiel ret til at udpege sine egne magthavere"* (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 170).

kunne være konstrueret anderledes. 'Etniske danskeres' umiddelbare slægtsskabsfølelse er dermed også en konstruktion – eller som Benedict Anderson så præcist har pointeret – *et forestillet fællesskab*.⁵⁹ Anderson argumenterer for, at nationen er et forestillet fællesskab, primært fordi medlemmerne af den givne nation aldrig vil møde eller lære hinanden at kende (Anderson: 2001, s. 48).

Racisme

Den oprindelige form for racisme er kendetegnet ved, at mennesker kan inddeles i racer. Racerne blev primært opdelt efter forskellige fysiske kendetegn, som for eksempel hud- eller hårfarve, men psykiske og moralske egenskaber havde også betydning (Justesen: 2003, s. 15 +19).

Den generelle antagelse inden for racismen er, at nogle racer fra biologiens side er bedre end andre. Dermed opstår der et hierarkisk forhold, hvor specifikke racer er andre overlegne (Krag: 2007, s. 107 + Justesen: 2003, s.16). Inden for *frenologien* (en videnskabelig teori fra 1800-tallet) var man af den overbevisning, at menneskets adfærd og karakter kunne bestemmes ud fra kraniets form (Justesen: 2003, s. 19).

I dag taler man dog ikke længere om racer, da der ikke er fundet nogle biologiske beviser på, at der skulle eksistere forskellige racer inden for menneskeheden. Men selvom videnskaben har forkastet det biologiske racebegreb, eksisterer racismen stadig i bedste velgående - den har blot taget en ny form. Det er i dag 'kultur', der er i centrum for diskriminationen (Justesen: 2003, s. 30 + 34).

Ny (kulturel) racisme

Kim Su Rasmussen er én af mange, der uddyber, at racismen har taget ny form. Den nye (kulturelle) racisme er kendetegnet ved, at begrebet 'kultur' har skiftet plads med det tidligere racebegreb. Det vil altså sige, at en

---

⁵⁹ Benedict Anderson er professor i Internationale Studier på Cornell Universitet. Han skrev i 1983 bogen *"Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism"*, hvor den banebrydende formulering, *forestillede fællesskaber*, stammer fra. Jeg har medtaget Anderson, fordi hans teori om 'nationen', som forestillet fællesskab, har betydet, at jeg har haft lettere ved at afdække konstruerede selvfølgeligheder om 'nation' og 'nationalfølelse' i analysedataet.

kulturel diskurs har vundet indpas i stedet for den biologiske (Su Rasmussen: 2004, jf. s.103 i bilag). Su Rasmussen definerer den nye (kulturelle) racisme som:⁶⁰

”Denne nye kulturelle racisme er kendetegnet ved, at man ikke længere henviser til et biologisk racebegreb, men at begrebet kultur i stedet har fået en afgørende og central betydning. Denne ændring kommer til udtryk, idet man ikke taler om laverestående biologiske racer, men om individer af ”anden etnisk baggrund” ”(Su Rasmussen: 2004, jf. s.103 i bilag).

Omdrejningspunktet er kulturelle og ikke biologiske forskelle, men til trods for dette skift, mener Su Rasmussen, at den nye racisme deler en række karakteristika med den biologiske racisme (Su Rasmussen: 2004, jf. s. 104 i bilag). Dette skyldes, at dem, der udøver den nye form for racisme har en forståelse af ’kultur’ som noget afgrænset og uforanderligt. Derudover bliver ’kultur’ fortolket som en medskabende og afgørende faktor for identitetsdannelsen. Dermed er det den givne ’kultur’, der bestemmer, hvordan det enkelte individ bliver. På den måde er ’kultur’ noget den enkelte har og ikke gør (Su Rasmussen: 2004, jf. s.104-105 i bilag). Denne tankegang gjorde sig også gældende i den biologiske racisme. Den eneste forskel er blot, at det var generne og ikke ’kultur’, der var bestemmende for, hvordan mennesket opførte sig.

Opsummering

På nuværende tidspunkt skulle læseren gerne være klædt godt på til at kunne forstå den kritiske diskursanalyses præmisser og formål.

Jeg har endvidere etableret en række teoretiske forståelser, som skal ruste læseren til at følge specialets videre argumentation. I de følgende kapitler vil jeg eksemplificere, hvordan en kritisk diskursanalyse tager sig ud i praksis. Herunder vil jeg analysere, diskutere og vurdere mine resultater.

---

⁶⁰ Kim Su Rasmussen er ph.d. i idéhistorie (http://www.minority-report.dk/dansk/deltagere/kim_su_rasmussen.html, d. 4/11-11). Jeg har valgt at bruge Su Rasmussen, fordi han på nuværende tidspunkt forsker i, hvordan racismen i Europa har udviklet sig fra det 18. århundrede til og med slutningen af det 20. århundrede. Rasmussens formål er blandt andet at undersøge de idéhistoriske forudsætninger for den nye kulturelle racisme (http://www.minority-report.dk/dansk/deltagere/kim_su_rasmussen.html, d. 26/1-12).

Del 6: Analysen

Læsevejledning

For at genopfriske læserens hukommelse vil jeg gentage, hvad formålet med denne kritiske diskursanalyse er. For det første ønsker jeg at komme tæt på den måde, hvorpå DF i deres diskurs er med til at konstruere 'synlige minoriteters' identitet. Herunder vil jeg også undersøge, hvordan DFs og 'etniske danskeres' identitet bliver konstrueret. For det andet ønsker jeg at undersøge, hvordan DF konstruerer og fortolker begreberne 'integration' og 'kultur'. Det centrale er altså, hvilke videns- og betydningssystemer, som DF etablerer i forhold til disse to begreber. Jeg vil gennem analysen forsøge at dekonstruere de strukturer som DF skaber. Det er karakteristisk for teksterne, at DF forsøger at sammenkæde *elementer* på en sådan måde, at de fremstår som entydige *momenter*.⁶¹ Via dekonstruktion vil jeg vise, at *elementerne* kunne være stykket anderledes sammen, og at de derfor ikke er entydige (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 61). "(...) man skal huske at tænke i konstruktion og dekonstruktion uanset hvad man taler om, uden at man dermed overser at konstruktioner er virkningsfulde og derfor så væsentlige at afdække" (Jensen: 1998, s. 60).

1.del/1.niveau (tekst)

Jeg vil i den første analysedel (i Faircloughs metode befinder jeg mig på niveau 1) undersøge, hvordan DF konstruerer de sociale identiteter. De sociale identiteter indbefatter 'synlige minoriteter', DF og 'etniske danskere'. Jeg vil endvidere undersøge, hvordan DF konstruerer begreberne 'integration' og 'kultur'. Det er min indledende tese, at DFs

---

⁶¹ *Momenter* og *elementer* stammer fra Laclau og Mouffes diskursteori. *Elementer* er defineret som tegn, der ikke har en fastlagt betydning. I en given diskurs er det ofte karakteristisk, at afsender forsøger at gøre elementerne til momenter ved at reducere elementernes flertydighed til entydighed. Ifølge Laclau og Mouffe kan elementer dog aldrig blive til momenter, da diskursens entydighed aldrig kan fastlåses totalt (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 38).

konstruktion af 'synlige minoriteters' identitet og 'kultur' påvirker den måde, hvorpå partiet ser på 'integration'.

2. del/2.niveau (diskursiv praksis)

Jeg vil i anden del af analysen undersøge om DFs kulturforståelse er et tegn på kulturracisme (jeg befinder mig på Faircloughs andet analyseniveau). Herunder vil jeg undersøge om kulturracistiske udsagn tager form fra den biologiske racisme. Jeg vil dernæst undersøge om en nationalistisk diskurs vinder indpas i DFs syn på 'integration'. Jeg vil fokusere på om der i diskursen er åbenlyse nationalistiske træk, men samtidig have for øje om det nationale reproduceres på stilfærdig vis.

3. del/3.niveau (social praksis)

Jeg vil i den afsluttende del af analysen vurdere og diskutere om DFs integrationsdiskurs fører ideologiske effekter med sig (Faircloughs tredje niveau). Jeg vil således have fokus på om den diskursive praksis reproducerer og opretholder et ulige magtforhold mellem minoriteten og majoriteten. Undersøgelsen bliver dermed kritisk i politisk forstand, fordi jeg vil undersøge om DFs diskurs resulterer i ideologiske effekter eller ej (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 99). Jeg vil også diskutere om DFs diskurs kan være et symptom på en underliggende, samfundsmæssig problematik.

Begrundelser for valg af citater

Det er vigtigt, at det for læseren er gennemskueligt, hvorfor jeg har valgt at fremhæve nogle citater frem for andre. Jeg vil i det følgende derfor gøre rede for udvælgelsesprocessen, så læseren ikke sidder tilbage med en fornemmelse af, at det er sket på baggrund af ren tilfældighed. Derudover er det vigtigt at gøre sine valg klare, for at opnå videnskabelige resultater.

Kriterierne for udvælgelsen er primært skabt på baggrund af min problemformulering og vidensinteresse. Jeg ønsker som bekendt at få svar på, hvordan DF meningsudfylder begreberne 'integration' og 'kultur', og hvordan partiet i deres diskurs er med til at konstruere de sociale

identiteter og relationer. Jeg har derfor udvalgt citater, der fortæller noget om DFs syn på 'integration', 'kultur', 'synlige minoriteter', 'etniske danskere' og relationen mellem dem. Jeg har også haft Faircloughs diskursbegreb in mente, mens jeg foretog udvælgelsen. Diskurs er som bekendt konstituerende for videnssystemer, sociale identiteter og relationer.

Jeg er bevist om, at der sandsynligvis er flere passager i teksterne, som er udtryk for det samme. Det betyder, at når jeg vælger at bruge en given passage til for eksempel at illustrere DFs konstruktion af 'synlige minoriteters' identitet, ved jeg, at der også er andre passager, som er udtryk for det samme. Jeg har dog udvalgt dem som jeg mener, er de mest signifikante. Der er også passager, der illustrerer forskellige forhold på en gang. Dette betyder i praksis, at jeg nogle gange bruger det samme citat, men fordi det kan anvendes ud fra forskellige perspektiver, kommer udfaldet ikke til at være en gentagelse.

Første analysedel – fokus på DFs konstruktion af de sociale identiteter samt begreberne 'integration' og 'kultur'

DF konstruerer 'synlige minoriteter' som en kollektiv identitet

De sociale identiteter dækker over 'synlige minoriteter', DF som politisk parti samt 'etniske danskere'. I dette kapitel vil jeg dog kun forholde mig til DFs konstruktion af 'synlige minoriteters' identitet. Jeg vil blandt andet undersøge, hvordan det grammatiske begreb *modalitet* kommer til udtryk, og hvordan det får indflydelse på konstruktionen af identiteter. *Modalitet* er blot ét ud af mange tekstlige træk, som man som diskursanalytiker kan vælge at fokusere på, når man ønsker at undersøge, hvordan en specifik diskurs bliver skabt og hvordan de tilhørende sociale identiteter bliver fremstillet. De udvalgte analysetekster bærer endvidere et tydeligt præg af *modalitet*, og derfor mener jeg, at det er oplagt at undersøge netop dette træk ved teksterne.

Kategoriske modaliteter

Der eksisterer to opfattelser af, hvornår en sætning er *modal* (den romanske versus den angelsaksiske opfattelse). Jeg vedkender mig den romanske opfattelse, og er derfor af den overbevisning, at *modalitet* er afsenders tilstedeværelse i enhver ytring. Som Henning Nølke udtrykker det, vil: "*The speaker always indicates an attitude towards what he is saying, and thereby he modifies (or modalizes) his act of saying*" (Nølke 1989, s. 48).⁶²

Inden for medierne eller i politikens verden er det ikke unormalt at fremlægge fortolkninger, som om de var fakta. Dette kaldes for *kategoriske* eller *obligatoriske modaliteter* (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 96 + 195). Der er flere eksempler på, at DF gør brug af *kategoriske modaliteter* i analyseteksterne. Jeg vil i det følgende analysere to

---

⁶² Henning Nølke er ansat på Århus Universitet (institut for Sprog, Litteratur og Kultur – sektion for fransk) <http://www.hum.au.dk/romansk/romhn/>, d. 24/11-11.

signifikante eksempler og vise, hvordan DF konstruerer bestemte identiteter ved hjælp af kategoriske modaliteter. Jeg vil ligeledes foreslå alternative versioner af DFs identitetsforståelse.

1. *"Der findes intet samfund i verden, hvor en fredelig integration af muslimer i en anden kultur har været mulig"* (jf. bilag C, linje 14)
2. *"Mange af disse "gamle" indvandrere savner helt elementære kundskaber og er – selv i deres eget hjemland – hæmmet af et forældet menneskesyn og mangel på tolerance over for anderledes tænkende"* (jf. bilag C, linje 40)

I disse sætninger positionerer DF sig som en autoritet, fordi partiet fremlægger subjektive holdninger som om de var ubestridelige kendsgerninger. Partiet har i forvejen autoritet og magt i samfundet, fordi det kan være med til at træffe vigtige politiske beslutninger udelukkende i kraft af deres position som folkevalgt parti. Som jeg skrev i indledningen, er politiske partier også magtfulde, fordi de kan være med til at forme, reproducere eller forandre de diskurser, der eksisterer i samfundet. I ovenstående passager forsøger DF at forme diskursen om 'synlige minoriteter' på en bestemt måde. Selvom passagerne er et egentligt udtryk for DFs subjektive holdninger, fremlægger DF dem alligevel som *kategoriske modaliteter*. Dette betyder, at de på overfladen fremstår som naturlige 'sandheder', der ikke står til diskussion. Partiet forsøger at fremstille verden som ligefrem og neutral, og dette er med til at sløre, at partiet faktisk taler ud fra en bestemt politisk position (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 195). Hvis der i stedet havde stået: *"Vi er ikke bekendt med, at der findes et samfund i verden hvor(...)"* og *"vi mener, at disse gamle indvandrere (...)"*, havde det været åbenlyst, at der er tale om partiets holdninger, men ved at fremstille sætningerne som ubestridelige kendsgerninger, er der måske større sandsynlighed for at de bliver opfattet som fakta og ikke personlige holdninger? På den måde kan partiet måske opnå større tilslutning til argumentationen, fordi den fremstår som faktuel.

DF bruger *kategoriske modaliteter* (for eksempel "er", "savner", "er hæmmet" og "der findes") til at konstruere de sociale identiteter på en bestemt måde. For det første fremstiller DF, i sætning nummer et, 'muslimer' som en samlet gruppe. Gruppen bliver betegnet som "vanskelig" (jf. bilag C, linje 12). Dette gør, at identiteten hos denne gruppe bliver reduceret til en ensidig og determineret størrelse. For det andet konstruerer DF en gruppe, som de kalder for 'gamle indvandrere'. 'Gamle indvandrere' refererer umiddelbart til 'synlige minoriteter', som har fået tildelt tidsubestemt opholdstilladelse. Denne gruppe ækvivalerer de med en række karakteristika. Gruppen mangler "elementære kundskaber", er hæmmet af "et forældet menneskesyn" og ikke kan tolerere mennesker, som tænker anderledes end dem (jf. bilag C, linje 40). Endvidere fremstiller DF gruppen, som en der stiller "(...) samfundet over for store udfordringer" (jf. bilag C, linje 43). 'Synlige minoriteter' bliver således konstrueret som en samlet gruppe med specifikke karakteristika. Denne form for konstruktion kalder Yilmaz *etnificering*.

Etnificering

Etnificering sker, når en gruppe tildeles en række karakteristika, mens andre udelades (Yilmaz: 1999, s. 183). DF kunne have valgt andre karakteristika, men de vælger kun tre, som alle er negative. Dermed fastlåses 'synlige minoriteters' identitet som noget negativt, der ikke lader sig ændre. De tre karakteristika skaber endvidere med Laclau og Mouffes terminologi en *kollektiv identitet*, og dermed udviskes individuelle karaktertræk. Dette gør, at det for det første er svært for det enkelte individ at løsrive sig fra denne konstruerede gruppe. For det andet fremstår gruppen stereotyp. Men eksisterer der overhovedet 'en synlig minoritetsgruppe' med specifikke kendetegn? Svaret i en diskursanalytisk sammenhæng må være nej, for som Ferruh Yilmaz påpeger, eksisterer gruppen ikke før den bliver konstrueret (Yilmaz: 1999, s. 180). Laclau og Mouffe påpeger også, at en gruppe først eksisterer, når den bliver italesat. Dette sker når nogle taler om gruppen eller på vegne af den (Jørgensen &

Phillips: 1999, s. 57). Det interessante er her, at det er DF, der repræsenterer gruppen uden faktisk at være en del af den.

Mulighed for flere identiteter

Jeg har nu vist, hvordan DF konstruerer 'synlige minoriteter' som en samlet gruppe via *etnificering* og *ækvivalenskæder*. Dog er identiteten, i en socialkonstruktivistisk kontekst, ikke fastlagt på forhånd, da denne forhandles i samspejlet mellem de sociale identiteter (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 55). Dermed kunne DFs repræsentation af 'synlige minoriteters' identitet være konstrueret anderledes. Ikke desto mindre repræsenterer DF 'synlige minoriteter' som stereotyper, og diskursen tilbyder dem kun få subjektpositioner. Ifølge Laclau og Mouffe er identiteten dog både *decentreret* og *overdetermineret*, da diskurser grundlæggende er kontingente. Derfor er det ikke givet på forhånd, hvilke subjektpositioner, individet kan påtage sig. Derimod har individet flere identiteter, som han/hun har mulighed for at benytte sig af afhængig af situationen (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 56). Det betyder, at selvom 'synlige minoriteter' er muslimer eller skulle have et mere traditionelt syn på for eksempel kønsroller, er deres identitet ikke determineret af den grund. 'Den synlige minoritets kvinde' kan sagtens have en position som 'hjemmegående', mens hun samtidig kan agere som 'veninde', 'mor' eller 'hustru' i andre situationer. En 'synlig minoritet' kan i situationer være en 'rettroende muslim' og i andre situationer en 'pålidelig medarbejder'. Den ene identitet behøver ikke at udelukke den anden.

Opsummering

For at opsummere viser min analyse, at DFs forståelse af identiteten er essentialistisk, eftersom integrationsdiskursen blot stiller 'synlige minoriteter' få subjektpositioner til rådighed. Identitet bliver på den måde reduceret til noget man er født med og derfor ikke har mulighed for at ændre. DF udelukker endvidere muligheden for alternative subjektpositioner ved at fremhæve bestemte karakteristika ved 'synlige

minoriteter'. På den måde skaber partiet en kollektiv identitet for 'synlige minoriteter', hvilket betyder, at de individuelle forskelle udviskes. Det er især DFs brug af kategoriske modaliteter, der er med til at sløre alternative forståelser af 'synlige minoriteter', da beskrivelserne på overfladen fremstår som kendsgerninger. Ved nærmere analyse blev det dog tydeligt, at der er tale om subjektive holdninger.

Konstruktionen af DFs identitet

Udover de *kategoriske modaliteter* findes der også eksempler på almindelig brug af *modalitet*. Jeg vil i det følgende vise eksempler på almindelige modale sætninger. De modale sætninger har til formål at konstruere DFs egen identitet. Samtidig bruger partiet *modalitet* til at konstruere en forestilling om, at 'synlige minoriteter' har til hensigt at løbe de vestlige samfund over ende (jf. bilag C, linje 20). *Modaliteter* er således overordnet med til at konstruere partiets identitet, men de etablerer også en bestemt viden omkring indvandringen til de vestlige lande.

Epistemisk versus deontisk modalitet

I de tre analysetekster optræder modalverberne 'kunne', 'skulle', 'ville' og 'måtte' indtil flere gange (jf. for eksempel bilag A, linje 6, linje 15, bilag B, linje 2, bilag C, linje 17). Modalverber er blot ét af mange modale virkemidler, som afsender kan benytte sig af.⁶³ Et modalverbum (i finit form) danner sammen med et andet verbum (i infinit form) et komplekst prædikat. Modalverbet "angiver en bestemt måde at forholde sig til dette andet verbum på" (Bundgård: 1979, s. 86). Modalverberne kan både læses *epistemisk* eller *deontisk*. *Epistemisk modalitet* er: "Concerned with language as information, with the expression of the degree or nature of the speaker's commitment to the truth of what he says" (Palmer: 1986, s. 121).

---

⁶³ Modalitet kan komme til udtryk ved hjælp af modus, modalverber, konjunktioner, adverbialer, ordstilling eller ved en kombination af disse sproglige træk (Skaftø Jensen: 1997, s. 15)

Deontisk modalitet er: “Concerned with language as action, mostly with the expression by the speaker of his attitude towards possible actions by himself and others (Palmer: 1986, s. 121). *Epistemisk modalitet* fokuserer således på sandhedsværdien i et givent udsagn, mens *deontisk modalitet* har fokus på selve handlingen. Jeg vil i det følgende vise, hvordan sætninger kan ændre betydning afhængigt af en *epistemisk* eller *deontisk læsning*.

Modalverbet ”måtte”

Følgende sætning kan enten læses som et udtryk for *deontisk nødvendighed* eller *epistemisk mulighed*: “Den vestlige verden **må** se i øjnene, at vi lever i en periode, hvor overbefolkning og lettere rejsemuligheder har igangsat egentlige økonomisk betingede folkevandringer” (jf. bilag C, linje 17). Ved en *epistemisk læsning* kan ovenstående sætning parafraseres til: “Den vestlige verden ser muligvis i øjnene, at vi lever i en periode, hvor overbefolkning og lettere rejsemuligheder (...)”. Ved en *deontisk læsning* kan sætningen parafraseres til: “Den vestlige verden bliver nødt til at se i øjnene, at vi lever i en periode, hvor overbefolkning og lettere rejsemuligheder (...)”.

Jeg mener, at det er den *deontiske læsning*, som er mest oplagt. Dette skyldes, at DF i den efterfølgende sætning udtaler sig om de konsekvenser, det ifølge dem vil få, hvis den vestlige verden ikke vågner op: “Det nødvendiggør, at vi erkender, at vore samfund **må** beskytte sig mod at blive løbet over ende” (jf. bilag C, linje 20). DF udlægger situationen som om den var yderst alvorlig – den vestlige verden vil blive overbefolket af ’synlige minoriteter’, som udelukkende vælger at bosætte sig af økonomiske årsager. Jeg mener derfor, at “**må**” i begge sætninger skal læses *deontisk*, da denne læsning illustrerer, at DF ser en stor nødvendighed i at handle i tide. Hvis den skulle læses *epistemisk* ville budskabet ikke stemme overens med afsenders hensigt – for er det sandsynligt, at DF blot beskriver, at der er en mulighed for at handle? En *epistemisk læsning* opfordrer så at sige ikke til handling, og jeg mener

ikke, at dette stemmer overens med afsenders hensigt – der skal handles nu, hvis ikke de vestlige samfund skal blive løbet over ende. Verbet ”beskytte” er også med til at understøtte denne tolkning, da verbet er med til at skabe et billede af indvandringen som noget faretruende. Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at DF understreger, at de vestlige samfund er en samlet størrelse, der må holde sammen og beskytte sig imod ’synlige minoriteters’ indvandring. DF skaber på denne måde en begyndende dikotomi mellem ’os’ fra den vestlige verden og ’dem’, der stammer fra ”*tredjeverdenslande*” (jf. bilag C, linje 34).

Jeg mener, ud fra ovenstående sætninger, at DF positionerer sig som et parti, der har forstået alvoren og ved, hvad der er nødvendigt at gøre. Partiets identitet fremstår dermed bedrevidende og magtfuld, fordi det forsøger at udstede direktions til hele den vestlige verden om, at den skal handle i tide, hvis den vil undgå at blive løbet over ende. Sætningerne etablerer samtidig en bestemt viden omkring indvandringen. Gennem diskursen udelukker DF, at indvandringen til de vestlige lande skyldes en flugt fra hjemlandet. Partiet vælger at lægge vægt på, at indvandringen er en selvvalgt beslutning taget ud fra økonomiske årsager. Jeg mener, at DF med denne fremstilling forsøger at legitimere, hvorfor Danmarks grænser ikke behøver at være åbne for mere indvandring. Ved at fremstille indvandringen til Danmark som et økonomisk betinget valg, er DF med til at afvikle en forestilling om, at ’synlige minoriteter’ kunne være på flugt fra deres eget hjemland.⁶⁴

Modalverbet ”kunne”

Modalverbet ’kunne’ optræder indtil flere gange (jf. for eksempel bilag A, linje 6, 7, 8, 15, 18 og bilag B, linje 5 og 8 og bilag C, linje 7, 10 og 1). Jeg vil vise to signifikante eksempler på, hvordan sætningen ændrer

---

⁶⁴ Jeg mener, at fremstillingen tenderer til kategorien ’bekvemmelighedsflygtning’. En ’bekvemmelighedsflygtning’ er ifølge DF en flygtning, der ikke er på flugt fra hjemlandet, men alligevel vælger at bosætte sig i et nyt land. Beslutningen er truffet ud fra et økonomisk perspektiv. Det er tydeligt, at DF med ’bekvemmelighedsflygtning’ forsøger at omdefinere betydningen af en ’flygtning’. Oprindeligt er denne defineret som et individ, der er tvunget til at forlade sit hjemland på grund af krig og politisk eller religiøs forfølgelse (<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=flygtning>, d. 20/1-12). Med tillægsordet ”*bekvemmelig*” forsøger DF at argumentere for, at det ikke er alle flygtninge, der reelt er på flugt. De vil være her af bekvemmelige (økonomiske) årsager.

betydning afhængig af en *deontisk* eller *epistemisk læsning*. Sætningerne er også udvalgt, fordi de begge illustrerer, hvordan DF's identitet bliver konstrueret.

*"Ingen **kan** være tjent med, at Danmark modtager flere udlændinge, end samfundet **kan** absorbere"* (jf. bilag A, linje 6).

*"Mange indvandrere ønsker at videreføre deres egen kultur, og det **kan** få samme følger her som i indvandrernes hjemlande"* (jf. bilag C, linje 11).

Den første sætning fokuserer på handlingen frem for sandhedsværdien, og skal dermed læses *deontisk*. Afsender forsøger at fremhæve, at det faktisk ikke er nødvendigt at modtage flere 'synlige minoriteter' end samfundet har mulighed for at absorbere. Den anden sætning derimod har fokus på sandhedsværdien frem for handlingen, og skal dermed læses *epistemisk*. "*Kan*" udtrykker i den sammenhæng, at afsender ikke forpligter sig 100 procent på udsagnets sandhedsværdi. Det betyder, at DF ikke slår fast med syvtommersøm, at der vil ske det samme i Danmark som i 'synlige minoriteters' hjemlande. Ved hjælp af "*kan*" indlejres der således en usikkerhed i sætningen. Udsagnet fremstår dermed ikke kategorisk, som hvis der for eksempel havde stået: "*og det får samme følger her (...)*". Det er endvidere værd at lægge mærke til, at DF i efterfølgende sætning ikke beskriver, hvilke følger, der er tale om. Partiet siger blot, at det muligvis kan få "*samme følger*", men de udspecificerer ikke, hvilke følger, der er tale om. Dette får argumentationen til at fremstå svag. Konsekvensen er, at DF ikke fremstår som et bedrevidende parti, men derimod som et parti, der er usikre på konsekvenserne af et kultursammenstød mellem 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere'. Denne position fastholdes dog ikke ret længe, da næste sætning indeholder et temmelig kategorisk udsagn: "*Specielt har det vist sig vanskeligt at integrere flygtninge og indvandrere, med muslimsk baggrund*" (jf. bilag C, linje 12).

DFs konstruktion af 'synlige minoriteters kultur'

Indtil videre har jeg undersøgt, hvordan DFs diskurs bidrager med at konstruere partiets egen identitet samt 'synlige minoriteters'. Jeg vil i det følgende uddybe, hvordan DF konstruerer 'synlige minoriteters kultur'. I analyseteksterne tegner der sig et tydeligt billede – det er deres 'kultur', som er omdrejningspunktet for hele diskussionen. Jeg vil derfor undersøge, hvordan partiet fremstiller 'kultur' og efterfølgende diskutere, hvilken betydning 'kultur' har for synet på 'integration'.

Frihed, ligestilling og demokrati = danske værdier?

Følede citat er fra *Mærkesager*, og det fremgår, at DF forsøger at etablere en fortælling, hvor de sætter 'synlige minoriteter' i fokus:

"Ingen kan være tjent med, at Danmark modtager flere udlændinge, end samfundet kan absorbere. Ingen kan være tjent med, at ledige indvandrere får lov til at gå ubeskæftigede rundt – og ingen kan være tjent med, at vi i misforstået godhed lader værdier som frihed, ligestilling og demokrati underminere" (jf. bilag A, linje 6-10).

Fortællingens tre pointer bliver slået fast ved hjælp af en tretrinsraket, hvor pointerne vigtighed gradvist stiger (Gabrielsen & Christiansen: 2010, s. 158). Det er min tese, at 'synlige minoriteter' videreføres som fortællingens fokus i tredje linje - *"(..) at vi i misforstået godhed lader værdier som frihed, ligestilling og demokrati underminere"* - selvom det faktisk ikke står eksplicit. I første og anden linje påpeger DF, at Danmark ikke kan være tjent med at modtage flere 'synlige minoriteter' end samfundet kan absorbere, og at de ikke skal have lov til at gå ubeskæftigede rundt. I den sidste sætning er det tilsyneladende uvist, hvem der står for handlingen *"at underminere"*, men ved nærmere analyse er svaret klart.⁶⁵ Eftersom fortællingens to første pointer handler om 'synlige minoriteter', er det naturligt, at læseren via inferens slutter sig

---

⁶⁵ I ordet *"underminere"* ligger der en forestilling om, at noget langsomt bliver svækket for til sidst at blive nedbrudt <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=underminere>, d.9/12-11.

til, at dette fokus videreføres i næste sætning. Denne proces sker helt automatisk, selvom 'synlige minoriteter' ikke står eksplicit som det handlende subjekt. Ved hjælp af tretrinsraketten bliver det tydeligt, hvad der for DF er vigtigst – at 'synlige minoriteter' ikke skal have lov til at underminere værdier som frihed, ligestilling og demokrati. I denne forestilling ligger det implicit, at DF ikke forbinder disse tre værdier med 'synlige minoriteter', for hvis partiet gjorde det, ville sætningen være irrelevant. På den måde fremstår værdierne som nogle, der er særegne for 'dansk kultur'. Jeg mener, at denne forestilling kan diskuteres, for er det overhovedet muligt at fastlægge, hvad der kan betegnes som 'danske værdier'? Er det ikke op til 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere' at forhandle sig frem til de værdier, som begge parter finder vigtige?

Ud fra et diskursanalytisk perspektiv ligger det ikke fastlagt på forhånd, hvilke værdier, der skal betegne 'dansk kultur'. Det er derimod gennem de sociale identiteters samtaler og diskussioner, at værdiernes betydning og mening bliver italesat og forhandlet. Det er dermed muligt at dekonstruere DFs forestilling om naturlige 'danske værdier'. 'Danske værdier' er en konstruktion som DF har etableret for at skabe et 'nationalt fællesskab', men dette er ligeledes en forestilling, som kan dekonstrueres.

DF konstruerer 'kultur' som et 'problem'

I arbejdsprogrammet pointerer DF, at *"(...) mange indvandrere ønsker at videreføre deres egen kultur, og det kan få samme følger her som i indvandrernes hjemlande"* (jf. bilag C, linje 11). Ved hjælp af *"deres egen"* differentierer DF igen mellem 'synlige minoriteters kultur' og 'etniske danskeres'. Samtidig kommer det til udtryk, at DF anser 'synlige minoriteters kultur' som værende konfliktskabende, eftersom partiet udtrykker bekymring over, hvilke følger det vil få, hvis denne videreføres. Tidligere i analysen konkluderede jeg også, at DF konstruerer 'synlige minoriteter' som en gruppe, der er vanskelige at integrere på grund af deres religion. Sidst, men ikke mindst understreger DF, at det vil være *"uansvarligt at påføre Danmark et kultursammenstød, som risikerer at*

medføre meget alvorlige bivirkninger” (jf. bilag C, linje 16). Disse eksempler illustrerer, at DF fremstiller de kulturelle forskelle mellem ’etniske danskere’ og ’synlige minoriteter’ som diskussionens omdrejningspunkt. Her er det dog relevant at spørge ind til diskussionsgrundlaget? Hvorfor handler diskussionen overhovedet om, hvorvidt ’synlige minoriteters kultur’ er forskellig fra ’dansk kultur’? Og er det givet på forhånd, at kulturforskelle vil resultere i integrationsvanskeligheder og konflikter for det omgivende samfund? Ikke desto mindre fremstiller DF ’synlige minoriteters kultur’ som et ’problem’, men ovenstående spørgsmål kan sandsynligvis være med til at røkke ved denne forestilling. Kulturforskelle behøver nødvendigvis ikke at føre konflikter med sig, men fordi DF’s politiske formål er at begrænse indvandringen, vælger de at benytte sig af et problemorienteret perspektiv på ’kultur’. DF fremstiller således en version af virkeligheden, som passer til kommunikations formål.

DFs kulturforståelse

I DF’s *Arbejdsprogram* definerer partiet, hvad ’kultur’ er for dem: *”Kulturen består af summen af det danske folks værdinormer, tro, religion, sprog, sædvaner, holdninger og traditioner”*.⁶⁶ Det er bemærkelsesværdigt, at ’kultur’ optræder i bestemt form. Jeg pointerede i starten af specialet, at jeg vil bruge ’kultur’ i ubestemt form, fordi det understreger, at det er et åbent begreb. I passagen ser vi, at DF lukker begrebet ved at sætte det i bestemt form og ligeledes tilføjer en række emner, der er definerende for ’kultur’. Den bestemte form definerer begrebet, mens den ubestemte form lader det stå åbent for fortolkning. Ud fra citatet kan vi se, at for at tilhøre det ’danske folk’ er det nødvendigt, at man blandt andet er en del af denne gruppes traditioner og sædvaner. En *”tradition”* er en *”skik, vane eller praksis som er overtaget fra eller taget op igen efter tidligere generationer og gentages efter et bestemt mønster*

---

⁶⁶ <http://www.danskfolkeparti.dk/Kulturpolitik.asp>, d. 4/1-12.

eller bestemte regler”⁶⁷ En *”sædvane”* er en *”etableret og socialt accepteret praksis; skik som har vundet hævd”*.⁶⁸ Ud fra disse definitioner kan vi konkludere, at bestemte ’traditioner’ og ’sædvaner’ er blevet gentaget gennem generationer, og dermed er de langsomt blevet etableret som en slags ’common sense’ forståelser. Det er derfor let at overse, at ’traditioner’ oprindeligt er sociale konstruktioner. I Faircloughs optik ville ovenstående være et eksempel på en ideologi, fordi viden om ’traditioner’ og ’sædvaner’ bliver fremstillet som en ’sandhed’. Viden afspejler i en socialkonstruktivistisk sammenhæng ikke en objektiv sandhed, og derfor kan jeg forholde mig kritisk over for den viden, som DF etablerer omkring ’traditioner’ og ’sædvaner’.

”Fremmede kulturer”

Gennem analyseteksterne tegner der sig et specifikt billede af DFs kulturforståelse. I forrige kapitel konkluderede jeg, at DF modstiller ’etniske danskeres kultur’ med ’synlige minoriteters’. Samtidig blev det klart, at DF fremstiller ’synlige minoriteters kultur’ som et ’problem’. For at løse ’problemet’ er det nærliggende at sætte en stopper for indvandringen, da ’problemet’ derved ikke vokser sig større: *”(…) tilstrømningen af mennesker fra fremmede kulturer må ophøre som den første betingelse for at komme videre med en forstandig integrationspolitik”* (jf. bilag C, linje 46). Jeg mener, at tillægsordet *”fremmed”* er med til at puste liv i en forestilling om, at ’synlige minoriteters kultur’ ikke hører til eller er velkommen i Danmark. I ordbogen underbygges denne konklusion yderligere, da *”fremmed”* for det første ligestilles med et andet land, et andet folk eller en anden ’kultur’ (underforstået et andet land end Danmark og så videre). *”Fremmed”* kan også betyde, at noget ikke hører til husstanden, gruppen eller stedet. *”Fremmed”* kan sidst, men ikke mindst, associeres med noget ukendt, og i

---

⁶⁷ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tradition>, d. 14/2-12.

⁶⁸ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=sædvane>, d. 14/2-12.

yderste tilfælde kan det fremmede være noget, man tager afstand fra.⁶⁹ Jeg mener, at det ud fra disse betydninger er rimeligt at konkludere, at DF forsøger at skabe en kløft mellem 'etniske danskere' og 'synlige minoriteter', når de sammenstillen "*fremmede*" med "*kulturer*".

"Landet bygger på den danske kulturarv"

Tidligere i specialet etablerede jeg to forståelser af 'kultur' – *det komplekse* og *det beskrivende kulturbegreb* (jf. s. 25). Jeg vil i det følgende grave dybere ned i analys materialet for at undersøge, hvilken kulturforståelse DF fremlægger og dernæst diskutere, hvordan denne får betydning for deres syn på 'synlige minoriteter'.

Følgende eksempel tyder på, at DFs kulturforståelse er baseret på en forestilling om, at der hører en række fastlagte værdier til 'dansk kultur': "*(...) at indvandrere følger danske love, regler og grundlæggende værdier som ligestilling, demokrati og ytringsfrihed*" (jf. bilag A, linje 16). Det er adverbiet "*grundlæggende*", som jeg mener, giver stærke indikationer på, at 'kultur', for DF, er noget, der er iboende i mennesket. 'Kultur' er således noget mennesket har og ikke gør. 'Kultur' bliver på den måde en integreret del af ens identitet – noget man er født med og derfor også viderefører til næste generation. DF nærmer sig dermed Iben Jensens *beskrivende kulturbegreb*. Et eksempel, som yderligere understøtter denne argumentation, er DFs forestilling om, at der eksisterer en 'dansk kulturarv'. Ordet "*kulturarv*" forekommer i partiets *Principprogram*, hvor der står: "*Landet bygger på den danske kulturarv, og dansk kultur skal derfor bevares og styrkes*" (jf. bilag D, linje 1). Jeg mener, at dette citat bærer tydeligt præg af, at partiet ser 'kultur' som noget, der er en integreret del af mennesket. DF fremlægger 'kultur', som noget, der nedarves gennem generationer - ligesom et barn arver gener fra dets forældre. Følgende passage er også signifikant og illustrerer *det beskrivende kulturbegreb*: "*(...) mange indvandrere ønsker at videreføre deres egen kultur*" (jf. bilag C, linje 11). 'Kultur' bliver igen fremstillet som

---

⁶⁹ se de forskellige betydninger af "*fremmed*" på <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fremmed&search=Søg, d.7/2-12>.

noget, der kan videreføres – nøjagtig som en familieslægt. På den måde kommer 'kultur' til at fremstå som noget uforanderligt og statisk. Det samme gjorde sig gældende med partiets forståelse af identitet. 'Kultur' og 'identitet' bliver forklaret som genetiske kategorier, der ikke står til at ændre.⁷⁰ 'Synlige minoriteter' og 'etniske danskere' er på en bestemt måde i kraft af deres 'kultur'. Det essentialistiske syn på 'kultur' betyder således også, at bestemte handlinger (adfærd) forklares ud fra den kulturelle baggrund. Problemet med denne version af 'kultur' er, at både 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere' ikke har særligt mange handlingsmuligheder. Begge er låst fast, og har ikke mulighed for at bryde ud af de fastlagte rammer. I DFs optik har 'synlige minoriteter' derfor aldrig mulighed for at blive 'rigtige' 'etniske danskere', fordi deres 'kultur' og 'identitet' allerede er fastlagt som værende anderledes på forhånd. Dermed er DFs diskurs med til at opretholde et skel mellem 'dem' og 'os'.

'Kultur' - et flertydigt moment

Selvom alle eksempler indtil nu har peget på, at DFs syn på 'kultur' er essentialistisk, er der faktisk en passage, som peger i en anden retning. "(...) dvs. et samfund, hvor en betydelig befolkningsgruppe er tilhængere af en anden kultur end vores" (jf. bilag C, linje 4). Det er ordet "tilhænger", som jeg hæfter mig ved. I ordbogen står der følgende om "tilhænger": "person, organisation el.lign. der støtter en bestemt sag, idé, person el.lign."⁷¹ Ud fra denne beskrivelse mener jeg, at der er tale om en aktiv handling – altså den enkelte vælger selv, om han/hun vil støtte en bestemt sag eller idé. Jeg mener, at dette står i kontrast til de eksempler, som jeg hidtil har analyseret, da 'kultur' i ovenstående passage pludselig bliver fremstillet som noget, der kan vælges fra eller til. Jeg vil ved hjælp af diskursteoriens begreb *antagonisme* vise, hvad dette er et tegn på.

Antagonisme bliver i diskursteorien brugt til at forklare konflikt. Der kan

---

⁷⁰ Jeg er her inspireret af Ferruh Yilmaz, som netop omtaler, at 'kultur' i nogle henseender bliver anset som en genetisk kategori. I Yilmaz' undersøgelse fra 1997 konkluderer han, at de interviewede ser på 'synlige minoriteters kultur' som en vedvarende og uforanderlig størrelse. "Kulturen bestemmer det enkeltes individs tilhørsforhold til en bestemt gruppe, der anses for at bære de samme kulturelle normer og værdier" (Hussain: 1997, s. 204).

⁷¹ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?aselect=tilhænger&query=tilhøre>, d. 14/2-12

opstå konflikt, når forskellige identiteter står i et modstridende forhold til hinanden. Det modstridende forhold opstår, hvis de to identiteter stiller modstridende krav til hinandens handlinger. For eksempel kan identiteten 'dansker' og 'arbejder' resultere i en *antagonisme*, hvis "(...) arbejder-identiteten forhindrer, at man gør sin pligt for landet i krigen, eller den nationale identitet omvendt opfordrer til, at man skal slå sine arbejder-fæller i andre lande ihjel (...)" (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 60). Det er dog kun, når handlinger konflikter med identiteterne, at der opstår komplikationer. Ellers kan et individ sagtens være 'arbejder' og 'dansker' på samme tid (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 60). *Antagonisme* bruges her i forhold til identiteter, men overordnet set kan *antagonismen* vise diskursernes kontingens. Diskursteoriens udgangspunkt er, at ingen diskurs kan entydiggøres totalt. Dette skyldes, at diskurs er i konstant kamp med andre diskurser, som beskriver virkeligheden anderledes (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 60). Hvis vi skal se dette i forhold til denne kontekst, forsøger DF konstant at entydiggøre 'kulturs' betydning, men i sætningen, hvor "*tilhænger*" optræder, viser det sig, at en betydningsfastlæggelse ikke er mulig. Ordet "*tilhænger*" gør, at der bliver åbnet op for en anden forståelse af 'kultur' – nemlig *den komplekse*.

Etnocentrisme

Jeg mener, at der gennem analyseteksterne tegner sig et billede af, at DF tager udgangspunkt i 'dansk kultur', når partiet vurderer 'synlige minoriteters kultur'. Det er derfor oplagt at diskutere, hvad der reelt sker, når 'kultur' bliver vurderet ud fra en anden 'kultur'. Begrebet *etnocentrisme* er i denne sammenhæng relevant at inddrage. Et menneske er etnocentrisk, når det evaluerer og rangordner 'kultur' i forhold til dets egen: "*Fra et etnocentrisk synspunkt vil egne traditioner, sædvaner og overbevisninger være de mest naturlige og værdifulde*" (Justesen: 2003, s. 15). Etnocentriske forestillinger medfører, at samfundet bliver delt op i 'dem' og 'os', fordi 'deres' kultur er mindre værd end 'vores' (Justesen:

2003, s. 15). Følgende eksempel viser, at DF tager udgangspunkt i 'etniske danskeres kultur':

"(...) indvandrere følger danske love, regler og grundlæggende værdier som ligestilling, demokrati og ytringsfrihed – for kun på den måde kan vi sikre, at vi også i fremtiden har et godt, dansk samfund" (jf. bilag A, linje 16).

Det karakteristiske er her, at DF understreger, at 'synlige minoriteter' skal følge 'danske værdier', hvis fremtiden skal byde på et 'godt samfund'. Dette implicerer indirekte, at 'synlige minoriteters' værdier ikke er lige så gode som 'etniske danskeres'. Men hvordan afgør man i praksis, hvornår en værdi er mere værd end en anden? Jeg mener, at det ud fra en socialkonstruktivistisk position, er umuligt at fastlægge objektive kriterier for, hvornår en værdi er mere værdifuld end en anden.

Det komplekse kulturbegreb som alternativ

Det komplekse kulturbegreb ville være et alternativ til DFs essentialistiske kulturforståelse. Jeg mener i den sammenhæng, at den komplekse kulturforståelse kunne være medvirkende til at nedbryde skellet mellem 'dem' og 'os'. Forståelsen ville sandsynligvis også betyde, at en rangordning af 'kultur' ikke ville finde sted. Ifølge *det komplekse kulturbegreb* bliver 'kultur' skabt og dermed defineret mellem mennesker, og derfor er det ikke givet på forhånd, hvad der for eksempel kan karakteriseres som særligt 'dansk'. 'Synlige minoriteter' og 'etniske danskere' ville således i samspil med hinanden kunne forhandle sig frem til en 'kultur', som tilgodeser begge parter. På den måde ville der ikke være et fastlagt værdisæt, som enten tilhører 'etniske danskere' eller 'synlige minoriteter'.

DFs konstruktion af 'etniske danskeres kultur'

Som jeg påpegede tidligere, er der tegn på, at DF rangordner 'synlige minoriteters kultur' i forhold til 'etniske danskeres kultur'. Dog er det

påfaldende, at DF kun i enkelte sætninger uddyber, hvad partiet mener, karakteriserer 'dansk kultur' (jf. bilag A, linje 10, 17). DF understreger i disse sætninger, at værdier som "*frihed*", "*ligestilling*", "*demokrati*" og "*ytringsfrihed*" er 'danske værdier'. Værdierne kommer dog kun til udtryk i forhold til DFs krav om, at 'synlige minoriteter' skal følge og ikke underminere disse værdier. Det lader til, at de formodede 'danske værdier' opstår på baggrund af en antagelse om, at 'synlige minoriteter' ikke lever efter de samme. DF omtaler i hvert fald kun 'danske værdier', når partiet har til formål at beskrive 'synlige minoriteters værdier'. Dermed kommer 'kultur' til at fremstå som en afgørende faktor, der adskiller 'dem' fra 'os'.

DFs konstruktion af begrebet 'integration'

Som jeg pointerede tidligere, forestiller jeg mig, at DFs syn på 'kultur' og identitet har indflydelse på, hvordan partiet mener 'synlige minoriteter' skal integreres. Jeg vil derfor i det følgende undersøge, hvordan DF meningsudfylder begrebet 'integration'.

Assimilation er den eneste løsning på 'problemet'

I *Arbejdsprogrammet* pointerer DF, at sammenhængskraften vil bryde sammen, hvis Danmark modtager for mange mennesker med en 'kultur', "*der ligger langt fra det demokratiske og kristne livssyn*" (jf. bilag C, linje 35). Som jeg tidligere har vist, konstruerer DF 'synlige minoriteter' som en samlet gruppe, der blandt andet har et "*forældet menneskesyn*". Det "*forældede menneskesyn*" kommer her til at stå i modsætning til det som DF kalder for det "*demokratiske og kristne livssyn*". I DFs optik kommer islam og diktatur således til at repræsentere det "*forældede menneskesyn*", mens kristendommen og demokrati repræsenterer det moderne. Men er kristendommen ikke opstået for mange år siden, ligesom Islam? Kristendommen kan derfor ikke stå for det moderne, da denne er lige så "gammel" som islam.

Det bør ud fra ovenstående citat og mine foregående analyser være klart, at DFs diskurs konstruerer et modsætningsfyldt univers mellem 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere'. 'Kultur' er den primære

modsatning, som konstrueres imellem de to grupper. Derfor er det heller ikke overraskende, at DF i *Arbejdsprogrammet* påpeger, at det vil være *"uansvarligt at påføre Danmark et kultursammenstød"* (jf. bilag C, linje 16). I ordet *"kultursammenstød"* ligger det implicit, at 'synlige minoriteters kultur' og 'etniske danskeres kultur' er så forskellige, at det vil være kompliceret om end ikke umuligt for begge grupper at leve side om side.

På baggrund af ovenstående mener jeg at kunne konkludere, at DF ikke benytter sig af en *gensidig/pluralistisk* integrationsstrategi. Dette skyldes, at en *gensidig* integrationspolitik bygger på princippet om, at både majoriteten og minoriteten skal påvirke hinanden. 'Synlige minoriteter' ville i den forbindelse få mulighed for at bevare væsentlige kulturelle træk. I analyseteksterne fremgår det på intet tidspunkt, at 'etniske danskere' også skal tilpasse sig 'synlige minoriteter', og at begge parter dermed er ligeværdige i samfundet. Derimod påpeger DF, at *"vi skal stille krav om, at indvandrere uddanner sig og deltager på arbejdsmarkedet, så de kan bidrage til den velfærd, som de nyder godt af"* (jf. bilag A, linje 14). Her fremstiller DF 'synlige minoriteter' som en passiv aktør, hvor den generelle antagelse er, at de hverken arbejder eller uddanner sig. Samtidig implicerer DF, at 'synlige minoriteter' udnytter velfærdssystemet – ellers ville sætningen *"som de nyder godt af"* være overflødig at nævne. Magtforholdet er ligeledes meget tydeligt – det er 'os', der skal stille krav til 'dem' og ikke omvendt. Dette bidrager endvidere til forestillingen om et samfundshierarki, hvor majoriteten er den dominerende part, mens minoriteten forbliver underlegen. Jeg vil senere i specialet uddybe denne diskussion (jf. s. 81)

Endnu et sted, hvor DF fremstiller 'synlige minoriteter' som passive er i følgende passage: *"Integrationsprogrammet skal sætte indvandreren i stand til at begå sig i Danmark og i at blive selvforsørgende"* (jf. bilag C, linje 66). Her fremstiller DF 'synlige minoriteter' som passive i deres egen integrationsproces. De konstrueres som nogle, der ikke er i stand til at blive integreret. Selv den handling at forsørge sig selv, er ikke noget som

'synlige minoriteter' umiddelbart er i stand til uden hjælp fra et såkaldt integrationsprogram. Selvom der findes et utal af 'etniske danskere', der af forskellige årsager ikke kan forsørge sig selv, fremhæver DF kun 'synlige minoriteter'. Pointen er, at 'etniske danskere' i kraft af deres position som 'danske borgere' er berettiget til at modtage sociale ydelser som for eksempel kontanthjælp, mens 'synlige minoriteter' skal klare sig selv.

Jeg mener ikke, at DF arbejder ud fra en *segregationsstrategi*. Dette skyldes, at DF er modstandere af, at der opstår "*et parallelt samfund i Danmark med muslimske værdier og normer (...)*" (jf. bilag C, linje 71). Dermed er der kun *assimilation* tilbage, men denne strategi lader også til at være den eneste, som kan løse DFs 'problem' med 'synlige minoriteter'. DF anser som bekendt 'kultur' som en genetisk kategori, der ikke lader sig ændre. Dette betyder, at 'synlige minoriteter' og 'etniske danskere' er født med hver deres 'kultur'. Ud fra DFs optik er det derfor et umuligt projekt at forene to disse grupper, uden at det vil få alvorlige konsekvenser for samfundet (jf. bilag C, linje 17). I DFs optik eksisterer der reelt kun to muligheder for at undgå disse formodede konsekvenser. Den ene mulighed er at sætte en stopper for yderligere indvandring fra ikke-vestlige lande (jf. bilag C, linje 46). Den anden mulighed er at "*de indvandrere, som nu engang er her*" (jf. bilag A, linje 12) skal assimileres. *Assimilation* fordrer, at 'synlige minoriteter' opgiver deres egen 'kultur' for derefter at kunne optage 'den danske'.⁷²

Delkonklusion

Jeg kan ud fra første analysedel konkludere, at DF konstruerer 'synlige minoriteter' som en homogen gruppe uden individuelle karakteristika. Med Laclau og Mouffes terminologi får 'synlige minoriteter' tildelt en *kollektiv identitet*. Denne *kollektive identitet* bliver skabt gennem

---

⁷² Mine pointer i dette afsnit er inspireret af Ferruh Yilmaz' undersøgelse (1997), som også konkluderer, at når 'kultur' anses som et 'problem', er den eneste løsning, at 'synlige minoriteter' forlader deres egen 'kultur' og derefter begynder at leve i overensstemmelse med 'den danske kultur' (Hussain: 1997, s. 218). Æren skal for denne iagttagelse delvist tilskrives Ferruh Yilmaz.

etnificering. DFs identitetsforståelse er endvidere essentialistisk, men som jeg har vist, kan denne forståelse dekonstrueres. Ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang er identiteten nemlig ikke fastlagt på forhånd. Identiteten ses derimod både som *decentreret* og *overdetermineret*, hvilket betyder, at individet kan påtage sig flere subjektpositioner afhængig af situationen.

DF konstruerer 'synlige minoriteters kultur' som modsætning til 'dansk kultur'. Denne konstruerede modsætning betyder, at partiet har grundlag for at diskutere, om mere indvandring vil resultere i et kultursammenstød. Denne diskussion kommer dog kun på tale, fordi DF konstruerer en binær modsætning mellem 'synlige minoriteters kultur' og 'etniske danskeres kultur'.

DFs kulturforståelse er essentialistisk, da partiet for det første forsøger at udpege, hvad der er særligt 'dansk'. For det andet taler partiet om "*kulturarv*" og "*grundlæggende værdier*". Dette indikerer, at partiet ser 'kultur' som en statisk størrelse, som individet er født med. Ud fra dette perspektiv er 'kultur' noget man har og ikke skaber. Det er endvidere karakteristisk, at partiet konsekvent konstruerer 'synlige minoriteters kultur' ud fra 'dansk kultur'. Dermed positioneres 'dansk kultur' som det 'rigtige' og højest rangerende. Denne rangordning er en konsekvens af det etnocentriske syn på 'kultur'. DF konstruerer ligeledes 'synlige minoriteters kultur' som et 'problem'. Dette betyder, at partiet fokuserer på, hvordan dette 'problem' kan løses. Når 'kultur' konstrueres som noget, der skaber 'problemer' er *assimilation* den eneste mulige løsning.

Anden analysedel – fokus på kulturracisme og nationalisme

Jeg vil i de følgende afsnit fokusere på Faircloughs begreb *interdiskursivitet*. Jeg vil ved hjælp af dette begreb undersøge, om DF artikulerer ”forskellige diskurser inden for og på tværs af grænserne mellem forskellige diskursordener” (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 84). Ifølge Fairclough kan den diskursive sammenblanding resultere i *diskursiv forandring*. Det vil sige, at hvis DF sammenblender forskellige diskurser, er dette et tegn på forandring (Jørgensen & Phillips: 1999, s. 84).

DFs kulturforståelse – et tegn på kulturracisme?

I de foregående kapitler har jeg vist, hvordan DF konstruerer ’synlige minoriteters kultur’ således, at den kommer til at stå i modsætning til den ’danske’. Samtidig blev det klart, at DF ser ’kultur’ som et lukket begreb, der bestemmer, hvordan den enkelte handler. ’Kultur’ bliver på den måde brugt som forklaringsmodel på ’synlige minoriteters’ og ’etniske danskeres’ væremåde. I det følgende vil jeg argumentere for, at dette syn på ’kultur’ har indtil flere lighedspunkter fra en kulturracistisk diskurs.

Kulturracisme

Et individ med en kulturracistisk forståelse vil forstå ’kultur’ som et afgrænset og lukket begreb. ’Kultur’ er ligeledes bestemmende for identiteten. Dette betyder, at en ’etnisk dansker’ er på en bestemt måde i kraft af ’dansk kultur’ (Su Rasmussen: 2004, s.104 i bilag). Jeg har i mine analyser vist, at ovenstående karakteristika gør sig gældende for DFs forståelse af ’kultur’. Jeg vil i det følgende vise flere eksempler på, hvordan kulturracismen kommer til udtryk.

’National identitet’ som eksklusionsmekanisme

Kulturracisme er også defineret ved, at det kun er majoritetsbefolkningen, der har retten til den ’nationale identitet’. Det er derfor umuligt for ’synlige minoriteter’ at erhverve sig den ’nationale identitet’, da denne er

en samlet enhed af kulturelle, historiske, sproglige og religiøse faktorer, der vel og mærke er særegen for det 'danske' (Su Rasmussen: 2004, s.104 i bilag).⁷³ Jeg vil dog her understrege, at 'national identitet' også kan forstås som et forestillet fællesskab, der derfor ikke eksisterer før, det bliver italesat. Ifølge Iben Jensen konstrueres en 'national identitet' ved *"at lave kategorier og adskillelser mellem medlemmer og ikke-medlemmer af det givne sociale fællesskab"* (Jensen: 1998, s. 84). Den 'nationale identitet' kan således bruges til at ekskludere eller inkludere individer fra fællesskabet. Jeg mener, at DF gennem forskellige diskursive strategier forsøger at bestemme, hvem der tilhører den forestillede 'nationale identitet'. For det første adskiller DF 'synlige minoriteter' fra det sociale fællesskab ved at betegne dem som 'udlændinge', 'indvandrere', 'flygtninge' samt 'gamle indvandrere' (jf. bilag A, linje 7 og 8 samt bilag C, linje 13 og 40). Ved hjælp af disse betegnelser forsøger DF diskursivt at afgrænse 'synlige minoriteter' fra 'etniske danskere'. 'Synlige minoriteter' bliver således fremstillet, som en gruppe, der er ekskluderet fra det 'danske, nationale fællesskab'. For det andet forsøger DF at ekskludere 'synlige minoriteter' ved at konstruere dem, som en gruppe, der er kulturelt forskellige fra 'etniske danskere'.

DF fremstiller 'synlige minoriteter' som en trussel mod den 'nationale identitet'

Ud fra et kulturracistisk perspektiv fremstår 'synlige minoriteter' som en reel trussel mod den 'nationale identitet'. Dette skyldes, at 'synlige minoriteters kultur' er fremmed i forhold til den nationale (Su Rasmussen: 2004, s. 104-105 i bilag). Gennem analyseteksterne mener jeg, at der tegner sig et lignende billede. Det, at 'synlige minoriteter' fremstilles som en trussel, kommer blandt andet til udtryk gennem DFs understregning af, at *"tilstrømningen af mennesker fra fremmede kulturer må ophøre", "sammenhængskraften er truet" og "udenlandske statsborgere skal i begrænset omfang, efter særlige regler i overensstemmelse med*

---

⁷³ Kim Su Rasmussen peger på Søren Krarup, som en, der især har markeret sig som fortaler for den 'nationale identitet'.

Grundlovens bestemmelser, kunne opnå dansk indfødsret” (jf. bilag C, linje 44, 46 og bilag B, linje 7). Det er ordene *”fremmede kulturer”, ”truet”* og *”begrænset omfang”*, der tilsammen tegner et billede af, at ’synlige minoriteter’ skulle være en trussel mod ’den nationale identitet’.

DFs udsagn om, at sammenhængskraften skulle være truet, er værd at kaste et ekstra blik på. Ifølge DF er sammenhængskraften stærkest, når borgerne i samfundet har samme værdier og holdninger. Hvis sammenhængskraften er til stede, er der ifølge DF en vilje blandt borgerne til at betale en forholdsvis høj skat.⁷⁴ I *Mærkesager* linker DF også en *”stram udlændinge politik”* med *”ægte velfærd”*. Det fremstår dermed som om, at *”ægte velfærd”* ikke kan opnås uden en *”stram udlændinge politik”*. Dette giver midlertidigt mening ud fra DFs perspektiv, da de understreger, at ’synlige minoriteter’ ikke har samme værdier og holdninger som ’etniske danskere’. ’Synlige minoriteter’ fremstår dermed som en potentiel trussel imod velfærdsstaten og sammenhængskraften. På grund af min socialkonstruktivistiske tilgang er jeg dog af den overbevisning, at fænomenet ’sammenhængskraft’ er en social konstruktion, som DF i denne kontekst benytter som et argument imod yderligere indvandring.

Den kulturracistiske diskurs artikulerer elementer fra en biologisk diskurs

Racebegrebet er ikke længere en realitet, og dette betyder, at en biologisk diskurs ikke burde gøre sig gældende i en kulturracistisk diskurs. Trods dette er der i analys materialet indikationer på, at DFs forståelse af ’kultur’ bærer præg af den biologiske racetænkning. Med Faircloughs terminologi er denne sammenblanding af to forskellige diskurser et tegn på *interdiskursivitet*. Jeg vil i det følgende vise, hvordan den diskursive sammenblanding kommer til udtryk.

---

⁷⁴ http://www.danskfolkeparti.dk/Socialpolitik_n_399.asp, d. 8/2-12.

Kulturracismen tager form fra den biologiske racisme

Gennem analysen har det vist sig, at DF konstruerer 'kultur' som et lukket begreb, der dermed er determinerende for det enkelte individ. Den enkelte er født med en specifik 'kultur', som han/hun hverken kan vælge fra eller til. 'Kultur' bliver dermed fremsat som en genetisk kategori, der nedarves gennem generationer. DF bruger endvidere 'kultur' som forklaringsmodel på, hvorfor 'synlige minoriteter' handler, som de gør. Disse eksempler er alle et tegn på, at den biologiske tankegang stadig gør sig gældende, selvom racebegrebet reelt er afskaffet. Dette skyldes, at en essentialistisk forståelse af 'kultur' ikke ligger langt fra den biologiske racetænkning. Det, at 'kultur' skulle være bestemmende for ens handlinger, har sit udspring i den biologiske racetænkning, hvor det blev påstået, at race spillede en vigtig rolle i forhold til adfærd og handlinger. Rikke Andreassen underbygger min argumentation, da hun i sin afhandling påpeger, at *"troen på at kultur er bestemmende for, hvordan folks opførsel er, ligger tæt på troen på, at race bestemmer opførsel"* (Andreassen: 2007, s. 13).

Den biologiske racisme opdelte menneskeheden ved hjælp af uforanderlige, fysiske karakteristika, som for eksempel hud- eller hårfarve. I den sammenhæng var nogle videnskabsmænd enige om, at disse biologiske kendetegn hang uløseligt sammen med menneskets mentale tilstand, følelser samt adfærd (Justesen: 2003, s. 19 + 20). På den måde blev mennesker sat i bås og rangeret ud fra biologiske kendetegn, som ikke stod til at ændre. Mine resultater viser, at DF fremstiller 'kultur' som noget mennesket er født med, ligesom fysiske karakteristika. Jeg ser derfor en tydelig forbindelse mellem den biologiske racisme og den kulturelle, som forekommer i DFs diskurs. Jeg mener også, at der er belæg for at sige, at DFs etnocentriske syn tager form fra den biologiske racetænkning, fordi partiet kategoriserer og rangordner 'synlige minoriteters kultur' som subversionen af den 'danske'.

Vækst – et tegn på biologisk racisme?

I flere passager optræder ordet ”*vækst*”, hvilket giver associationer til den biologiske racetænkning. Jeg vil i det følgende argumentere hvorfor.

”Væksten blandt denne befolkningsgruppe fortsætter og stiller samfundet over for store udfordringer i de kommende årtier” (jf. bilag C, linje 42).

Passagen implicerer, at ’synlige minoriteter’ føder mange børn, og at gruppen derfor vil vokse hurtigt, hvilket stiller samfundet *”overfor store udfordringer”* (jf. bilag C, linje 44). Påstanden om, at ’synlige minoriteter’ føder mange børn bliver endnu tydeligere markeret i følgende passage:

”Væksten af efterkommere efter flygtninge og indvandrere i Danmark øges meget hurtigt, og i de større byer er hele boligområder mere eller mindre domineret af ikke-etniske danskere (...)” (jf. bilag C, linje 69).

Væksten øges ikke kun – den øges hurtigt, hvilket afspejler DFs forestilling om, at ’synlige minoriteter’ føder mange børn. Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at ordet *”vækst”* bruges i en sammenhæng, hvor der er tale om fødsler. Jeg mener, at *”vækst”* hører hjemme i en økonomisk diskurs, hvor man for eksempel kan have en samtale om et land, der er i økonomisk vækst. Når *”vækst”* sammenstilles med børnefødsler, er det som om, at børn af ’synlige minoriteter’ bliver reduceret til tal på en slags vækstkurve, og derved fratages de deres menneskelighed. Passivformen af verbet *”øge”* er ligeledes anvendt. Ved nærmere eftersyn resulterer dette i en mærkværdig mening, for passiv bruges normalt til at udtrykke forhold, hvor *agenten* ikke er til stede (eksempel: i sætningen *”træerne blev fældet”* står det hen i det uvisse, hvem der rent faktisk fældede dem, da *agenten* er udeladt og erstattet med et passivt verbum).⁷⁵ I denne sammenhæng fremstår væksten således som et ukontrollerbart naturfænomen – noget der bare sker uden videre. Jeg mener, at dette afspejler DFs frygt for, at ’etniske danskere’ skulle blive en minoritet i deres eget hjemland. Partiet udtrykker ligeledes, at det vil få

---

⁷⁵ Semantisk rolle for den, der udfører handlingen i sætningen (Cramer:1996, s. 12).

konsekvenser for samfundet, hvis 'synlige minoriteter' bliver antalmæssigt dominerende. Jeg mener, at der i frygten ligger en indlejret, hierarkisk forestilling om, at nogle mennesker er bedre end andre. I DFs optik er det 'etniske danskere', som er bedre end 'synlige minoriteter', og derfor er det givet, at 'etniske danskere' skal være den dominerende gruppe. Derfor pointerer DF også, at "*vi ikke skal tillade, at der opstår et parallelt samfund i Danmark med muslimske værdier og normer(...)*" (jf. bilag C, 71). I DFs optik har 'etniske danskere' automatisk retten til at dominere samfundet - både antals- og magtmæssigt - i kraft af, at de er født i Danmark. Jeg mener, at denne positionering er problematisk, da den uden tvivl opretholder et asymmetrisk magtforhold mellem minoriteten og majoriteten.

Opsummering

Jeg har i ovenstående kapitel vist, at selvom racebegrebet er afskaffet og erstattet af et kulturbegreb, tager den nye racisme stadig form af den gamle. I teksterne er der indtil flere eksempler på, at den hierarkiske tankegang eksisterer i bedste velgående. Tankegangen er i den grad med til at opretholde et skel mellem 'dem' og 'os'. Før drejede diskussionen sig om bestemte gener, der var bedre end andre. I dag drejer diskussionen sig om 'kultur', men spørgsmålet er om denne form for racisme ikke er lige så diskriminerende som den biologiske?

DFs understregning af det 'danske' – et tegn på nationalisme?

Jeg vil i de følgende kapitler undersøge, om DFs integrationsdiskurs udtrykker elementer fra en nationalistisk diskurs. Jeg vil også have Michael Billigs teori om *banal nationalisme* in mente, da jeg med denne kan indfange nationale elementer, som bliver reproduceret på stiltfærdig vis.

'Synlige minoriteter' skal følge danske love, regler og værdier

Jeg mener, at følgende citat udtrykker elementer fra en nationalistisk diskurs: "*Og vi skal stille krav om, at indvandrere følger danske love,*

regler og grundlæggende værdier (...)” (jf. bilag A, linje 16). Det interessante er her, at DF vælger at lægge vægt på, at ’synlige minoriteter’ skal følge ’danske love’ og ’danske regler’. Peter Gundelach pointerer i bogen *”Det er dansk”*, at når ordet *”dansk”* nævnes sammen med navne på for eksempel virksomheder, foreninger eller ved begivenheder, er det et tegn på, at det nationale tilhørsforhold understreges (Gundelach: 2002, s. 77). Problemet med dette kan være, at det sandsynligvis er de færreste, der tænker over, at tilføjelsen *”dansk”* er en reproduktion af det nationale. Ud fra Billigs definition vil dette derfor være et tegn på *den banale nationalisme* (Gundelach: 2002, s. 77). I specialets kontekst betyder det således, at når DF taler om ’danske’ love og regler, understreger partiet samtidig et underliggende, nationalt tilhørsforhold. Jeg mener samtidig, at det er interessant, at DF fokuserer på love og regler i sammenhæng med ’synlige minoriteter’. DF kunne have valgt at fremhæve en række andre forhold, som partiet mener, ’synlige minoriteter’ skal tilpasse sig, men valget er faldet på love og regler. Hvorfor påpeger DF overhovedet dette? Er det ikke en selvfølge, som alle i samfundet på forhånd er indforstået med? Min pointe er, at sætningen faktisk præsupponerer, at ’etniske danskere’ følger love, mens ’synlige minoriteter’ ikke gør – hvis partiet mente, at dette var tilfældet, ville sætningen være overflødig. Dette tyder på, at DF har en indgroet forestilling om, at ’synlige minoriteter’ er kriminelle, og den viden fremstiller partiet som om den er ’common sense’. På dette punkt kan det diskuteres om diskursen har en *ideologisk effekt*, da den konstruerer en sammenhæng mellem ’synlige minoriteter’ og kriminalitet som om den var naturgiven. Dog underbygger partiet ikke argumentationen med en given undersøgelse, og dermed fremstår udsagnet, ved kritisk eftersyn, som en påstand. Selve pointeringen af, at love og regler skal følges, er der som sådan ikke noget i vejen med. Det er en åbenlys, positiv grundregel for vores samfund. Jeg mener til gengæld, at det er problematisk, idet DF kun nævner ’synlige minoriteter’ som dem, der skal følge lovene. På den måde bliver ’etniske danskere’ afkriminaliseret, men der findes utallige

eksempler på, at de også begår kriminalitet. Dette har DF blot valgt at udelade, for på den måde at få 'synlige minoriteter' til at fremstå som de eneste, der udøver kriminalitet.

I følgende citat understreges det nationale igen på grund af tilføjelsen "*dansk*": "(...) for kun på den måde kan vi sikre, at vi også i fremtiden har et godt, dansk samfund" (jf. bilag A, linje 17). Faktisk betoner DF hele ni gange det nationale tilhørsforhold ved hjælp af "*dansk*", men da eksemplerne ligner hinanden, vil jeg ikke vise flere. Jeg vil i stedet pointere, at selvom DF forsøger at fastlægge 'dansk' som et lukket begreb, kan det i en socialkonstruktivistisk sammenhæng betegnes som en konstruktion. DF forsøger blandt andet at fastlåse betydningen ved at ækvivalere 'dansk' med nogle specifikke værdier (ligestilling, ytringsfrihed, demokrati) som partiet fremlægger som særligt 'danske'. Dette er også et typisk kendetegn for *den beskrivende kulturforståelse*. Ved denne forsøger man, som nævnt tidligere at fastlægge, hvad der for eksempel er særligt 'dansk', 'svensk' eller 'tyrkisk' (jf. s. 25).

"Danmark er danskernes land"

I følgende citat kommer det nationale tilhørsforhold også til udtryk:

"Danmark er danskernes land, og borgerne skal have mulighed for at leve i et trygt retssamfund, der udvikler sig i overensstemmelse med dansk kultur" (jf. bilag B, linje 3).

DF sammenkæder Danmark med 'etniske danskere' i kraft af, at de er født i landet. I DFs optik har 'etniske danskere' en særegen 'kultur', historie og et sprog, som tilsammen udgør den 'nationale identitet'. Heri ligger det derfor implicit, at Danmark ikke tilhører 'synlige minoriteter' og aldrig kommer til det – derfor er "*Danmark danskernes land*". Hovedpointen er, at hvis 'synlige minoriteter' vil være i Danmark, må de fralægge sig deres 'kultur', da denne ikke er forenelig med den 'danske'. Passagen er ligeledes et tegn på, at DF reproducerer et magtforhold mellem 'etniske danskere' og 'synlige minoriteter' - 'vi' er herre i eget land og det er 'os', der bestemmer. Dermed fremstår 'synlige minoriteter' som en gruppe, der er

på besøg i Danmark, og dermed er underlagt 'etniske danskere'. Magtforholdet illustreres også i følgende eksempel: "*Vi giver dem beskyttelse i vores land*" (jf. bilag A, linje 3). Her påpeger DF, at Danmark står parat til at hjælpe mennesker på flugt. Det interessante er imidlertid udpegningen af det nationale – landet er *vores* og dermed tilhører det underforstået 'os' og ikke 'dem'.

Den deiktiske markør "vi"

Som Michael Billig pointerer, kan den *banale nationalisme* blandt andet afsløres ved at kigge nærmere på *deiktiske markører* (Billig: 1995, s. 94). Den *deiktiske markør "vi"* er et personligt pronomen, der markerer hvem, der taler. Denne markør er gennemgående i analyseteksterne, og derfor er det relevant at undersøge, hvilken funktion "*vi*" repræsenterer ("*vi*" fremkommer 13 gange i analyseteksterne). "*Vi*" resulterer i to diskursive effekter. Den ene er, at der bliver sat lighedstegn mellem 'etniske danskere' og DF. På den måde gør DF sig til talerør for alle 'etniske danskere'. Den anden effekt er, at "*vi*" er med til at ekskludere 'synlige minoriteter' fra det 'nationale fællesskab'.

"Vi skal stille krav om, at indvandrere følger danske love, regler og grundlæggende værdier som ligestilling (...)" (jf. bilag A, linje 16). Dette "*vi*" er en samlet betegnelse for både DF og 'etniske danskere'. Jeg mener, at en sådan sammensmeltning er problematisk, eftersom der eksisterer individuelle holdninger inden for 'etniske danskere' som gruppe. Men ved at bruge "*vi*" som en samlet betegnelse udviskes eventuelle forskellige holdninger blandt gruppen, og den fremstår dermed homogen. På samme tid er "*vi*" også med til at ekskludere 'synlige minoriteter' fra det *forestillede fællesskab*, fordi "*vi*" ikke inkluderer 'synlige minoriteter'. I følgende passage forekommer der to *deiktiske markører*, som begge er med til at understrege, at 'synlige minoriteter' ikke er en del af det 'nationale fællesskab': "*(...) der af forskellige årsager bor i Danmark, fx fordi de arbejder her eller er blevet gift med en dansker eller herboende*

udlænding” (jf. bilag C, linje 24). DF omtaler ’synlige minoriteter’ ved hjælp af *”de”*, og dermed bliver det tydeligt, at partiet ikke ser *”de”* som en del af det foromtalt *”vi”*. I følgende passage forekommer *”vi”* og *”de”* i samme sætning, og det betoner yderligere hvem, der taler og hvad, der tales om: *”Vi skal stille krav om, at indvandrere uddanner sig og deltager på arbejdsmarkedet, så de kan bidrage til den velfærd, som de nyder godt af”* (jf. bilag A, linje 14). *”Vi”* inkluderer DF og ’etniske danskere’, og det er ’os’, der taler om ’dem’ – altså ’synlige minoriteter’ (*”de”*). *”Vi”* positioneres som dem, der bestemmer, mens *”de”* positioneres som dem, der er underlagt *”os”*.

Den deiktiske markør ”her”

Den *deiktiske markør ”her”* forekommer i følgende citat: *”(...) der af forskellige årsager bor i Danmark, fx fordi de arbejder her eller er blevet gift med en dansker eller herboende udlænding”*. *”Her”* angiver, hvor fra der bliver talt. I denne kontekst refererer *”her”* til Danmark, og på den måde reproduceres det nationale tilhørsforhold. *”Her”* er, som Billig pointerer, et lille ord, som man umiddelbart ikke bider mærke i, men netop derfor kan det nationale reproduceres på stilfærdig vis (Billig: 1995, s. 94). Stedsadverbiet *”her”* forekommer to andre steder i analys materialet (jf. bilag C, linje 24 + 27). Begge er en påmindelse om, at der er tale om Danmark og ikke andre lande.

”Vi” sammenkæder Danmark med den vestlige verden

Et enkelt sted bliver *”vi”* også brugt til at sammenstille Danmark med resten af den vestlige verden:

”Den vestlige verden må se i øjnene, at vi lever i en periode (...) Det nødvendiggør, at vi erkender, at vore samfund må beskytte sig mod at blive løbet over ende”

(jf. bilag C, linje 17).

”Vi” bliver i denne passage brugt til at få Danmark og den vestlige verden til at fremstå som én og samme kategori, men lige som før er problemet, at

forskelligheden bliver usynliggjort. Jeg mener ikke, at det er muligt at skære Danmark og de vestlige lande over en kam. Det eneste disse lande har tilfælles er sandsynligvis blot, at de geografisk ligger mod vest, men ved hjælp af "vi" forsøger DF at skabe et fællesskab, som dog med Andersons formulering blot er forestillet (Anderson: 2001, s. 48). I følgende passage forsøger DF ligeledes at konstruere et fællesskab mellem Danmark og den vestlige verden: "(...) *altså mennesker fra den vestlige, kristne kulturkreds (...)*" (jf. bilag C, linje 29). Her optræder "vi" dog ikke, men jeg har medtaget passagen, fordi den illustrerer, at DF forsøger at skabe et fællesskab baseret på en fælles geografisk placering og religion. Men eksisterer der overhovedet en "*vestlig, kristen kulturkreds*"? Svaret er, i en socialkonstruktivistisk sammenhæng, nej – der er i stedet tale om en konstruktion, som først er opstået ved en italesættelse. Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at DF forsøger at skabe et fællesskab på tværs af 'nationale grænser', når det ud fra mine andre analyseeksempler har vist sig, at partiet prøver at fastholde en national tankegang – Danmark er særegen og dermed adskilt fra andre lande. Denne tankegang er ikke til stede i de to forrige passage, da DF konstruerer et fællesskab på tværs af landegrænserne. Man kan se dette som et yderligere belæg for, at det 'nationale fællesskab' ikke eksisterer og dermed er en konstruktion. DF kommer til at træde ud af den nationale diskurs. Dette er med diskursteoriens begreb et tydeligt tegn på en *antagonisme*, da den nationale diskurs ikke længere fremstår som entydig, men derimod er i konflikt med andre presserende diskurser.

'Kultur' - en reproduktion af det nationale

Jeg vil runde analysen af med at pointere, at DFs forståelse af 'kultur' også er en tydelig reproduktion af det nationale. For DF eksisterer der en særegen 'dansk kultur' med tilhørende 'danske værdier'. Det betyder, at DF sammenkæder en specifik 'kultur' med en specifik 'nation'. I DFs optik er det derfor den særegne 'kultur', der er afgørende for hvilken 'nation', den enkelte tilhører. Dette syn stemmer fint overens med den *kulturelle*

nationalisme, som er kendetegnet ved, at folket er bundet sammen via fælles kultur, sprog og historie (jf. s.41 for yderligere definition af *den kulturelle nationalisme*). *Den kulturelle nationalisme* fungerer som en eksklusionsmekanisme for 'synlige minoriteter', eftersom de ikke altid har været en del af den 'danske historie'. For eksempel er det utænkeligt, at 'synlige minoriteter' med egne øjne har oplevet, at Danmark har været besat af Tyskland under 2. Verdenskrig. Men der er også en stor del af 'etniske danskere', der ikke har levet under besættelsen, men de fremstår stadig som en del af det nationale og kulturelle fællesskab, som DF forsøger at etablere. Dette er et paradoks, der ser dagens lys ved et kritisk eftersyn.

Delkonklusion

I anden analysedel har mine resultater vist, at DFs diskurs artikulerer elementer fra en kulturracistisk diskurs. Dette er ifølge Fairclough et tegn på *interdiskursivitet*. Den kulturracistiske diskurs kommer blandt andet til udtryk ved, at det er majoritetsbefolkningen, der automatisk har retten til den 'nationale identitet'. I en socialkonstruktivistisk tilgang kan den 'nationale identitet' forstås som en socialt konstrueret identitet, der i dette tilfælde er med til at ekskludere 'synlige minoriteter' fra det sociale fællesskab.

Min analyse har også vist, at DF artikulerer elementer fra den biologiske racisme i den kulturracistiske diskurs. Også her er der tale om *interdiskursivitet*, da den biologiske og kulturracistiske diskurs bliver artikuleret inden for samme diskursorden. Det biologiske racebegreb er afskaffet, men ud fra mine analyser har det vist sig, at kulturracismen tager form fra den biologiske racetænkning, og dermed får racebegrebet igen en betydning.

DFs diskurs reproducerer også det nationale tilhørsforhold ved hjælp af ordet "*dansk*". Den *deiktiske markør "vi"* er i den grad også med til at reproducere det nationale. "*Vi*" har primært to diskursive effekter. Den ene er, at "*vi*" sætter lighedstegn mellem 'etniske danskere' og DF.

Den anden effekt er, at 'synlige minoriteter' bliver ekskluderet fra det nationale fællesskab, fordi "vi" kun inkluderer 'etniske danskere'.

Tredje analysedel – en diskussion om magt og DFs diskurs

Jeg vil i den afsluttende analysedel vurdere og yderligere diskutere om DFs integrationsdiskurs reproducerer et ulige magtforhold mellem 'synlige minoriteter' (minoriteten) og 'etniske danskere' (majoriteten). Ifølge Fairclough har diskurs nemlig en *ideologisk effekt*, hvis den bidrager til at reproducere et ulige magtforhold. Den *ideologiske effekt* er især tydelig, hvis diskursen etablerer viden som om den var 'common sense' (jf. s. 59 + 75 for eksempler på dette). Afsluttende vil jeg diskutere om DFs diskurs er et symptom på en underliggende, samfundsmæssig problematik.

'Det normale' versus 'det unormale'

Jeg vil i det følgende vise et par eksempler på, hvordan 'dansk kultur' kommer til at stå for normen, mens 'synlige minoriteters kultur' fremstilles som det afvigende.

DF omtaler i deres kulturpolitik, at 'kultur' blandt andet består af "*det danske folks værdinormer (...)*".⁷⁶ Jeg forstår "*norm*" som et fænomen, der indikerer en 'normal'/typisk adfærd eller holdning. Når ordet sammenstilles med "*værdier*" implicerer det, at der eksisterer en række fastlagte, 'normale' værdier, som 'etniske danskere' er indforstået med. I analysen har jeg vist, at DF konstruerer 'synlige minoriteter' som en gruppe, der står i modsætning til 'etniske danskere'. Det er især 'kultur'/værdier, der er i centrum for den konstruerede forskellighed mellem grupperne. Det er på baggrund af dette nærliggende, at 'synlige minoriteter' associeres med 'unormale' værdier. Gennem diskursen forsøger DF at fastlægge, hvad der er 'normalt' og hvad der er 'unormalt'. Men er disse to størrelser givet på forhånd? Hvorfor kredser diskussionen overhovedet om det 'unormale' versus det 'normale'? Og hvem skal fastlægge grænsen mellem det 'normale' og det 'unormale'? Ud fra et

---

⁷⁶ <http://www.danskefolkeparti.dk/Kulturpolitik.asp>, d. 4/1-12.

socialkonstruktivistisk syn er det ikke muligt at fastlægge objektive kriterier for, hvad der kan kategoriseres som 'normalt'. Det 'normale' eksisterer ikke førend de sociale identiteter, i samspil med hinanden, tillægger det en mening. Men denne tillagte mening er i konstant fare for at blive opløst, for der vil altid eksistere modstridende diskurser, som har et andet bud på, hvad der er 'normalt'.

'Synlige minoriteter' skal indordne sig efter majoriteten

Helen Krag pointerer, at majoriteten har magten til at bestemme, hvilke 'normer', der skal eksistere i et givent samfund. Majoriteten forsøger i den sammenhæng at videregive egne 'normer' til andre grupper – *"et fænomen, man kalder "en gruppes ekspansive normer"* (Krag: 2007 s. 39). Hovedpointen er, at majoritetens 'normer' skal have størst udbredelse, og for at opnå dette er der kun to muligheder: enten tvinges minoriteten til at optage majoritetens 'normer' eller også bliver minoriteten sat uden for normfællesskabet (Krag: 2007, s. 39). Jeg mener, at der gennem mine analyser har tegnet sig et billede af, at DF forsøger at udbrede specifikke 'normer' til minoriteten. DF pointerer for eksempel, at minoriteten skal leve *"(...) op til de samfundsnormer og spilleregler, der gælder i det danske samfund"* (jf. bilag C, linje 61). Det er et gennemgående træk, at 'synlige minoriteter' skal indordne sig efter majoritetens 'normer', og at 'synlige minoriteters normer' ikke må eksistere side om side med majoritetens 'normer'. Denne forestilling kommer eksplicit til udtryk i følgende passage: *"Vi skal ikke tillade, at der opstår et parallelt samfund i Danmark med muslimske værdier og normer(...)"* (jf. bilag C, linje 71).

Det 'normale' kan ændre sig over tid

DF fremstiller 'normer' som noget uforanderligt og statisk, men jeg mener, at dette blot er én version af virkeligheden. 'Normer' kan ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv anskues som et socialt konstrueret fænomen, der dermed kan ændre sig gennem historiske og kulturelle processer. For eksempel har det ikke altid været en 'norm', at kvinder i Danmark kunne stemme ved Folketingsvalg. Valgretten for kvinder blev

først indført i 1915, og indtil da var det 'normalt', at kun mænd deltog i den politiske verden (Krag: 2007, s. 40). Nogle tror måske, at valgretten for kvinder er lig med total ligestilling mellem mænd og kvinder, men dette er faktisk ikke tilfældet. Birgitte Tufte, som er professor i mediepædagogik, analyserede i 2003 kvinder og mænds repræsentation i danske medier. Tufte konkluderede blandt andet, at både TV2 og DR overvejende brugte mandlige journalister, værter og interviewede eksperter (Andreassen: 2007, s. 36).⁷⁷ Dette er et eksempel på, at ligestilling blandt 'etniske danskere' faktisk ikke er en realitet. Det betyder, at når 'synlige minoritets kvinder' bliver kategoriseret som 'undertrykte' i forhold til 'etniske danske kvinder', er det en konstrueret 'sandhed', som trænger til at blive kigget efter i sømmene.

Hvilke 'normer' skal være gældende?

Som jeg skrev tidligere i specialet, står minoriteten og majoriteten i et asymmetrisk forhold til hinanden. Dette skyldes, at det er majoriteten, som har beføjelserne til at udbrede, hvilke 'normer', der skal gælde i samfundet (Krag: 2007, s. 41). I den forbindelse er det relevant at spørge, hvilke 'normer', majoriteten (som DF er en del af) ønsker at udbrede til hele befolkningen. Skal det være kristendom, det danske sprog, lyst hår og lys hudfarve, som skal stå for 'normen'?⁷⁸ Hvis svaret er ja, kommer islam, ikke-danske sprog, mørkere hud og hår per automatik til at stå for det afvigende. Jeg foreslår derfor ud fra min socialkonstruktivistiske position, at det 'normale' ikke bør fastlægges af majoriteten, da dette resulterer i et uundgåeligt asymmetrisk forhold. Derimod bør 'etniske danskere' og 'synlige minoriteter' i samspil med hinanden fastlægge, hvad der er 'normalt' således, at modsætningen mellem 'dem' og 'os' ikke opretholdes. I den sammenhæng kan man spørge om det ikke kan blive 'normalt', at 'synlige minoriteter' kan leve i samfundet uden at opgive deres 'kultur'?

---

⁷⁷ TV2 interviewede 20 mandlige eksperter og tre kvindelige. Hos DR1 var tallene 18 mandlige og to kvindelige eksperter (Andreassen: 2007, s. 36).

⁷⁸ Jeg har samlet inspiration til spørgsmålene fra Helen Krags bog "*Mangfoldighed, magt og minoriteter*", side 40.

En kompleks forståelse af 'kultur' ville sandsynligvis kunne muliggøre et sådan scenarium.

DFs diskurs – et tegn på en samfundsmæssig problematik?

Kunne det tænkes, at DFs diskurs er et symptom på en underliggende, samfundsmæssig problematik? Jeg vil i det følgende komme med et kvalificeret bud på, hvorfor DFs diskurs er fremmedfjendsk.

Jeg forestiller mig, at der i takt med globaliseringens fremmarch er opstået et behov for at tydeliggøre den 'nationale identitet', fordi 'det anderledes' trænger sig på. Samfundsteoretikeren Anthony Giddens forklarer ligeledes i nedenstående citat, at nationalisme er et produkt af globaliseringen:⁷⁹

"(...) Globalisering er ikke én proces, men en kompleks kombination af processer, der ofte foregår på modsatrettede måder, producerer konflikter, brydninger og nye former for stratificering. Således kan eksempelvis genoplivningen af den lokale nationalisme og den øgede fremhævelse af lokale identiteter ses som direkte relateret til globale påvirkninger, som disse processer er en reaktion mod" (Giddens: 1994, s. 4 + 5).

Ud fra Giddens' beskrivelse af globaliseringen lader det til, at denne har haft stor betydning for, hvordan vores samfund er indrettet i dag. Samfundets befolkningssammensætning har for eksempel ændret sig fra at være nogenlunde homogen til heterogen, fordi mennesket ikke længere er tvunget til at bo, hvor det er født. Derfor møder vi i vores hverdag mennesker fra andre lande (Jensen: 1998, s. 15). Globaliseringen har ligeledes betydet, at nationalistiske tendenser er opblomstret, som en reaktion mod det globale.

De traditionelle fællesskaber, som resulterede i tryghed, er ligeledes blevet opløst med globaliseringens indtog. Dette betyder, at individerne forsøger at danne nye og moderne fællesskaber for at genfinde trygheden.

---

⁷⁹ Jeg har valgt at inddrage Anthony Giddens, fordi han bidrager med en omfattende beskrivelse af moderniteten, globaliseringen og deres konsekvenser for samfundet. Jeg er klar over, at Giddens' teorier både er mange og lange, og jeg har derfor kun valgt at fokusere på et lille udsnit, som jeg mener har relevans for min problemstilling.

Jeg mener, at DF forsøger at genskabe tryghed ved at konstruere et fællesskab, der bygger på en fælles identitet, kultur, sprog og historie. Dette kaldes, ifølge Manuel Castells, for *snæver fællesskabs-identitet* (Christensen: 2000, s. 61).⁸⁰ Dette fællesskab består af *defensive identiteter*, der forsøger at holde sammen og beskytte sig imod den omgivende verden, som bliver opfattet som anderledes og fjendtlig. Fællesskabet er endvidere situeret omkring 'kultur'. Et fælles værdisæt og en fælles 'kultur' er vigtigt, da dette resulterer i selvidentifikation for fællesskabet (Christensen: 2000, s. 61). Det er endvidere karakteristisk, at fællesskabet kun kan eksistere, hvis det udelukker mennesker, der skiller sig ud fra fællesskabets værdisæt (Christensen: 2000, s. 62). Jeg ser tydelige forbindelser mellem DF og den *snævre fællesskabs-identitet*, da jeg i mine analyser har vist, at partiet forsøger at skabe et nationalt fællesskab for 'etniske danskere' med tilhørende 'danske værdier'. DF udelukker 'synlige minoriteter' fra dette fællesskab, fordi de ifølge partiet har et anderledes værdisæt end 'etniske danskere'. Ud fra ovenstående argumentation kan man se DFs nationalistiske diskurs og deres konstruktion af *forestillede fællesskaber* som en konsekvens af globaliseringen.

---

⁸⁰ Manuel Castells er spansk sociolog og samfundsanalytiker. Castells beskæftiger sig primært med, hvordan vores samfund har ændret sig i takt med globaliseringen (http://www.denstoredanske.dk/Rejser,_geografi_og_historie/Geografi/Kulturgeografi/Byplanlægger_e_og_geografer/Manuel_Castells,_d.24/2-12). Jeg inddrager Castells, fordi begrebet *snæver fællesskabs-identitet* er behjælpelig med at belyse spørgsmålet om, hvorfor DFs diskurs er fremmedfjendsk.

Del 7: Afrunding

Refleksion over min vidensproduktion

Jeg har distanceret mig fra materialet ved hjælp af tre forskellige strategier. Den ene strategi gik ud på, at jeg skulle sætte parentes om mig selv. Derved kunne jeg undgå at lade mine egne vurderinger influere i analysen. Den anden strategi gik ud på, at jeg i analysen anvendte en række sproglige og grammatiske værktøjer. Disse værktøjer skulle hjælpe mig med at afdække materialets selvfølgeligheder og dermed afsløre, hvad der er sociale konstruktioner. Sidst, men ikke mindst, inkorporerede jeg en række teoretiske forståelser, der hjalp mig med at konstruere alternative versioner af DFs virkelighed. Jeg er dog stadig en del af den 'kultur' og virkelighed, som jeg har valgt at undersøge. Dermed kan der være enkelte områder, hvor jeg ikke har haft mulighed for at sætte mig fuldstændigt ud af diskursen.

Jeg har undersøgt DFs virkelighed ud fra en særlig position, og denne har haft afgørende betydning for, hvad jeg har fokuseret på og derefter fremlagt som resultater. Dermed er min repræsentation af DFs virkelighed én blandt mange andre repræsentationer. Spørgsmålet er så, om min repræsentation er bedre end alle mulige andre? Til dette spørgsmål svarer Ian Parker og Erica Burman, at det er problematisk, hvis man som diskursanalytiker vil forsøge at privilegere ens egen repræsentation frem for andres (Jørgensen og Phillips: 1999, s. 120).⁸¹ Selvom min repræsentation ikke kan privilegeres, mener jeg, at den er valid og akademisk, fordi jeg for det første har gjort det klart for læseren, hvor jeg står i forhold til de diskurser, jeg har valgt at undersøge. For det andet har jeg gjort det klart gennem indledningen, problemformuleringen og problemfeltet, hvilke forhold, jeg har ønsket at analysere. Dermed har

---

⁸¹ Erica Burman og Ian Parker har skrevet "*Against discursive imperialism, empiricism and constructionism: thirty-two problems with discourse analysis*". I bogen udpeger Burman og Parker 32 problemer ved diskursanalysen. Nu har jeg ikke læst bogen, men jeg vil hævde, at hvis man begrundes sine teoretiske og metodiske valg, gør argumentationen gennemsigtig for læseren samt forsøger at dekonstruere selvfølgeligheder i materialet, er diskursanalysen en 'uproblematisk' metode.

jeg gjort det gennemsigtigt, hvilke forhold jeg vil fokusere på og hvilke, jeg vil fravælge. For det tredje har mit valg af teoretiske forståelser givet mig mulighed for at se analyse materialet i et andet lys. Jeg har derved haft nemmere ved at foreslå alternative versioner af DFs virkelighed.

Ved hjælp af mine analyser har jeg ikke produceret nogen endegyldig 'sandhed', eller vurderet om DFs integrationspolitik er 'god' eller 'dårlig'. Dette har dog heller ikke på noget tidspunkt været formålet med min undersøgelse, da socialkonstruktivismen eller den kritiske diskursanalyse, hverken kan producere 'sandhed' eller anvendes til at afgøre, hvad der er 'godt' eller 'dårligt'. Jeg har derimod brugt den kritiske diskursanalyse til at konstruere alternative versioner af DFs fremstilling af virkeligheden således, at denne ikke fremstår som 'common sense' og selvfølgelig. Min analyse skal ses som et videnskabeligt indlæg i den demokratiske debat, hvor jeg ønsker at bidrage med alternative forståelser af 'synlige minoriteter' og begrebet 'kultur' således, at skellet mellem 'dem' og 'os' bliver mindre.

Konklusion

Mine forskningsresultater har vist, at det lykkes DF at konstruere 'synlige minoriteter' og især deres 'kultur' som et 'problem'. Det er ud fra denne konstruktion, at diskussionen formes, og det nærliggende spørgsmål bliver derfor – hvordan kan 'problemet' med 'synlige minoriteter' blive løst? I en socialkonstruktivistisk sammenhæng kunne billedet af 'synlige minoriteter' dog være konstrueret anderledes. For eksempel kunne 'synlige minoriteter' være konstrueret som en 'ressource' for Danmark. Hvis dette var tilfældet ville diskussionen tage sig anderledes ud, da det er konstruktionen, der afgør, hvad der er relevant at diskutere.

DFs konstruktion af 'kultur' som et 'problem' har åbenlyse konsekvenser for, hvordan 'integration' bliver konstrueret som begreb – *assimilation* er og bliver den eneste mulige løsning på 'problemet'. Her kan det diskuteres om *assimilation* er i strid med Menneskerettighederne, da strategien fordrer, at 'synlige minoriteter' skal optage majoritetens 'kultur' (Justesen: 2003, s. 156).⁸² Dette betyder, at 'synlige minoriteter' ikke har samme rettigheder som 'etniske danskere', fordi de bliver pålagt at fralægge sig deres 'kultur'.

Partiets forståelse af 'kultur' og 'identitet' er essentialistisk, og dette betyder, at både 'etniske danskere' og 'synlige minoriteter' er fastlåst i statiske positioner med en 'kultur' og 'identitet', som ikke står til at ændre. DFs diskurs udstikker kun få identiteter (hæmmet af et forældet menneskesyn, kriminelle, savner elementære kundskaber og mangler tolerance over for anderledestænkende) til 'synlige minoriteter'. Dette resulterer i, at de fremstår som en samlet gruppe uden individuelle karakteristika. De individuelle karakteristika, mellem individerne i den konstruerede gruppe, bliver via *etnificering* usynliggjort. Identitetstrækkene er i DFs diskurs blevet fastlåst gennem hegemoniske processer, hvilket har resulteret i, at de fremstår som objektive og 'sande',

---

⁸² Menneskerettighederne blev vedtaget i FN i 1948. Danmark skrev under på konventionen den 4. november 1950 sammen med 11 andre europæiske lande.

men ved kritisk eftersyn er beskrivelserne stereotype. Den essentialistiske kulturforståelse åbner for eksempel ikke op for den mulighed, at 'synlige minoriteter' både kan tilegne sig 'dansk kultur', mens de samtidig bevarer kulturelle træk fra hjemlandets 'kultur'.

Mine resultater viser endvidere, at diskursen om 'synlige minoriteter' har *ideologiske effekter*. For det første fremstiller DF en del viden som om den var 'common sense' (for eksempel præsupponerer DF, at 'synlige minoriteter' er kriminelle, mens 'etniske danskere' ikke er det). For det andet opretholder diskursen et asymmetrisk magtforhold mellem minoriteten og majoriteten ved at konstruere majoritetens 'kultur' som det 'normale', mens minoritetens 'kultur' dermed kommer til at stå for det 'unormale'. Således er diskursen med til at opretholde en binær modsætning i mellem 'dem' og 'os'. Her vil jeg dog tilføje, at det ikke kun er DFs diskurs, som er med til at opretholde et ulige forhold mellem minoriteten og majoriteten. Medierne har også en betydning, fordi de lader også 'etniske danskere' fortælle historien om 'synlige minoriteter'. 'Synlige minoriteter' er dermed stumme i fortællingen om dem selv. I adgangen til magtstrukturer er 'synlige minoriteter' ligeledes underrepræsenteret. For eksempel er der på nuværende tidspunkt blot fire politikere med anden etnisk baggrund end dansk (Manu Sareen (R), Nadeem Farooq (R), Fatma Øktem (V) og Özlem Cekic (SF)).⁸³ Den lave repræsentation kan både skyldes, at 'synlige minoriteter' ikke stiller op i lige så høj grad som 'etniske danskere' eller også får de opstillede folketingskandidater ikke stemmer nok til at blive valgt ind. Uanset hvad er det vigtigt, at 'synlige minoriteter' får en højere repræsentation i Folketinget, hvis den ulige magtfordeling skal udlignes.

Mine forskningsresultater viser endvidere, at DFs kulturforståelse er kulturracistisk. Som jeg har vist, forsøger DF ved hjælp af forskellige diskursive strategier at udelukke 'synlige minoriteter' fra det sociale fællesskab. Jeg har ligeledes fundet ud af, at den kulturracistiske

---

⁸³ <http://politiken.dk/politik/ECE1397362/kun-fire-i-det-nye-folketing-har-indvandrerbaggrund/>, d.20/2-12.

forståelse ikke ligger langt fra den biologiske racetænkning. DF fremstiller 'kultur' som en genetisk kategori, og på den måde bliver racebegrebet genindført. Diskursen er derfor racistisk. Det er blot indpakningen, der er anderledes. Ved første øjekast lagde jeg dog ikke mærke til det, da jeg tidligere forbandt racisme med racebegrebet. Jeg mener dog, at den kulturelle racisme er lige så diskriminerende som den biologiske, da de begge resulterer i en hierarkisk inddeling af mennesker.

Jeg har gennem mine analyser fundet frem til, at DF forsøger at meningsudfylde 'nationen' som om den tilhører 'det danske folk' og dermed underforstået ikke 'synlige minoriteter'. Men som Anderson pointerer, er 'nationen' et *forestillet fællesskab*, og det er derfor ikke givet, hvem der skal tilhøre 'nationen' eller ej. Ud fra min socialkonstruktivistiske tilgang og Andersons pointe kan 'nationen' opfattes som et socialt konstrueret begreb.

Ved hjælp af ordet "*dansk*" understreger DF indirekte det nationale tilhørsforhold, og nationalismen reproduceres derfor på stiltfærdig vis. *Den banale nationalisme* kommer ligeledes til udtryk ved hjælp af den gentagne brug af den *deiktiske markør "vi"*. "*Vi*" er en samlet betegnelse for 'etniske danskere' og DF. 'Synlige minoriteter' hører ikke under betegnelsen, og dermed bliver de automatisk udelukket fra det 'nationale fællesskab'.

Jeg har endvidere vist, at DF trækker på flere diskurser på tværs af forskellige diskursordner. En nationalistisk, en kulturracistisk samt biologisk diskurs finder indpas i DFs diskurs om integration. I Faircloughs terminologi er dette et tegn på *diskursiv forandring*. Det vil sige, at diskursen er en sammenblanding af forskellige diskurser, som bliver artikuleret på en ny måde. For eksempel bliver elementer fra en biologisk diskurs artikuleret i den kulturracistiske diskurs.

Afslutningsvist argumenterede jeg for, at DFs diskurs kan ses som en afspejling af samfundets ændringer. Globaliseringsprocesser har betydet, at 'etniske danskere' i deres hverdag støder på mennesker fra andre lande. Samfundet er dermed ikke længere homogent, men

heterogent, og dette har betydet, at nationalistiske tendenser er blomstret op. Samtidig har globaliseringen været medvirkende til, at de traditionelle fællesskaber er blevet opløst. DF forsøger at konstruere et 'nationalt fællesskab' for at genskabe den tryghed, som forsvandt med det traditionelle fællesskab. Men dette fællesskab kan kun bestå, hvis det ekskluderer alt, hvad der er 'anderledes', og da 'synlige minoriteter' i DFs optik har en 'anderledes kultur', er konsekvensen klar - de må udelukkes fra det 'nationale fællesskab'.

Litteraturliste

Bøger

- Anderson, Benedict: *Forestillede fællesskaber – refleksioner over nationalismens oprindelse og udbredelse*, 1. udgave, Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg, 2001
- Andreassen, Rikke: *Der er et yndigt land – Medier, minoriteter og danskhed*, Tiderne skifter, København, 2007
- Billig, Michael: *Banal Nationalisme*, Sage, London, 1995
- Bundgård, Anders & Poul E. Søgaard: *Tysk grammatik: nysproglig gren*, Gad, 2. udgave, København, 1979
- Gabrielsen, Jonas og Tanja Juul Christiansen: *Talens magt*, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, København, 2010
- Christensen, M. Bolette: *Fortællinger fra Indre Nørrebro – Solidaritet og handlekraft i det lokale*, 1. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København, 2000
- Craig, T. Robert: *Communication theory as a Field i "Theorizing Communication. Readings Across Traditions"*: Robert T. Craig og Heidi L. Muller (red.), Sage, London, 2007
- Cramer, Jens, Lars Anton Henriksen, Mette Kunøe, Erik Vive Larsen, Ole Tøgeby og Peter Widell: *699 varmer termer – leksikon til sprogkundskab*, Aarhus Universitetsforlag, Århus C, 1996
- Fairclough, Norman: *Discourse and Social Change*, Polity Press, Cambridge, 1992.
- Giddens, Anthony: *Modernitens konsekvenser*, Hans Reitzels Forlag, København, 1994
- Gundelach, Peter: *Det er dansk*, Hans Reitzels Forlag, København, 2002
- Hussain, Mustafa, Ferruh Yilmaz og Tim O'Connor samt Nævnet for Etnisk Ligestilling: *Medierne, minoriteterne og majoriteten – en undersøgelse af nyhedsmedier og den folkelige diskurs i Danmark*, Forlaget Thorup, København, 1997

- Jensen, Iben: *Interkulturel kommunikation i komplekse samfund*, 1. udgave, 2. oplag, Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg, 1998
- Justesen, Pia: *Racisme og diskrimination – Danmark og menneskerettighederne*, Akademisk Forlag, 2003
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips: *Diskursanalyse som teori og metode*, 1. udgave, 7. oplag, Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg, 1999
- Krag, Helen: *Mangfoldighed, magt og minoriteter – introduktion til minoritetsforskningens teorier*, 1. udgave, Samfundslitteratur, Frederiksberg, 2007
- Laclau, Ernesto: *New Reflections on the Revolution of Our Time*, Verso, London, 1990
- Laclau, Ernesto og Chantal Mouffe: *Det radikale demokrati – diskursteoriens politiske perspektiv*, 1.ebogs-udgave (2011), Roskilde Universitets forlag, Frederiksberg, 2002.
- Nølke, Henning: *Modality and Polyphony – A Study of some French Adverbials*, Travaux du Cercle Linguistique de Copenhague, vol. XXIII, København, 1989
- Palmer, Frank Robert: *Mood and modality*, Cambridge University Press, 1986
- Rasborg, Klaus: *Socialkonstruktivismen i klassisk og moderne sociologi i "Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - på tværs af fagkulturer og paradigmer"*: Fuglsang, Lars og Poul Olsen (red.), Roskilde Universitetsforlag, 2. udgave, 4. oplag, Roskilde, 2009
- Thomsen, Jens Peter Frølund: *Politik i det moderne samfund*, Forfatteren og Akademisk Forlag, 1. udgave, 1. oplag, København, 2008

Artikler

- Givens, Terri E.: *Immigration and Immigrant Integration in Europe: Empirical Research* i "Annual Review of Political Science" edited by Nelson Polsby, June 2007 (volume 10)
- Jensen, Iben: *Kulturel kompetence*, vedlagt som bilag

Skaftø Jensen, Eva: *Modalitet og dansk* i "Nydanske Sprogstudier" (NyS), nr. 23, Artiklernes forfattere, København S, 1997

Su Rasmussen, Kim: *Hvad er dansk racisme?* (vedlagt som bilag), 2004

Yilmaz, Ferruh: *The success of right-wing populism in Danish public discourse*, conferencepapirer fra National Communication Association, 1. november 2007 – fra databasen *Communication & Mass Media Complete*

Yilmaz, Ferruh: *Konstruktionen af de etniske minoriteter: Eliten, medierne og "etnificeringen" af den danske debat* i "Politica – tidsskrift for politisk videnskab", s. 177-191, 31.årg., nr. 2, 1999

Østergaard, Bent: *Danmark – et indvandererland* i "Siden Saxo", årg. 24, nr. 3, s. 36-47, 2007.

Internet-henvisninger

<http://communication.ucsd.edu/fyilmaz/cv.htm>

<http://www.danskfolkeparti.dk/Kulturpolitik.asp>

http://danskfolkeparti.dk/Nødvendig_debat_om_menneskerettigheder.asp

http://www.danskfolkeparti.dk/SF_vil_fjerne_24_års_reglen_og_derved_åbne_grænserne_igen.asp

http://www.danskfolkeparti.dk/Socialpolitik_n_399.asp

http://www.danskfolkeparti.dk/Udlændinge_og_asylopolitik.asp

http://www.denstoredanske.dk/Rejser,_geografi_og_historie/Folkeslag/Etnografiske_termer/etnisk_minoritet

http://www.denstoredanske.dk/Rejser,_geografi_og_historie/Geografi/Kulturgeografi/Byplanlæggere_og_-geografer/Manuel_Castells

http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Statsbegrebet_og_suverænitet/nation

http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandrere

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Sprog/Semantik_og_pragmatik/deiksis

www.dst.dk/upload/1999.pdf

<http://enhedslisten.dk/content/integration>

<http://www.hum.au.dk/romansk/romhn/>
http://www.humanisme.dk/hate-speech/pia_kjaersgaard.php
<http://www.isak.liu.se/ksm/presentation-marianne?l=sv>
<http://www.kvinfo.dk/side/634/action/2/vis/1243/>
<http://menneskeret.dk/menneskerettigheder/danmark+og+menneskerettigheder/der+er+menneskerettigheder+i+danmark>
http://www.minority-report.dk/dansk/deltagere/kim_su_rasmussen.html
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=flygtning>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fremmed>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=indvandre>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=integrere>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=majoritet>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=organisk>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=sædvane>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?aselect=tilhænger&query=tilhøre>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tradition>
<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=underminere>
<http://politiken.dk/politik/ECE1397362/kun-fire-i-det-nye-folketing-har-indvandrerbaggrund/>
<http://www.rikkeandreassen.dk/>
<http://www.scienv-com.eu/spip.php?article8>

Bilag A

Tekst fra *Mærkesager*

1. Stram udlændingepolitik og ægte velfærd

Danmark er et godt, hjertevarmt og velstående land. Derfor hjælper vi som noget helt selvfølgelig mennesker, som flygter fra livstruende situationer. Vi giver dem beskyttelse i vores land, og vi hjælper til med

5) nødhjælp og genopbygning i verdens katastrofeområder og brændpunkter.

Men vi skal hjælpe med ansvarlighed. Ingen kan være tjent med, at Danmark modtager flere udlændinge, end samfundet kan absorbere. Ingen kan være tjent med, at ledige indvandrere får lov til at gå ubeskæftede rundt – og ingen kan være tjent med, at vi i misforstået

10) godhed lader værdier som frihed, ligestilling og demokrati underminere.

Derfor er klare krav et helt centralt element i den nødvendige integration af de indvandrere, som nu engang er her. Personlig sikkerhed, velfærd, uddannelse og arbejde – det er faktisk ikke kun gavmilde tilbud til indvandrerne, det er

klokkeklare krav. Vi skal stille krav om, at indvandrere uddanner sig og deltager 15) på arbejdsmarkedet, så de kan bidrage til den velfærd, som de nyder godt af.

Og vi skal stille krav om, at indvandrere følger danske love, regler og grundlæggende værdier som ligestilling, demokrati og ytringsfrihed – for kun på 18) den måde kan vi sikre, at vi også i fremtiden har et godt, dansk samfund.

Bilag B

Tekst fra *Principprogrammet*

1) Danmark er ikke et indvanderland og har aldrig været det. Vi vil derfor ikke acceptere en multi-etnisk forvandling af landet

Danmark er danskernes land, og borgerne skal have mulighed for at leve i et trygt retssamfund, der udvikler sig i overensstemmelse med dansk kultur.

5) Udlændinge skal kunne optages i det danske samfund, men kun under forudsætning af, at dette ikke sætter tryghed og folkestyre på spil.

Udenlandske statsborgere skal i begrænset omfang, efter særlige regler og i overensstemmelse med Grundlovens bestemmelser, kunne opnå dansk

9) indfødsret.

Bilag C

Tekst fra *Arbejdsprogrammet*

1) Dansk Folkeparti vil arbejde for at øge forståelsen for, at ethvert samfunds udvikling er bestemt af det samlede indhold af dets kultur, og vi vil modarbejde ethvert forsøg på at skabe et multikulturelt eller multietnisk samfund i

Danmark, dvs. et samfund, hvor en betydelig befolkningsgruppe er tilhængere af

5) en anden kultur end vores. At gøre Danmark multietnisk indebærer en risiko for, at udviklingsfjendtlige, reaktionære kulturer vil nedbryde vores hidtil stabile, homogene samfund. Vi kan påvirke et vist antal mennesker fra fremmede kulturer, men en indvandring af den størrelse og sammensætning, vi har set i de sidste årtier af det 20. århundrede og begyndelsen af det 21.

10) århundrede, kan ikke integreres.

Mange indvandrere ønsker at videreføre deres egen kultur, og det kan få samme følger her som i indvandrernes hjemlande. Specielt har det vist sig vanskeligt at integrere flygtninge og indvandrere, med muslimsk baggrund. Det har intet med tolerance at gøre at være overbærende over for intolerancen. Der findes intet

15) samfund i verden, hvor en fredelig integration af muslimer i en anden kultur har været mulig, og det er uansvarligt at påføre Danmark et kultursammenstød, som risikerer at medføre meget alvorlige følger. Den vestlige verden må se i øjnene, at vi lever i en periode, hvor overbefolkning og lettere rejsemuligheder har igangsat egentlige økonomisk betingede folkevandringer.

20) Det nødvendiggør, at vi erkender, at vore samfund må beskytte sig mod at blive løbet over ende.

Indvandrere og integration

Indvandrere er ikke flygtninge, men andre udlændinge, der af forskellige årsager bor i Danmark, fx fordi de arbejder her eller er blevet gift med en dansker eller 25) herboende udlænding.

Før ændringerne af udlændingeloven af 1983 frembød integrationen af udlændinge ikke væsentlige problemer. Antallet af udlændinge her i landet var meget begrænset, og størstedelen var statsborgere fra de nordiske lande, Nordamerika og Europa, - altså mennesker fra den vestlige, kristne kulturkreds,

30) som havde let ved at indpasse sig i det danske samfund og yde værdifulde bidrag til landets udvikling.

Efter udlændingeloven i 1983 kan væksten i antallet af udlændinge i Danmark næsten udelukkende henføres til flygtninge og indvandrere fra tredje verdens lande, dvs. lande uden for Norden, Europa og Nordamerika. Langt 35) de fleste tilhører trossamfund og kulturer, der ligger langt fra det demokratiske og kristne livssyn.

Der bor allerede mange udlændinge i Danmark, der har fået opholdstilladelse, herunder tidsbestemt opholdstilladelse, på grundlag af en lovgivning, der gennem årtier har været forfæjlet i forhold til befolkningsflertallets ønsker.

40) Mange af disse "gamle" indvandrere savner helt elementære kundskaber og er - selv i deres eget land - hæmmet af et forældet menneskesyn og mangel på tolerance over for anderledes tænkende. Væksten blandt denne befolkningsgruppe fortsætter og stiller samfundet over for store udfordringer i de kommende årtier. Sammenhængskraften i samfundet er truet.

45) Vellykket integration

Dansk Folkeparti finder det helt afgørende at understrege, at tilstrømningen af mennesker fra fremmede kulturer må ophøre som den første betingelse for at komme videre med en forstandig integrationspolitik. Siden 2002 er væksten i antallet af udlændinge, der får opholdstilladelse i Danmark på baggrund af en 50) asylansøgning, faldet drastisk grundet regeringens og Dansk Folkepartis politik, hvilket er et stort skridt i den rigtige retning. Den udvikling skal fastholdes og er forudsætningen for, at sammenhængskraften i samfundet bevares.

Integrationsprocessen har gennem årtier haft det overordentlig svært, fordi det 55) politiske flertal før 2001 i årevis ignorerede problemets eksistens. Dansk Folkeparti har siden 2002 medvirket til og taget ansvar for at gennemføre en integrationslovgivning, der er sammenhængende og fremadrettet.

En vellykket integrationslovgivning skal have til formål, at indvandrere indgår i samfundslivet på linie med danske statsborgere. Det betyder, at indvandrere 60) skal deltage i uddannelse og inddrages på arbejdsmarkedet, i erhvervslivet og

i fritids- og kulturaktiviteter på lige fod med danskere. Det er væsentligt, at pågældende indvandrere lever op til de samfundsnormer og spilleregler, der gælder i det danske samfund, og selv yder en aktiv indsats for at blive nyttige samfundsborgere.

65) Indvandrere skal tilbydes et integrationsprogram, der indeholder undervisning i dansk, i danske samfundsforhold m.v. Integrationsprogrammet skal sætte indvandrerens i stand til at begå sig i Danmark og i til at blive selvforsørgende.

Væksten af efterkommere efter flygtninge og indvandrere i Danmark øges meget **70)** hurtigt, og i de større byer er hele boligområder mere eller mindre domineret af ikke-etniske danskere. Vi skal ikke tillade, at der opstår et parallelt samfund i Danmark med muslimske værdier og normer, herunder Sharia-lovgivning eller andre muslimske skikke.

Bilag D

En tekst fra *Principprogrammet*

1) Landet bygger på den danske kulturarv, og dansk kultur skal derfor bevares og styrkes

Kulturen består af summen af det danske folks historie, erfaringer, tro, sprog og sædvaner. Beskyttelse og videreudvikling af denne kultur er en forudsætning for
5) landets beståen som et frit og oplyst samfund.

Vi ønsker derfor en bred indsats for at styrke danskheden overalt. Udenfor Danmarks grænser bør der gives økonomisk, politisk og moralsk støtte til danske
8) mindretal.

Bilag E

Jeg har kortet artiklen ned, da jeg kun bruger de indledende sider.

Artiklen er oprindeligt på 25 sider.

HVAD ER DANSK RACISME?

Af Kim Su Rasmussen

Inden jeg går i gang ønsker jeg at takke arrangørerne, dels for indbydelsen til at komme og tale her i dag, men først og fremmest for at stable hele denne store begivenhed på benene. Som et beskedent bidrag til denne store begivenhed vil jeg søge at give et bud på, hvad dansk racisme er. Ofte møder man, at begrebet racisme bliver forstået enten som fordomme eller som diskrimination. Fordomme finder man eksempelvis i form af stereotyper, der cirkulerer i massekulturen via journalistik, film, musik, billedkunst, litteratur, osv. Blandt eksemplerne på sådanne stereotypiske forestillinger kan man nævne den udbredte orientalisme i det nittende århundrede, den antisemitiske forestilling om den pengegriske jøde, forestillingen om den sorte som fysisk veludviklet men intellektuelt underudviklet, m.fl. Begrebet om diskrimination forbinder man ofte med racismen i Sydafrika eller i de nordamerikanske sydstater, hvor der var tale om en institutionaliseret forskelsbehandling af de forskellige befolkningsgruppers politiske rettigheder og økonomiske muligheder. I en dansk sammenhæng hører man eksempelvis om diskrimination på områder som familiepolitik, bolig, job, seksualitet, m.fl.

Disse to betydninger af racisme-begrebet, altså forstået som fordom og som diskrimination, vil jeg ikke komme nærmere ind på i det følgende. Det skyldes på den ene side, at der allerede findes en omfattende mængde litteratur om disse to begreber, og på den anden side, at begreberne om fordomme og diskrimination efter min vurdering kun har en begrænset værdi for en større forståelse af den aktuelle racisme i Danmark. Dermed ikke sagt, at fordomme og diskrimination er blevet elimineret i det danske samfund, langt fra endda. Derimod søger jeg at påpege, at racismen i Danmark har udviklet sig og i dag kommer til udtryk på en måde, der ikke længere kan beskrives fyldestgørende ved hjælp af begreber som fordomme og diskrimination. Begreberne om fordomme og diskrimination er velegnede til at beskrive en ældre form for racisme. Denne ældre form for

racisme gør sig stadig gældende, men det er ikke denne form, der udgør den største aktuelle udfordring. Til forskel fra den ældre form er der opstået en ny form for kulturel racisme, der i vidt omfang er immun i forhold til en sådan beskrivelse, og hvis man udelukkende fokuserer på begreberne om fordomme og diskrimination, risikerer man at blive blind for den aktuelle racisme og dens udformning i dagens Danmark.

I stedet for at betone fordomme eller diskrimination ønsker jeg at henlede opmærksomheden på andre aspekter af den aktuelle racisme i Danmark. I denne sammenhæng ønsker jeg at pege på tre aspekter, der så vidt jeg kan vurdere har en stor betydning for en elaboreret beskrivelse af racismen i Danmark: for det første er der tale om *en ny kulturel racisme* i Danmark, der særlig er kendetegnet ved at have erstattet en tidligere biologisk diskurs med en ny kulturel diskurs; for det andet er der blandt almindelige borgere i Danmark tale om *en udbredt fortrængning af den danske kolonihistorie*, der omfatter slavehandel og slavedrevne kolonier; og for det tredje bevirker racismen i Danmark, at de grupper og individer, der gøres til genstand for racisme, udvikler *en internaliseret racisme*. Disse tre problemstillinger peger hver især på underbelyste sider af den aktuelle racisme i Danmark. Sammen med de mere velkendte fænomener som fordomme og diskrimination berører de tre problemstillinger hver især forskellige sider af det sammensatte kulturelle, historiske, politiske og psykologiske fænomen, som den aktuelle racisme i Danmark udgør.

I

Den aktuelle racisme i Danmark er ikke en form for biologisk racisme, som man eksempelvis kender det fra 1930ernes Tyskland. Der er tale om en ny form for kulturel racisme. Denne nye kulturelle racisme er kendetegnet ved, at man ikke længere henviser til et biologisk racebegreb, men at begrebet kultur i stedet har fået en afgørende og central betydning. Denne ændring kommer til udtryk, idet man ikke taler om laverestående biologiske racer, men om individer af "anden etnisk baggrund".

I kølvandet på Anden Verdenskrig og chokket over de nazistiske koncentrationslejre bliver der over en bred front etableret en antiracistisk konsensus. I de vestlige demokratier er man enige om, at racisme i sine forskellige varianter skal bekæmpes. Denne antiracistiske konsensus kommer

typisk til udtryk på fire forskellige måder: moralsk i form af tolerance, praktisk i form af uddannelse og oplysning, teoretisk i form af social konstruktivisme og politisk i form af konventioner om de universelle menneskerettigheder. Der indføres en række tiltag, som henviser enhver racistisk ytring eller holdning til samfundets yderkanter, ligesom selve begrebet om de menneskelige racer i biologisk forstand bliver diskvalificeret som ulødigt i videnskabelig henseende.

Denne antiracistiske konsensus er imidlertid blevet udfordret med fremkomsten af en ny racisme i Europa løbet af 1980'erne. Denne nye form for racisme adskiller sig fra tidligere former på flere væsentlige punkter. Det væsentligste punkt er et grundlæggende skift fra en biologisk til en kulturel diskurs. Den tidligere racisme tog i vidt omfang udgangspunkt i en forestilling om *biologiske* racer. De biologiske racer, hævdede man, indgik i en historisk evolutionsproces, således at visse racer var højerestående og mere udviklet, mens andre var laverestående og mindre udviklet. Man kunne møde ræsonnementer der gik på, at hvis det europæiske menneske var afstammet fra aberne, så måtte den sorte og de øvrige racer være at finde et sted derimellem på den evolutionshistoriske stige. Begrebet om menneskets biologiske race blev således knyttet sammen med et evolutionsteoretisk hierarki. På baggrund af det biologiske racebegreb og det evolutionsteoretiske hierarki udviklede man en forestilling om, at blanding af forskellige racer medfører en form for degeneration af den højerestående og mere udviklede race. Det førte til, at man i Nazi-Tyskland indførte konkrete politiske tiltag såsom tvangssterilisering og forbud mod "blandede" ægteskaber, hvilket altsammen har til formål at modvirke en degeneration af den såkaldt højerestående race. Denne form for biologisk racisme spiller i dag kun en meget begrænset rolle i de vestlige demokratier, og selv højrefløjen i såvel dansk som europæisk politik tager som oftest afstand fra en sådan biologisk racisme.

II

Den nye racisme, som dukker op i løbet af 1980'erne, har en anden form. Man taler ikke længere om biologiske racer, men derimod om forskellige kulturer. Dette kulturbegreb er imidlertid beskrevet på en måde, der deler en række karakteristika med det tidligere begreb om biologiske racer. Kulturer, hævdes det, er afgrænsede og lukkede entiteter, der er defineret af en uforanderlig essens. Ligeledes er kultur definerende for individets identitet på en måde, som

det enkelt individ hverken kan vælge eller fravælge. Et sådant kulturbegreb udgør kernen i den nye form for kulturelle racisme. Den nye kulturelle racisme er særlig kendetegnet ved følgende karakteristika:

1. National identitet bliver defineret med henvisning til en traditionsbundet kulturel kerne, som defineres i form af religion, sprog eller historie.
2. Det er udelukkende den dominerende befolkningsgruppe, der kan tage del i den organiske nationale identitet. Den fremmede, uanset om vedkommende er indvandrer eller flygtning m.v., vil aldrig kunne tilhøre denne gruppe.
3. Den fremmede er en trussel mod den organisk definerede nationale identitet. Fremmed kultur er en subversion af den organiske nationale identitet, ligesom blanding medfører en opløsning af den kulturelle minoritets egen integritet. Kulturel identitet, som typisk kommer til udtryk i en vending som "et individ af anden etnisk baggrund end dansk", bliver essentialiseret og er de facto et synonym for race.
4. Den nationale identitet bliver ikke blot forurenset af fremmede kulturer, den bliver samtidig undergravet indefra af diverse "fremmedvenlige" organisationer. Via en klassisk inversion fremstiller den dominerende xenofobiske majoritet sig som offer: dels for en udefrakommende invasion af fremmede kulturer og dels for indefrakommende forrædere af den nationale identitet.
5. Denne kulturelle identitetspolitik, hævdes det, er ikke racistisk, eftersom man hverken henviser til et biologisk racebegreb eller til et biologisk hierarki mellem kulturelle eller etniske grupper. De forskellige etniske grupper er ikke hierarkiserede, men blot forskellige.
6. Nationen har ligesom alle andre etniske grupper ret til at forvare sin kulturelle eksistens og integritet. Den kulturelle racisme kan derfor camouflere sig og tilsyneladende tilslutte sig en liberal og multikulturel doktrin om retten til forskellighed.

Denne nye kulturelle racisme har dannet grundlag for en ny politisk højrebølge i Europa. Siden 1983 har den franske politiker Jean-Marie Le Pen gjort den kulturelle racisme til hjørnesten i sit politiske program, og i kølvandet på hans enorme vælgersucces i begyndelsen og midten af 1980'erne har en stribe

højreorienterede partier i Europa kopieret opskriften. I en dansk sammenhæng er den kulturelle racisme blevet formuleret og iværksat af det nye højre, heriblandt Søren Krarup, Den Danske Forening og Dansk Folkeparti, og hver enkelt af de karakteristiske træk vil kunne findes udfoldet hos det nye højre i Danmark.

Den nye kulturelle racisme er udformet på en måde, der gør den immun over for den officielle antiracistiske konsensus. Den antiracistiske konsensus er i vidt omfang blevet udformet med henblik på at bekæmpe den gamle form for biologisk racisme, men med fremkomsten af den kulturelle racisme er denne form for antiracisme - der eksempelvis lægger afgørende vægt på fordomme og diskrimination - blevet overhalet indenom. Den nye kulturelle racisme kan ikke forstås ved hjælp af de gamle begreber, ligesom den heller ikke kan bekæmpes ved hjælp af de gamle strategier. Det er i høj grad en aktuell udfordring at udforme nye og mere præcise diagnoser af den kulturelle racisme, ligesom det er en udfordring at udforme nye og mere effektive strategier til bekæmpelse af den kulturelle racisme.

III

Et af de helt centrale og afgørende punkter for den kulturelle racisme i Danmark er definitionen af den nationale identitet. I en dansk sammenhæng er det i særlig grad Søren Krarup, der har markeret sig som fortaler for en organisk national identitet. Krarup mobiliserer et omfattende arsenal af kulturelle, historiske, sproglige og ikke mindst religiøse faktorer, der udlægges som en bestemmelse af det særegent danske, den såkaldte danskhed. Denne danskhed, eller den fiktive etnicitet som Balibar ville sige, konstrueres på en måde, så danskheden eller det essentielt danske fremstår som en organisk enhed. Danskhed er ikke noget, man kan ville eller noget man kan lære. Det er noget, man er. Eller ikke er. Det er noget, som ikke står til diskussion. Det er på grundlag af det, man er, at man tilhører et organisk nationalt fællesskab.

En sådan organisk national identitet står i et modsætningsforhold til fremmedelementer af forskellig art. Dette modsætningsforhold bliver tydelig hos Søren Krarup i hans udlægninger af Georg Brandes. Om de danske tilhængere af Brandes skriver Søren Krarup: "De var danske i den forstand, at der var noget i deres væsen uopløseligt, og de måtte føle sig fremmede i hans tøj. Selvom de for så vidt sympatiserede med naturalismen, var de ude af stand til at fornægte sig

selv så meget, at de kunne negligere den racemodsætning, der dybest set gennemtrængte striden.” Den organiske nationale identitet eller danskheden står ifølge Krarup i en racemodsætning til Georg Brandes’ jødiske identitet. Imidlertid er en sådan modsætning ikke begrænset til et modsætningsfuldt forhold mellem dansk og jødisk identitet, en lignende modsætning kommer til udtryk i forhold til alle, der ikke er del af den organiske danskhed, dvs. opfylder indfødsrettens kriterier for national identitet.

Den kulturelle racisme i Danmark er kendetegnet ved, at man ikke taler om forskellige “racer” i biologisk forstand, men derimod den særegne danske identitet eller “individer med anden etnisk baggrund” defineret i kulturelle termer. Man taler ikke om racernes biologiske hierarki, men i stedet om det at værne om de danske værdier og det at forsvare disse værdier mod invasionen af fremmedartede kulturer. Hos Søren Krarup finder man desuden det synspunkt, at i Danmark bør danskerne stå over alle andre. Inden for landets grænser bør danskere såvel socialt som juridisk og økonomisk stå over indvandrere, flygtninge, fremmede.

Selvom antallet af fortalere for den nye kulturelle racisme i Danmark måske er relativt begrænset, så har dens ideer haft vidtrækkende indflydelse på, hvorledes man i den offentlige debat kan omtale problematikker relateret til indvandring og integration. Det er eksempelvis blevet ganske almindeligt, både i den offentlige debat og i diverse pjecer om regeringens udlændinge- og integrationspolitik, at høre udtryk som “individer af anden etnisk baggrund end dansk”. Udtrykket “anden etnisk baggrund” dækker over en essentialisering af kulturbegrebet, og det udgør de facto den kulturelle racismes pendant til tidligere tiders biologiske racebegreb.

De overordnede ændringer fra en biologisk racisme til en kulturel racisme betyder, at visse elementer fra den brede antiracistiske konsensus bliver indoptaget og vendt på hovedet af den nye racisme: hvor det tidligere drejede sig om tolerance over for forskelle, er det nu blevet vendt til et forsvar for den særegne danske kultur, herunder en særlig Grundtvigiansk kristendom; hvor det tidligere drejede sig om social konstruktivisme som et opgør med biologisk essentialisme, er det nu blevet vendt til et forsvar for kulturelle demarkationslinier som afgørende for den såkaldte indfødsret og dermed retten til statsborgerskab. Denne situation betyder, at den antiracistiske konsensus i stedet for at bekæmpe racismen ofte fremstår som en ineffektiv bekæmpelse af

fortidens spøgelser eller ligefrem – og imod sin egen vilje – som en af de sofistikerede former for camouflering af den nye kulturelle racisme. Den brede antiracistiske konsensus var muligvis effektiv mod den gamle biologiske racisme, men konfronteret med den nye kulturelle racisme er den både magtesløs og rådløs. Med fremkomsten af den nye kulturelle racisme er den antiracistiske konsensus kort sagt kommet i krise, og det står som en højst aktuel udfordring dels at udarbejde en mere præcis og detaljeret diagnose af den kulturelle racisme i Danmark og dels at udarbejde nye og mere effektive strategier til bekæmpelse af den kulturelle racisme.

Bilag F

Kulturel kompetence

af adjunkt Iben Jensen, Institut for kommunikation , Roskilde Universitetscenter

1. Kompetencernes relevans

Selve kompetencebegrebet bygger på en forestilling om, at vi i stort omfang, kan forudsige folks handlinger og behov i forhold til en ønskelig samfundsudvikling. Det mener jeg, fra mit forskningsperspektiv ikke er en reel mulighed. Jeg betragter overordnet menneskers handlinger som både styret af eksisterende samfundsstrukturer og som aktører med deraf følgende individuelle handlemuligheder. Individuelle kompetencer udvikles således i samspil mellem forskellige strukturer og individuelle handlemuligheder.

Fra et praktisk/politisk perspektiv kan man imidlertid have udbytte af at tænke i kompetencer som en form for analytiske værktøj, hvor man gennem en fokusering på forskellige samfundsaspekter synliggør nogle mønstre. Det skal imidlertid bemærkes at de kompetencer vi i dag peger på altid vil være med udgangspunkt i vores eksisterende erfaringer og de måder vi i denne periode finder det legitimt at fremstille forholdene. De foreslåede kompetencer vil derfor altid være et bedre spejl på nutiden (og nutidens fremtidssyn) end på en vished om behov for fremtidige kompetencer.

Derfor er det min opfattelse at kompetencernes relevans havde været styrket, hvis man havde holdt fast i innovation som en gennemgående kompetence.

2. Beskrivelse af kulturel kompetence

DeSeCo's forståelse af kulturel kompetence indeholder flere betydninger af begrebet kultur. For det første en betydning, hvor kultur forstås som 'finkultur' hvor det dækker kunst, æstetik, kulturel viden, medier mm. For det andet i en samfundsfaglig forståelse, hvor kultur forstås som levemåde, der skabes mellem mennesker. I det følgende vil jeg primært bruge begrebet kultur i forhold til levemåde. Men da kultur ofte associeres med 'finkultur' foretrækker jeg at

benytter termen interkulturel kompetence, for at tydeliggøre at det er her hovedvægten ligger.⁸⁴

Begrebet kultur er imidlertid et så flertydigt begreb, at man også er nødt til at præcisere yderligere, hvilken kulturforståelse man arbejder med. Forenklet kan man sige, at der er to hovedopfattelse af kulturbegrebet, det beskrivende kulturbegreb og det komplekse kulturbegreb.

I *det beskrivende kulturbegreb* forstår man kultur som noget den enkelte er bærer af. Kultur er de ideer, værdier, normer og regler, som et menneske overtager fra den foregående generation og som man forsøger at bringe videre – oftest noget forandret – til den næste generation ⁸⁵.

I praksis betyder det beskrivende kulturbegreb:

- at man vil søge at finde noget, man kan fastslå som fx det særligt irakiske, det særligt danske, det særligt engelske etc.
- at man forklarer folks handlinger ud fra deres kulturbaggrund.

Det er dette kulturbegreb der ligger bag et forslag om at folkeskolelærere skal tage på studieophold til deres elevers hjemland, for at give bedre undervisning. Hvis en lærer har været på studietur i nogle af elevernes hjemlande kan det på den ene side være meget positivt, fordi et besøg vil vise respekt for den enkelte elev, det vil give en viden om hvilke mulige fortolkninger eleven foretager og det vil give en række fælles referencer, som man kan forholde sig til i undervisning. På den anden side vil et studiebesøg også kunne være med til at fastholde eleven i at være etnisk anderledes, og at fastholde en forståelse af eleven som en primært etnisk person frem for fx at arbejde med faglige interesser, sportsinteresser eller andet. Hvis læreren besøger hjemlandet frem for eleven i det multietniske Danmark, fastholder man at fortidens kultur er vigtigere end fx elevens placering og fortolkning af sig selv og sin familie i fx det pakistanske samfund i Danmark.

---

⁸⁴ Finkulturen og især medierne udtrykker i høj grad den 'levede kultur', og jeg vil da også indirekte komme til at beskæftige mig med denne del af kulturbegrebet, men det vil ikke være det primære i beskrivelsen af den interkulturelle kompetence.

⁸⁵ Sådan lyder den norske antropolog Arne Martin Klausens forståelse af kultur, en forståelse som blandt andet den danske kulturforsker Hans Gullestrup bruger i sit arbejde.

Det er også det beskrivende kulturbegreb, der ligger bag forestillingen om, at det er en forudsætning for at forstå og acceptere andre kulturer, at man forstår sin egen. Igen bygges der på en forestilling om at en kultur har en essens, man kan lære at kende. I praksis er det i kulturmøder, vi erfarer hvordan vi selv oplever vores kultur. Vores kulturelle identitet og værdier skabes i mødet og i dialogen. Brugen af det beskrivende kulturbegreb er med til at fastholde forestillingen, om at der til hver nation hører et folk og en nation.

Det komplekse kulturbegreb er udviklet som en kritik af det beskrivende kulturbegreb. Det komplekse kulturbegreb er udviklet inden for de sidste 10 år, hvor blandt andet globaliseringen har gjort det tydeligere end nogensinde, at man heller ikke teoretisk kan forstå nationale kulturer som isolerede størrelser. Ligesom det også nu er tydeligere end nogensinde, at der findes mange ligheder i levevis på tværs af alle kulturer.

I praksis betyder det komplekse kulturbegreb:

- at man ikke kan betragte kultur som noget iboende i den enkelte – men som noget, der skabes mellem mennesker
- at kultur ikke er noget, alle medlemmerne er enige om
- at kultur ikke altid vil bestemme en persons handlinger, da der kan være mange andre faktorer som fx køn, alder, uddannelse mm.

Jeg finder det vigtigt at udbrede et fagligt kendskab til det komplekse kulturbegreb, fordi det i hverdagen er det beskrivende kulturbegreb, som har domineret. Det beskrivende kulturbegreb ligger indirekte bag sagsbehandlere, som kategoriserer klienter efter lande frem for uddannelse, bag folkeskolelærere, som regner med at irakiske fædre er autoritære, og bag journalister som per automatik hæfter en national betegnelse på en person, uanset om det er relevant for historien.

Resume

In this extended essay I apply Norman Faircloughs *Critical Discourse Analysis* as a method to investigate how the terms 'integration' and 'culture' are constructed and interpreted by Dansk Folkeparti (DF) in four political texts. In this context, I intend to show how discourse contributes to the construction of social identities and relationships. The social identities include 'visible minorities' and 'ethnic Danes' (among these DF).

My research results reveal that DF represents the term 'culture' as an explanation for behaviour. This specific interpretation of 'culture' reflects racist thoughts. A racist would classify human beings by their genes and would also be convinced that genes determine specific behaviour. Furthermore DF constructs the term 'culture' as a 'problem'. This means that assimilation is the only solution to the 'problem'.

My research also showed that DF constructs 'visible minorities' as a separate group from 'ethnic Danes'. Both 'groups' have specific cultural characteristics that are constructed as incompatible with each other. This results in a reproduction of two binary opposites, 'us' and 'them', which automatically create an asymmetric relationship between the majority and the minority.

My research also revealed that nationalistic elements are reproduced quietly. Michael Billig defines the reproduction as *banal nationalism*. The nationality is constantly emphasized by small words like "we", "they" and "Danish". Furthermore DF tries to create national solidarity between 'ethnic Danes', but as Benedict Anderson has expressed with his path-breaking statement - the 'nation' is nothing more than a 'imagined community'.

Formidlingsartikel

Jeg har valgt at skrive en artikel til tidsskriftet *Politica*. *Politica* udtaler selv, at det er Danmarks førende tidsskrift for politisk videnskab⁸⁶.

Tidsskriftet er endvidere rettet mod alle, der interesserer sig for samfundsvidenskabelige problemstillinger. Det bliver udgivet fire gange om året, og de fleste numre indeholder fire artikler om et særligt tema.⁸⁷ Min artikel er rettet mod et tema, der omhandler politik og diskurs, da jeg primært har undersøgt, hvordan begreberne 'kultur' og 'integration' kommer til udtryk i DFs diskurs.

I min analyse kom jeg frem til en del pointer, som kunne være relevante og interessante at diskutere i denne tidsskriftartikel. Men da artiklen skal være forholdsvis kort, har jeg valgt at koncentrere mig om en enkelt pointe. Jeg vil vise, hvordan DF genindfører racebegrebet, selvom det blev afskaffet omkring 1960'erne. Selvom *Politica* skriver, at det henvender sig til *alle*, der interesserer sig for samfundsvidenskabelige problemstillinger, mener jeg, at målgruppen er mere specifik. Dette skyldes, at det kræver et vist kendskab til politik og samfundsvidenskabelige teorier og metoder, for at få det fulde udbytte af artiklerne. Dette er i hvert fald den konklusion, som jeg har draget efter at have læst et par af tidsskriftets artikler. Med dette in mente antager jeg, at mange af *Politicas* læsere har en viden inden for politik og samfundsvidenskab i kraft af deres uddannelse eller arbejde. Målgruppen for denne artikel er derfor læsere, som har en interesse i og kendskab til politik, diskurs og samfund. Jeg henvender mig til målgruppen i et let forståeligt sprog, som passer til genren. Jeg vil appellere til målgruppen med *Hey-you-see-so* modellen.⁸⁸ Ved hjælp af *hey* vil jeg fange læserens interesse med en fængende og overraskende overskrift. Via *you* vil jeg skabe identifikation. Jeg mener, at læseren kan identificere sig med artiklen, fordi han/hun også er en del af den kultur og virkelighed, som jeg beskriver i den. Ved hjælp af *see* vil jeg dokumentere, uddybe og

---

⁸⁶ http://www.politica.dk/t_omtidsskriftet.asp, d. 23/2-12

⁸⁷ http://www.politica.dk/t_omtidsskriftet.asp, d. 23/2-12

⁸⁸ Jeg stiftede bekendtskab med denne model på et kursus på RUC om journalistisk formidling.

anskuelige gøre min pointe. Til slut ved jeg via *so* konkludere på artiklens
pointe.

DF genindfører racebegrebet

Af Maria Strange Lassen

Dansk Folkeparti har siden de satte deres ben på Christiansborg forsøgt at bremse indvandringen fra ikke-vestlige lande. Dette begrundes af partiet primært med, at 'synlige minoriteters kultur' er uforenelig med 'dansk kultur'.⁸⁹ Artiklen stiller skarpt på partiets forståelse af 'kultur', og argumenterer i den sammenhæng for, at denne forståelse tager form fra den biologiske racisme. Udgangspunktet for artiklen er en diskursteoretisk tilgang, hvor diskurs opfattes som en social handling, der er med til at konstruere en formålsbestemt version af virkeligheden.

DFs essentialistiske kulturforståelse

I følgende passage fra partiets *Arbejdsprogram* kommer det til udtryk, at 'synlige minoriteter' har en 'kultur', som i DFs optik ikke kan forenes med 'dansk kultur':

"Mange indvandrere ønsker at videreføre deres egen kultur, og det kan få samme følger her som i indvandrernes hjemlande".⁹⁰

Ved hjælp af formuleringen "*deres egen kultur*" adskiller partiet 'synlige minoriteter' fra 'etniske danskere'. Det er her vigtigt at have in mente, at passagen er en formålsbestemt version af virkeligheden. DF ønsker at stoppe indvandring fra ikke-vestlige lande. Ud fra dette specifikke formål forsøger partiet at konstruere en virkelighed, hvor 'synlige minoriteters kultur' og 'etniske danskeres' er uforenelige med hinanden. På den måde skaber DF et 'problem' imellem de to grupper. Med dette konstruerede 'problem' kan DF legitimere, at indvandringen skal stoppes, da det ellers vil få konsekvenser for samfundet.

---

⁸⁹ I artiklen bruger jeg betegnelserne 'synlig minoritet'. Denne dækker over flygtninge, indvandrere og deres efterkommere med en mørk hudfarve. Jeg bruger også betegnelsen 'etnisk dansker', som dækker over mennesker, som er født i Danmark og har en lys hudfarve.

⁹⁰ http://www.danskfolkeparti.dk/Udlændinge_og_asylpolitik.asp, d.24/2-12

Ordet ”*videreføre*” giver associationer til en essentialistisk forståelse af ’kultur’. Det betyder, at ’kultur’ er noget, det enkelte individ er født med, og derfor ikke kan ændres. Således bliver ’kultur’ fremstillet som noget arveligt, og i denne forstand er det logisk, at det videreføres fra generation til generation. Jeg vil argumentere for, at DFs essentialistiske kulturforståelse er et tegn på, at den biologiske racisme ikke er død og begravet. Dette til trods for, at videnskaben har forkastet tesen om, at menneskeheden kan opdeles i racer (Justesen: 2003).

Den biologiske racisme

Den biologiske racisme er kendetegnet ved, at mennesker blev inddelt i racer ud fra en række fysiske karakteristika, som for eksempel ansigtsform, mørkere hud- og hårfarve. Man havde en forestilling om, at disse fysiske kendetegn bestemte menneskets adfærd samt psykiske og moralske egenskaber (Justesen: 2003). Den gennemgående tese var, at nogle racer fra naturens side var bedre end andre. Tesen resulterede i, at menneskeheden blev inddelt i et hierarki (Justesen: 2003).

Den kulturelle racisme

Det var og er på intet tidspunkt blevet bevist, at mennesker i biologisk forstand skulle være forskellige. Dermed begyndte debatten om laverestående, biologiske racer at stoppe (Justesen: 2003). Efter 2. Verdenskrig tog man også kraftigt afstand til den hierarkiske inddeling af menneskeheden, da man enten havde hørt eller med egne øjne set, hvad der var foregået i de nazistiske koncentrationslejre. En antiracistisk konsensus blev etableret (Su Rasmussen: 2004). Men det skulle vise sig, at denne konsensus ikke ville vare ved.

I 1980’erne så en ny form for racisme nemlig dagens lys. Denne er kendetegnet ved, at man taler om forskellige kulturer. ’Kultur’ opfattes som en uforanderlig størrelse, der ikke lader sig ændre (Su Rasmussen: 2004). Netop på dette punkt er der lighed mellem DFs syn på ’kultur’ og

den biologiske racisme. Den eneste forskel er blot, at det ikke er generne, der bestemmer om mennesker med en mørkere hud hører til på et lavt civilisationstrin. Det er i stedet 'kultur', der er bestemmende for, hvordan den enkelte opfører sig. Jeg vil i det følgende vise, at DFs essentialistiske kulturforståelse deler indtil flere karakteristika med det biologiske racisme.

Etnocentrisme

Etnocentrisme er karakteriseret ved, at man vurderer og rangerer 'kultur' ud fra egen 'kultur'. Dette resulterer i, at den 'kultur', der bliver vurderet altid vil fremstå som en ringere version end den, der tages udgangspunkt i (Justesen: 2003). I følgende citat fra DFs *Mærkesager* kommer det til udtryk, at DF vurderer 'synlige minoriteters kultur' ud fra 'den danske'

"(...) indvandrere følger danske love, regler og grundlæggende værdier som ligestilling, demokrati og ytringsfrihed – for kun på den måde kan vi sikre, at vi også i fremtiden har et godt, dansk samfund".⁹¹

Ifølge DF er det vigtigt, at 'synlige minoriteter' følger danske love, regler og grundlæggende værdier, hvis 'etniske danskere' i fremtiden skal have et 'godt' samfund. Heri ligger det implicit, at hvis 'synlige minoriteter' ikke overholder den danske lov, og i stedet vælger at følge deres 'egne værdier' resulterer det i et 'dårligt' samfund. Dette er et signifikant eksempel på, at DFs etnocentriske forestillinger resulterer i en hierarkisk inddeling af 'kultur', hvor den 'danske kultur' betegnes som den 'bedste'.

Hvad med fremtiden?

Ved første øjekast opdager man måske ikke, at rangordning af 'kultur' er det samme som at rangordne mennesker efter fysiske kendetegn. Men både race- og kulturbegrebet opererer med en forestilling om, at hverken gener eller 'kultur' kan ændres. Derfor mener jeg, at vi bør være mere

---

⁹¹ <http://www.danskfolkeparti.dk/Udlændingepolitik614.asp>, d. 24/2-12

opmærksomme på den kulturelle racisme, da den som eksemplificeret, tager form fra den biologiske racisme. Jeg mener i den sammenhæng, at den kulturelle racisme er præcis lige så diskriminerende som den biologiske, da den også afføder forestillinger om en hierarkisk inddeling af menneskeheden. Det er også vigtigt, at vi har for øje, at bestemte fremstillinger af verden er formålsbestemte. Det vil sige, at når DF argumenterer for, at 'synlige minoriteter' er født med en 'kultur', der er anderledes end 'den danske', skal vi ikke tage dette for givet. Vi skal derimod åbne øjnene for, at beskrivelsen ikke er en neutral og passiv afspejling af virkeligheden. Den er derimod konstrueret ud fra DFs formål om at stoppe indvandringen.

Litteratur:

Justesen, Pia: *Racisme og diskrimination – Danmark og menneskerettigheder*, Akademisk Forlag, 2003

Su Rasmussen, Kim: *Hvad er Dansk Racisme?* Artikel fra 2004.

